

Projekt bemutatása

Projekt címe:

„Építsük közösen! – Együttműködési program Mezőkovácsháza versenyképes társadalmáért”

Azonosító száma: TOP-5.2.1-15-BS1-2016-00011

Projekt tervezett, elszámolható összköltsége: 52 490 436 Ft

Kedvezményezett: Mezőkovácsháza Város Önkormányzata

Támogatási mértéke: 100%

A projekt tervezett befejezési dátuma: 2021.08.31.

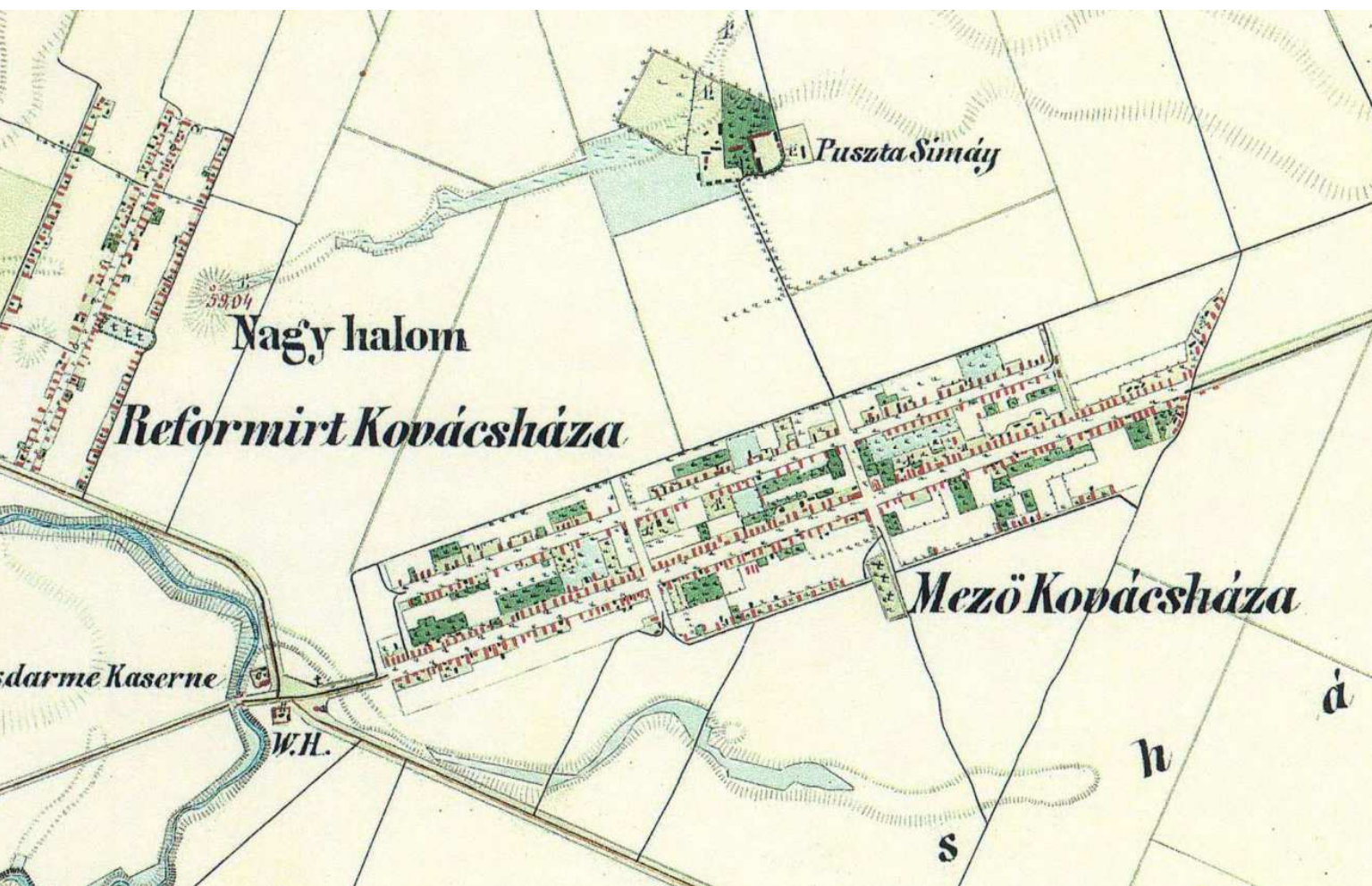
Projekt rövid műszaki, szakmai tartalma:

A Mezőkovácsháza Város Önkormányzata “Építsük közösen! – Együttműködési program Mezőkovácsháza versenyképes társadalmáért” elnevezésű TOP-5.2.1-15-BS1-2016-00011 kódszámú pályázat 52 490 436 Ft támogatásban részesült, amely az Európai Szociális Alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában kerül finanszírozásra. Mezőkovácsháza város vezetése hosszú távú célként tűzte ki a szegregáció felszámolását, melyhez konzorciumi partnereit hívta segítségül, a Dél-Békés Mezőgazdasági Termelőiért Közhasznú Alapítványt, a Békés Megyei Önkormányzati Hivatalt és a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ. Ennek elérése érdekében a helyzetfelmérést követően egy célrendszer került kialakításra, melyhez az alábbi, szorosan kapcsolódó beavatkozások valósulnak meg: Egészséges életmód motivációs program, szűrőnap, gazdálkodj okosan – pénzkezelési ismeretek tanácsadás, életvezetési tanácsadás, bűnmegelőzési program, sport napja, egészségnap, környezetvédelmi mozgalom, együtt könnyebb – adománygyűjtő rendezvény.

MEZŐKOVÁCSHÁZA INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Felülvizsgálat 2017

MEZŐKOVÁCSHÁZA INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Felülvizsgálat

2017 szeptember

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A felülvizsgálat alapját képező, Mezőkovácsháza Város Képviselő Testülete által 332/2015. (IX.24.) sz. kt. határozat keretében elfogadott dokumentációt készítették:

Projektvezető	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Régiós koordinátor	Tendli Krisztina Csupor Viktória
Megyei koordinátor	Tendli Krisztina
Felelős tervező	Pap Ádám (TT/1, É-06-0094)
Településtervező	Pap Ádám (TT/1, É-06-0094)
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Király-Salgó Borbála (TK 01-5228) Pap Ádám
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Dávid Gábor (Tkö 13-9485) Siposs Árpád Ajtay Szilárd
Településtervezési víziközmű szakági tervező	Erdész Béla (TV 04-0023, 04-0070) Tárnok Barbara
Településtervezési energiaközmű szakági tervező	Horváth Lajos (TE 16-0176)
Társadalompolitikai szakértő	Halász Levente Tapasztó Dénes
Gazdaságfejlesztési szakértő	dr. Baranyi Árpád Tapasztó Dénes
Anti-szegregációs szakértő	Bernáth Péter
Partnerségi szakértő	Pap Ádám
Környezetvédelmi szakértő	Erdész Béla Tárnok Barbara
Műemlékvédelmi szakértő	Pap Ádám

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK (FELÜLVIZSGÁLAT):

Társadalompolitikai szakértő dr. Szilágyi Zsuzsanna

Gazdaságfejlesztési szakértő Ráfi István

Anti-szegregációs szakértő Lászk Aranka Éva

Környezetvédelmi szakértő Forgó Norbert

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS	9
2	HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	14
2.1	A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	14
2.2	A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	24
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	28
3.1	JÖVŐKÉP	29
3.2	A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	32
3.2.1	Városi szintű középtávú tematikus célok	32
3.2.2	Városrészi szintű területi célok	37
3.3	A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	41
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	45
4.1	AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	46
4.2	AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	46
4.2.1	Városmag központi akcióterület (AT ₁)	52
4.2.2	Turisztikai és idegenforgalom-fejlesztési akcióterület (AT ₂)	55
4.2.3	Gazdaságfejlesztési akcióterület (AT ₃)	57
4.2.4	Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület (AT ₄)	59
4.2.5	Anti-szegregációs akcióterület	61
4.3	AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	63
4.3.1	Kulcsprojektek	63
4.3.2	Hálózatos projektek (H)	63
4.3.3	Egyéb projektek	67
4.4	A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ	69
4.5	A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	70
4.6	AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	76
5	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	95
5.1	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	95
5.2	AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK	97
5.3	ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	97
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	97
5.3.2	A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	104
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	104
5.3.4	Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring	105
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	106
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	106
6.1.1	Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez	108
6.1.2	Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz	114
6.1.3	Illeszkedés Békés megye Területfejlesztési dokumentumaihoz Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat	118
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	127
6.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	127
6.2.2	A célok logikai összefüggései	144

6.2.3	<i>A stratégia megvalósíthatósága</i>	147
6.2.4	<i>A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása</i>	148
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	151
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	156
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	156
8.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	160
8.2.1	<i>A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere</i>	160
8.2.2	<i>Az ITS megvalósításának intézményi háttere</i>	160
8.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	162
8.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	164
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	169
8.5.1	<i>Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	170
8.5.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	177

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Probléma/érték	22
2. táblázat: Városrészek funkciói	27
3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése	44
4. táblázat: Városközpont akcióterület fejlesztései	54
6. táblázat: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület fejlesztései	56
7. táblázat: Gazdaságfejlesztési akcióterület fejlesztései	58
8. táblázat: Anti-szegregációs akcióterület fejlesztései	62
9. táblázat: Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata	69
10. táblázat: Projektek ütemezése	75
11. táblázat: Békés megyei ITP forrásallokációja (ITP 2.2 verzió alapján).....	78
12. táblázat: Vázlatos pénzügyi terv	94
13. táblázat: Mezőkovácsháza város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátum és szegregációval veszélyeztetett státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével.....	96
14. táblázat: Az IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai	97
15. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014)97	
16. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai	98
17. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban	98
18. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései	100
19. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései	102
20. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése	103
21. táblázat: Az ITS illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz	114
22. táblázat: Az ITS illeszkedése az OFTK szakpolitikai és területi célkitűzéseire... 117	
23. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Koncepciójának stratégiai céljaihoz	119
24. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Programjának gazdaságfejlesztési és ágazati fejlesztési programjaihoz	121
25. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Program Mezőkovácsházai Járási részprogramjának intézkedéseire.....	123
26. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai ..	131
27. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai .	135
28. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai	139
29. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai	143
30. táblázat: A települési célok logikai összefüggései	146
31. táblázat: A beavatkozások logikai összefüggései	150
32. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	154
33. táblázat: Partnerségi egyeztetés megvalósult lépései.....	167
34. táblázat: Felülvizsgálat menete.	169
35. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	172
36. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai.....	173
37. táblázat: A fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai	176

Ábrajegyzék

1. ábra: Településrendezési dokumentumok rendszere.....	12
2. ábra: Fejlesztési programok kapcsolódása	107
3. ábra: Stratégia megvalósíthatóságának kockázatai.....	155
4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása	177

Térképjegyzék

1. térkép Probléma/értéktérkép	23
2. térkép: Mezőkovácsháza városrészei.....	24
3. térkép: Akcióterületek elhelyezkedése	47
4. térkép: Városközpont akcióterület	48
5. térkép: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület	49
6. térkép: Gazdaságfejlesztési akcióterület	50
7. térkép: Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület	51
8. térkép: Anti-szegregációs terület	51
9. térkép: Városközpont akcióterület fejlesztései.....	54
10. térkép: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület fejlesztései.....	56
11. térkép Gazdaságfejlesztési akcióterület fejlesztései	59
12. térkép: Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület fejlesztései.....	61
13. térkép Anti-szegregációs terület.....	62
14. térkép: Mezőkovácsháza szegregátumokat bemutató térképe, 2011. évi népszámlálás	95

1 Bevezetés

ITS célja és szerepe

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

Az ITS célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Előzmények

Mezőkovácsháza Városa 2008 májusában dolgozta első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, amely jelen dokumentum előzményének tekinthető.

Stratégia felülvizsgálat indokai

A Stratégia kidolgozása óta eltelt 6 évben számos **külső és belső tényező együttes változása** indokoltá teszi annak felülvizsgálatát.

Belső tényezők változásai:

- az IVS kidolgozása óta eltelt időszakban bekövetkező társadalmi-gazdasági változások (pl.: gazdasági világválság hatásai, piaci, befektetői környezet változása, demográfiai adatokban, tendenciákban érzékelhető változások),
- a korábbi IVS-ben foglalt fejlesztési elképzelések megvalósításának tapasztalatai, fejlesztések eredményei

Külső tényezők változásai:

A hazai szakpolitikai és jogszabályi környezetben bekövetkezett változások, illetve a 2014-2020-as időszakra vonatkozó országos és megyei fejlesztéspolitikai elképzelések megfogalmazása. Különös tekintettel:

- az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi és egyes eljárásrendi elvárásait rögzítő 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet megalkotására, melynek értelmében a Stratégia tartalmi követelmény rendszere jogszabályban rögzítésre került, a korábbiakhoz képest bővült, változott.
- Az országos fejlesztési és rendezési dokumentumok, mint tervezési kereteket meghatározó dokumentumok elfogadására, azokban történt változásokra (így az Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió - 1/2014 (I.3) OGY. határozattal (a továbbiakban: OFTK) történő elfogadására; valamint az Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) 2014. február 1-től hatályos módosításaira.
- Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalja össze a városhálózat szerkezetének alakulásával, a városfejlesztés nemzeti prioritásainak felvázolásával.
- Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra építő fejlesztését, felzárkóztatását, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket. Kulcsfontosságúnak tartja, hogy a vidéki települések népességmegtartó erejének erősödését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki térségek jövője a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

- A Megyei területfejlesztési koncepciók és programok 2014-ben történő felülvizsgálatára, megalkotására. Az egymással közel egy időben zajló tervezés eredményeként a korábbiakhoz képest nagyobb lehetőség nyílik a megye, a megyei jogú városok, valamint a megye többi városát érintő fejlesztések összehangolására, a fejlesztések egymást kiegészítő és egymást erősítő hatásainak kihasználására.

Megalkotásra és kidolgozásra kerültek az EU 2014-2020 közötti támogatási időszakának új támogatáspolitikai célkitűzései, forráslehetőségei; új eljárásrendjei és az ezekhez kapcsolódó jogszabályok:

- Elfogadásra került EU 2020 Stratégia; amelyben az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést, mint főlérendelt cél szem előtt tartva az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és a klíma/energiapolitika területén, amelyeket 2020-ig kíván megvalósítani a kohéziós politika eszközrendszerén keresztül. A kohéziós politika megvalósítását célzó un. közös rendelkezéseket tartalmazó rendelet rögzíti azt a 11 tematikus célkitűzést, melyek támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU 2020 céljaihoz.
- Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó Stratégiájában kiemelt figyelmet kap a városok fejlesztése. Az ERFA prioritásainak mindegyike megvalósítható városi környezetben, a rendelet azonban kifejezetten városi problémák kezelésére irányuló beruházási prioritásokat is meghatároz.
- az EU2020-hoz igazodóan kidolgozásra és Brüsszel által is elfogadásra került hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), amelyben Magyarország a 2014-2020 időszakra vonatkozóan azonosította a legfontosabb kihívásokat és kitűzte a fő fejlesztési prioritásokat, melyek alapvetően meghatározzák az Európai Strukturális és Beruházási Alapok forrásainak eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit.
- a Partnerségi Megállapodásban foglalt irányok mentén kidolgozásra kerültek és Brüsszel által részben elfogadásra kerültek, illetve elfogadás előtt állnak a következő támogatási időszak Operatív Programjai.
- Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan a stratégia készítésével párhuzamosan zajlik megyei Integrált Területi Programok (ITP) tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

A külső és belső tényezők együttes változása miatt - a megyei jogú városok számára 2014-2015 során biztosított támogatást követően - a Belügyminisztérium EU-s támogatási forrás igénybevételeivel a járasszékhelyek számára is biztosítja, valamint szakmailag támogatja a tervezési munkát a „Fenntartható településfejlesztés a kis-, és középvárosokban (és a fővárosi kerületekben – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása ” című projekt keretében. Ennek köszönhetően az ország összes járasszékhelyére egy időben, egymással párhuzamosan történik az Integrált Településfejlesztési Stratégiák elkészítése, a korábbi IVS-ek felülvizsgálata.

Az ITS helye a
tervezési
rendszerben

A jogszabályi előírásokból, de a tervezési logikából is fakadóan az ITS egy **átfogó tervezési rendszer** egyik eleme. A rendszer alapelemeit és azok egymásra épülését az alábbi ábra foglalja össze.

Mezőkovácsháza Városa 2008 májusában kidolgozta első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, erre épülően 2015 évben elfogadásra került a település Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS), melyek együttesen jelen felülvizsgálati dokumentum előzményének tekinthetők.

Az ITS kidolgozása óta eltelt közel két évben bekövetkezett számos külső és belső tényező együttes változása indokoltá teszi annak felülvizsgálatát.

Az ITS
felülvizsgálat
indoklása

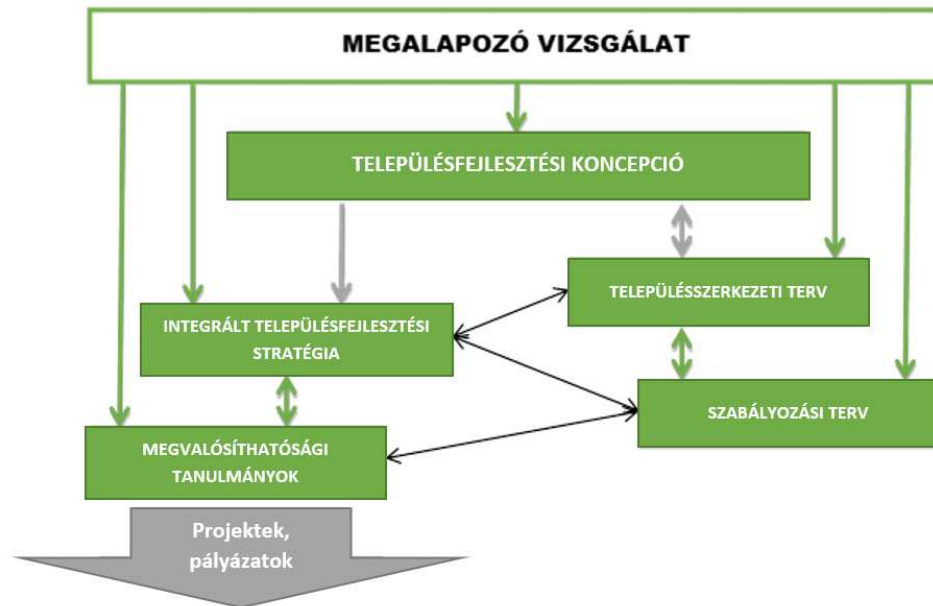
Belső tényezők változásai:

- az ITS kidolgozása óta eltelt időszakban bekövetkező társadalmi-gazdasági változások;
- a korábbi ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések megvalósult elemeinek és a megvalósítás tapasztalatainak átvezetése;
- a fejlesztések eredmények ismertetése;
- fentiekre épülően új fejlesztési célok megfogalmazása.
- A Széchenyi 2020 (2014-2020) Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) és további Operatív Programok keretében támogatást nyert projektek megvalósításának ténybeli és várható hatásaira fókuszált integrálása.

Külső tényezők változásai:

- a fejlesztési programokhoz igazodó, azok célkitűzéseinek megvalósulását segítő, továbbá az eljárásrendi előírásoknak megfelelő (új) akcióterületkijelölése
- megalkotásra került a Mezőkovácsházai Járás Fejlesztési Stratégiája című dokumentum, mely célrendszerén keresztül irányelveket fogalmaz meg mind a járás egésze mind települései részére

1. ábra: Településrendezési dokumentumok rendszere

Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok

A jelenleg készülő Integrált Településfejlesztési Stratégia szakmai-tartalmi felépítését:

- a 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről tartalmi elvárásai;
- a Városfejlesztési Kézikönyv (Második javított kiadás, NFGM 2009. január 28.) tartalmi javaslatok, szakpolitikai iránymutatásai;
- Belügyminisztérium részéről jelen munka támogatására kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” c. módszertani dokumentum segíti.

A Stratégia elkészítését a jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat, valamint a Településfejlesztési Koncepció hosszú távú célrendszerének felülvizsgálata előzte meg.

A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégia alkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseire a szakértők támaszkodhattak a KSH 2001 és a 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a Belügyminisztérium részéről a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A központi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek a Mezőkovácsháza város önkormányzatának információszolgáltatásra:

- a megalapozó vizsgálat jogszabályi elvárások szerinti kidolgozása érdekében helyi adatokra, ágazati koncepciókra, dokumentumokra;
- a stratégia alkotás fázisában a településfejlesztési koncepcióra, a korábbi IVS-ben foglaltakra és megvalósítás tapasztalataira, a 2014-2020 időszakra releváns helyi koncepciókra és programokra, így a 2015-2019 közötti időszakra irányuló Gazdasági Ciklusprogramban foglaltakra,
- a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint
- a stratégiai tervezés folyamatát végigkísérő partnerségi lépések (szakmai konzultációk, munkacsoport ülések, workshopok) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó „soft” információkra.

A stratégia
eredményessége

A stratégia akkor válhat eredményessé, ha:

- annak segítségével a Mezőkovácsháza városa a tervezett mértékben ki tudja használni fejlődési potenciálját a 2014-2020 közötti időszakban;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek (projektek) jelentős része megvalósul;
- az ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikáció eszközévé válik;
- hozzájárul ahhoz, hogy a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósuljanak meg;
- az abban foglalt kiszámítható, világos célrendszer révén a közszféra mellett a magánszféra fejlesztéseit is képes ösztönözni.

2 Helyzetelemzés összefoglalása

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Településhálózati szerepkör

Mezőkovácsháza az országos városhálózat fontosabb városfejlődési tengelyeitől elszakadva, városhiányos térségben fekszik. Az Arad elcsatolásával kialakult urbanizációs vákuum kitöltése az elmúlt közel száz évben nem történt meg maradéktalanul, holott erre már a két világháború között és a szocializmus éveiben is történtek erőfeszítések. A település egyes központi funkciói azonban kétségtelenek, járási és kistérségi székhely. Vonzáskörzetének első szintje a közvetlenül szomszédos települések felé markánsan jelentkezik, azoktól távolodva gyorsan csökken. A településen Orosháza és Békéscsaba napi szintű vonzása érzékelhető, a másodlagos megyei centrum Gyula szerepe főleg az egészségügy terén nagy. A felsorolt városok elérhetősége meglehetősen rossz, úgy az úthálózat szerkezete, mint annak állapota miatt. A térség úthálózatának problémái rendkívül kedvezőtlenül befolyásolják a település fejlődési lehetőségeit.

Demográfiai viszonyok és tendenciák

A település lakónépessége 2001 óta folyamatosan csökkent. A lakónépesség csökkenése 2001-2011 között jelentős, 14,73%-os. Az élveszületések és halálozások különbözete valamennyi vizsgált évben negatív volt a városban, illetve a járási és városi adatok jelentősen kedvezőtlenebb képet mutatnak a megyei és országos adatoknál. A lakónépességet vizsgálva a csökkenés 2005 és 2015 között folyamatosnak tekinthető.

A vizsgált időszakban a város vándorlási egyenlege is erősen negatív. A megyei járásközpontok együttesen kedvezőbb vándorlási mutatóval rendelkeznek a településnél (2011 és 2012 év kivételével), ugyanakkor a Mezőkovácsházai járás több év vonatkozásában Mezőkovácsháza városhoz képest is kedvezőtlenebb képet mutat.

Az elvándorlás az országos és a megyei tendenciákhoz hasonlóan különösen jelentős a felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatalok körében, akik főiskolai, egyetemi tanulmányaik elvégzését követően az ország fejlettebb régióiban telepednek le. Mindezek mellett az utóbbi évtizedben megnőtt az ideiglenesen vagy állandóan külföldre költözők száma is. A helyi foglalkoztatók körében csak az alsó- és középfokú oktatási, a közigazgatási és kulturális intézmények kínálnak munkalehetőséget a magasabb képzettségű lakosság számára. A helyi gazdaság magas képzettségűek iránti igénye ágazati adottságai miatt kevésbé jelentős, sokkal nagyobb arányban tudja lekötni az alacsonyabb képzettségű betanított és szakmunkás réteget.

Az adatok alapján megállapítható, hogy Mezőkovácsháza város népességének korösszetétele a két népszámlálás időszaka alatt az idősebb korosztályok irányába mozdult el, tehát a település népessége öregszik, melyet az öregedési index egyértelmű romlása is megerősít.

Iskolázottság

2001 és 2011 között Mezőkovácsháza népességének képzettségi szintje jelentősen emelkedett, ugyanakkor a város népességének iskolázottsága valamennyi mutató vonatkozásában elmarad a megyei és országos szinttől.

Foglalkoztatottság,
munkaügy

A regisztrált munkanélküliek száma 2000 és 2013 között jelentősen ingadozott, a legmagasabb értéket 2010-ben érte el (545 fő), azonban több év vonatkozásban is hasonló értéket mutatott (2004, 2007, 2009). 2010-et követően jelentősen csökkent, melynek eredményeként 2015-re a 2010-es érték 40%-ára mérséklődött (218 fő). 2016 IV. negyedévében a regisztrált munkanélküliek száma 143 főre csökkent majd 2017 III. negyedévére 168 főre nőtt.

2011-ben a településről napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya 25,08% volt, míg a helyben foglalkoztatott helyi lakosok aránya 74,92% volt. 2001 óta csak kis mértékben nőtt napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya (2001: 24,05%).

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem összege 2004-2010 között folyamatosan emelkedett, majd 2011 évben kismértékű visszaesés volt tapasztalható, ezt követően ismét határozott jövedelemnövekedés tapasztalható.

Az országos átlaggal való összehasonlítás alapján a városban jellemző jövedelmi szint (646.092) jelentősen elmarad az országos (781.783) és elmarad a megyei járásközpontok (708.592) értékétől is, ugyanakkor jelentősen meghaladja a járási (531.556) értéket.

Települési
kohézió, civil
szféra

A város civil szervezetei jelentős és aktív szerepet töltenek be a helyi társadalom közösségépítésében. A 2017. évben a Mezőkovácsházi székhellyel bejegyzett civil szervezetek száma 29, ebből 11 alapítvány és 18 egyesület. Összességében megállapítható, hogy statisztikailag bár csökkent a civil szervezetek száma (2015 évben számuk 33 volt), viszont a megmaradt szervezetek működésükben megerősödtek. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata továbbra is elismeri és támogatja a város életében fontos szerepet betöltő civilszervezetek, egyházak (Római Katolikus és Evangélikus Egyházközösség) tevékenységét. Törekszik a civil szervezetek és egyházak közötti önkormányzati együttműködés javítására, melynek fő célkitűzése, hogy a helyi feladatokra a megoldást, a választ közösen találjuk meg. Ennek keretében igyekszünk bevonni ezen szervezetek a döntéshozatalba, egy-egy rendelet hatásvizsgálatánál véleményüket figyelembe vesszük. Az önkormányzat - pénzügyi keretei függvényében - igyekszik anyagi támogatást is biztosítani a szervezetek részére. A közvetlen anyagi támogatáson túlmenően közvetett segítséget is biztosít számukra, azaz a hazai és EU-s pályázatok teljeskörű lebonyolításában is részt vesz.

Intézményrendszer

A település térségi szerepéből adódóan komoly intézményhálózattal rendelkezik. Több intézmény azonban infrastrukturális fejlesztésre szorul, részben a működtetés megfelelő biztosítása, részben pedig az önkormányzati és intézményi gazdálkodás optimalizálása érdekében, elsősorban energiahatékonyság növelése révén. Ezek között ki kell emelni az óvodát, az általános iskolát, a művelődési központot. Szükség van az egészségügyi és szociális alapellátás infrastrukturális fejlesztésére.

Gazdaság szerkezet

A város gazdasága az ország más településeihez hasonlóan számos kihívással és nehézséggel kellett szembesülnön a rendszerváltozás óta eltelt 25 év során, így a piacgazdasági átmenet, globalizáció, európai integráció, a gazdasági világválság és általa teremtett recesszió. A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma alapján a város a megyei értékhez hasonló helyzetben van és az érték jelentősen meghaladja a járás többi településének átlagos mértékét.

Mezőkovácsházán, összhangban a megyei adatokkal – kimagasló a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban működő cégek száma, de jelentős számú vállalkozás van a mezőgazdaságban valamint a különböző ipari szektorokban is.

A térségben vannak az ország legjobb minőségű szántóföldei (átlagosan 34,1 AK), amelyek kiválóan alkalmasak jó minőségű szántóföldi növények termesztésére, valamint az ezen alapuló állattenyésztésre. A földművelés mellett az agrár szektorhoz kapcsolódó feldolgozóipar, ezen belül a szárnyasok feldolgozása tekinthető meghatározónak a városban.

Általában kijelenthető, hogy nem települt meg a városban jelentősebb, magas hozzáadott értéket képviselő cég, mint ahogy a külföldi tőke is ez idáig elkerülte Mezőkovácsházát. A térség adottságai nem kedveznek a befektetők idevonzásának, letelepítésének. A térség rossz elérhetőségi viszonyai mellett a helyi munkaerő alacsony képzettsége is problémát jelent.

A helyi gazdaság erősítése, prosperitásának megőrzése érdekében a város üzleti infrastruktúrájának folyamatos fejlesztésével, így az ipari, gazdasági területek infrastruktúrájának igény szerinti bővítésével igyekszik támogatni a már működő és betelepülő vállalkozásokat. Mindezek mellett Mezőkovácsháza elkötelezett a megújuló energiaforrások fokozottabb használata iránt, a gazdaságfejlesztés terén is támogatja a megújuló energia hasznosítására épülő vállalkozások megtelepedését.

Turizmus

A turizmus jelenleg még nem meghatározó gazdasági szegmens a településen, holott a város kiváló gyógyvízzel rendelkezik, a Borostyán Fürdő infrastruktúrája, szolgáltatásai azonban elavultak. Egyértelműen megállapítható, hogy a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságát jelentős mértékben befolyásolták a rendelkezésre álló támogatási források, számos konkrét fejlesztési elképzelés megvalósításra vár az időközben kimerülő források és a válság miatt érezhető forráshiány miatt. A város és környezete az ismert fejlesztési szándékokon túl jelentős, még kihasználatlan potenciált rejt számos területen, amely térségi összefogással, a tudatos fejlesztési tevékenység folytatásával, helyi adottságokra és reális igényekre építve lépésről-lépésre megvalósítható. A továbbfejlődés bázisát a fürdőre épülő egészség és gyógyturizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása, valamint az aktív turizmus (kerékpár, gyalogos, vadász), illetve a kulturális, gasztronómiai és rendezvény turizmus erősítése jelentheti, ezzel magas színvonalú komplex kínálatot nyújtva az ide érkezők számára.

Az Önkormányzat működése

Az önkormányzat likviditása megfelelően alakult. A 2015-as évben a bevételek összeg elérte az 1 865 millió forintot, míg az önkormányzat kiadásai az 1 787 millió forintot. Az önkormányzat gazdálkodására, vagyoni helyzetének alakulására jelentős hatással van a megfelelő hatékonysággal működő intézményrendszer. E tekintetében a város jelentős lépéseket tett, fejlesztéseket hajtott végre az elmúlt években az intézmények energiahatékonysági felújítása, alternatív energiaforrások felhasználásának növelése, a szolgáltatások színvonalának emelése és modernizálása terén. Ez irányú fejlesztések folytatása továbbra is cél, a költségtakarékos és racionális működtetés érdekében. Az intézményrendszer működését érintő fent említett pozitív tendenciák mellett a városnak azonban fel kell készülni a demográfiai változások (előregedés, illetve a fiatalok népesség csökkenése) miatt az intézményrendszer fenntartásában, működtetésében jelentkező költségnövekedésre. pl. oktatási-nevelési intézmények

kapacitás kihasználatlanságból, illetve az egészségügyi-szociális ellátás intézményrendszerében várható kapacitáshiányok miatt megjelenő anomáliákra.

Továbbra is cél az önkormányzati bevételek növelése, a rendszerben rejlő lehetőségek maximális kihasználása, a jó adófizetési morál megőrzése. Tekintettel azonban arra, hogy az önkormányzat bevételeinek legnagyobb része helyi adókból származik, a helyi adórendeletek jelenleg is figyelembe veszik a helyi adózók teherbíró képességét. Az adórendeletek változtatása és új adó bevezetése a mindenkorai törvényi előírásokon alapulhat. Fontos cél, hogy a helyi adóbevételek mind nagyobb hányada működés finanszírozása helyett fejlesztési célt szolgálhasson. Az önkormányzati bevételek növelésének fontos eszköze lehet a külső támogatási források megszerzése, de a város törekszik a helyi vállalkozások és a lakosság anyagi támogatásának megnyerésére is.

Település-
szerkezet

Mezőkovácsháza település szerkezete két falu összeolvadásával nyerte el mai formáját. A közigazgatási szempontból egyesített településrészek őrzik térbeli önállóságukat, hiszen az őket elválasztó vasútvonal rendkívül erős település szerkezeti cezúra a mai napig. A reformátuskovács házi városrész mintegy kétharmada a kovácsházinak, így a kiterjedésbeli eltérés nem igazán jelentős, település szerkezeti súlya azonban ennél kisebb. Az intézmények döntő többsége ugyanis a központban található, a vasúttól északra csak néhány alapfokú létesítmény működik. Mezőkovácsházán a település fejlesztés egyik legfontosabb feladata a két település rész szorosabb kapcsolatának megteremtése, fejlettségük, ellátottságuk különbségeinek kiegyenlítése.

A két városrész geometrikus, mérnöki jellegű utcahálózata meglehetősen homogén, eredetileg hosszanti, nagymélységű, keresztutcákkal ritkán szabdalt tömbökből áll, település szerkezete ezért egyes lakóterületeken igen monoton. Mezőkovácsházán keresztezi egymást a Mezőhegyes és Gyula, valamint a Battonya (Arad) és Orosháza közötti két fontos útvonal. A település szerkezet alakulására elsősorban a gyulai út volt hatással, mely a kovácsházi városrész alapvető szerkezeti tengelyét adja.

Az intézményekkel jól ellátott városközpont és a hozzá csatlakozó üdülő és rekreációs területek elhelyezkedése a vasúttól délre eső városrész szempontjából jó, a város egészét tekintve kissé excentrikus.

Az iparterületek általában a közutak – elsősorban a battonyai út - és a vasútvonal mellett helyezkednek el. A vasút mellett lévő iparterületek természetes módon keresik a vágányok közelségét, azonban létükkel újabb éket vertek a két városrész közé. Kedvezőtlen adottság az Alkotmány utca északi végénél, a vasútterület túloldalán elhelyezkedő Béla-major belterülethez való közelsége, ahogy elmondható ez a szennyvíztelepről is, amely a városi kihelyezett funkciók többségéhez hasonlóan a belterülettől délre, az Alkotmány utca folytatásában található.

A beépítésre szánt területek nagymértékű növelése, a lakóterületek bővítése szükségtelen, a rendezési tervben már kijelölt területeken lévő beépítetlen telkek fedezik a szükségleteket, ahogy elmondható ugyanez a gazdasági területekről is.

Épített környezet	<p>A városközpont hagyományos beépítésű területein az Alföld mezővárosi építészetének sajátosságai keverednek, falusias építési tradíciókkal, a külső lakóterületek jellege általában falusias. Kisvárosi jelleget a településképek a központ jelentősebb intézményei, zártabban beépült utcái kölcsönöznek. A településképet a szocializmus korszakának lakóterületi és intézményi fejlesztései törték meg elsőként a hagyományos szerkezetet, beépítési módokat, általában a Mezőkovácsházára jellemző tradíciókat semmibe vevő építészeti magatartásukkal. Különösen súlyos sebeket az iparosított technológiával épített lakótelepek ejtettek.</p>
Védett örökségi emlékek	<p>Az igazgatási terület regisztrált régészeti öröksége mintegy 24 terepbejárásokkal, feltárásokkal azonosított régészeti lelőhelyből áll, melyek között 10 kunhalom és egy földvár van, valamint a középkori Kovácsháza templomának és erődített kastélyának helye. A régészeti lelőhelyek védelme elvben megoldott, azonban a sokszor tájmorfológiai elemként is jelentős kunhalmok, földvárak fennmaradását nagyon komolyan veszélyezteti a szántóföldi művelés. Országosan védett műemlék a településen nem található, ami nem jelenti azt, hogy védendő épített örökségi emlékekben szegény Mezőkovácsháza. Helyi védelem alatt áll 32 db, zömmel a XIX. század végéről, a XX. elejéről származó objektum. Az örökségi értéket hordozó lakóingatlanok fennmaradását egyes kedvezőtlen országos tendenciák erősen veszélyeztetik.</p>
Zöldfelületek	<p>A város zöldfelületekkel közepes szinten ellátott, de a területi eloszlás egyenlőtlen, ellátatlan településrészek is vannak még. A meglévő elemek még nem szerveződtek rendszerré a közparkok felszereltsége, kiépítettsége sokszor nem megfelelő. Ebből következik, hogy használati értékük is alacsony szintű. Természeti adottságai miatt a város zöldfelületi fejlesztési lehetőségei jók, mind a területi (közparkok, közkertek), mind a hálózati elemek (utca fásítás) tekintetében.</p>
Tájhasználat	<p>A külterület jelentős részére a szakszerű nagyüzemi gazdálkodás a jellemező, de megtalálhatóak a kisparcellán gazdálkodó családi vagy egyéni gazdaságok, tanyák is. A külterületen a nagy kiterjedésű szántóterületek között igen elszórtan néhány kisebb-nagyobb erdősáv, fasor, ill. a vízfolyást kísérő nádas-foltok találhatóak. Az erdősültség a megyei helyzethez hasonlóan nagyon alacsony és a rétek és legelők aránya sem jelentős.</p> <p>A mezőgazdasági területek további terjedésének a múltban a talaj és a vízrajzi adottságok szabtak gátat. Az utóbbi évtizedben, elsősorban az Európai Unió csatlakozás következtében a természetvédelmi szempontok is felerősödtek, amelyek erős befolyással bírnak a tájhasználat jövőbeli alakulására.</p>
Közlekedéshálózat, elérhetőség	<p>A város egy-egy fontos vasúti és közúti tranzitfolyosó közé esik. A TEN-T maghálózati elemeknek besorolt M5-M43 autópályák és a Budapest - Lökösháza vasútvonal egyaránt az EU magzóna és Dél-Erdély/Bukarest/Constanta/Bulgária/Törökország között teremt igen fontos kapcsolatot, ezek a folyosók jelenleg is fejlesztés alatt állnak. Fontos lenne a minőségi ráhordó hálózat megléte. Mezőkovácsháza számára kulcskérdés a megyeszékhely és a tervezett M44 autót út elérése is, továbbá a közeli Arad, illetve a kicsit távolabbi Szeged megközelítése.</p>

A város összekötőúti és regionális vasúti kapcsolatokkal rendelkezik, térségi jelentőségű közlekedési alcsomópontnak számít. A környező mellékút szintű, négy irányba kiinduló úthálózat, illetve a városon átmenő vasútvonal által kirajzolt hálózat a település viszonylag szerény kapcsolatrendszerének leképeződése. Mezőkovácsháza kisméretű járási központnak számít, azonban – mivel a térségben nincsen más, hasonló vagy jobb szolgáltatásokkal rendelkező település – több mint másfélszer annyi a napi bejáró, mint az eljáró. A napi eljárókat tekintve a legtöbben a megyeszékhelyre közlekednek, viszonylag kiemelt jelentőségűek a megyeszékhely és Orosháza irányú közlekedési igények. A járásközpontba legtöbben – a közelebbi, illetve nagyobb településekről – Kunágótáról, Mezőhegyesről és harmadikként Battonyáról járnak be. A helyben közlekedők közül mintegy 50% kerékpározik. A helyközi közlekedésben a többi várossal összevetve a vasút szerepe elég jelentős, az eljárók esetében hasonló nagyságrendű, mint az autóbuszé.

Közösségi
közlekedés

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden környező település elérhető, így a város e szempontból is térségi alközpontnak tekinthető. A város közigazgatási területen belül 16 helyközi megálló található. Mezőkovácsházát a „regionális vasúti pálya” besorolású, 121-es számú, Kétegyháza – Újszeged vasútvonal érinti. A személyforgalom közelítőleg ütemes menetrend alapján veheti igénybe a vasúti szolgáltatást. A távlati elképzelések szerint – az Országos Területrendezési Terv (OTrT) és a nagytávú ágazati tervek tartalma alapján – Mezőkovácsháza jobb bekötése érdekében a jelenlegi mellékutak fejlesztésével főúttá lesz alakítva az Orosháza - Mezőkovácsháza kapcsolat és a Békéscsaba - Mezőkovácsháza - Battonya - országhatár vonal, utóbbi a várost keletről elkerüli. A kormány 2020-ig terjedő középtávú beruházási céljai közül a térséget – az M43 autópálya befejezésén túl – csak az M44 autótűt Békéscsabáig történő megépítése, a Budapest - Löksháza vasútvonalak fejlesztése, illetve a Szeged - Békéscsaba vonalon tervezett villamosítás érinti.

Városi úthálózat

A városi úthálózat a külső adottságokhoz (pl. országos közutak és vasút vonala) alkalmazkodó szerkezetű, városrészenként nézve már szabályos. A lakóutakat a fő- és gyűjtőutak mentén körülbelül párhuzamos és merőleges elrendezéssel alakították ki. A városközpontot ugyan keresztezi az északkelet-délnyugat irányú tranzitforgalom, azonban ez nem számottevő. A településen belüli, valamint a városi cél- és eredőforgalom dominál. Mezőkovácsházán a belterületi önkormányzati utak közül 47,6 km kiépített és 11,1 km kiépítetlen. A településen nincs kerékpárútként megjelölt kerékpáros útvonal, azonban a város főutcájában viszonylag jól kerékpározható „harmadik járda” is van. A nyilvántartás szerint a kiépített járdák hossza 65,6 km, a kiépítetlen járdák nyilvántartott hossza mindössze 0,2 km

Környezet

Mezőkovácsháza környezeti állapota összességében jónak mondható, a legtöbb probléma vízvédelemi területen adódik. Mezőkovácsházán jelentős ipari tevékenység sohasem volt, jellegzetes agrártelepülés, ahol a nagyüzemi szántóföldi gazdálkodás dominál. Tekintettel a monokultúrák káros ökológiai hatásaira, a szárazodó éghajlatra, a terület rossz vízellátottságára, és nem utolsósorban a gazdasági trendekre a mezőgazdaság jelenlegi szerkezete hosszú távon nem fenntartható, a táj degradálódását, pusztulását okozhatja. Az üzemek többsége az élelmiszer iparhoz kapcsolódik, a környezetet jelentősen nem terhelik, de probléma, hogy a településnek jelenleg még nincs Ipari Parkja, az üzemek gyakran lakóövezetbe ékelődnek, vagy zavaró közelségbe helyezkednek el.

A csatornák vízfrissítése, az öntözés, és ökológiai szempontok összehangolása kulcskérdés. Meg kell szüntetni a felszíni vizeket érő szennyezéseket, és az állandó vízborítottságot biztosítani kell a csatornákon, és egyben települési szinten kell megoldani a vízvezetés problémáját is az ökológiai, mezőgazdasági, és vízrendezési szempontokat is figyelembe véve.

A környezeti kihívások kezeléséhez megoldást nyújthat a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv mely a kapcsolódó pályázat sikeressége esetén készülne el.

Közművek

A közműhálózat összességében jól kiépített, de vannak még hiányosságok a szennyvíztisztítás, elvezetés, az ivóvízhálózat, és csapadékvíz-elvezetés területén. Megújuló energiaforrások alkalmazására csak nagyon kevés példa van, szélesíteni kell a napenergia, és geotermikus energia, esetleg biomassza hasznosítását, melyre a település kifejezetten jó adottságokkal rendelkezik. A megkezdett energetikai korszerűsítést folytatni kell.

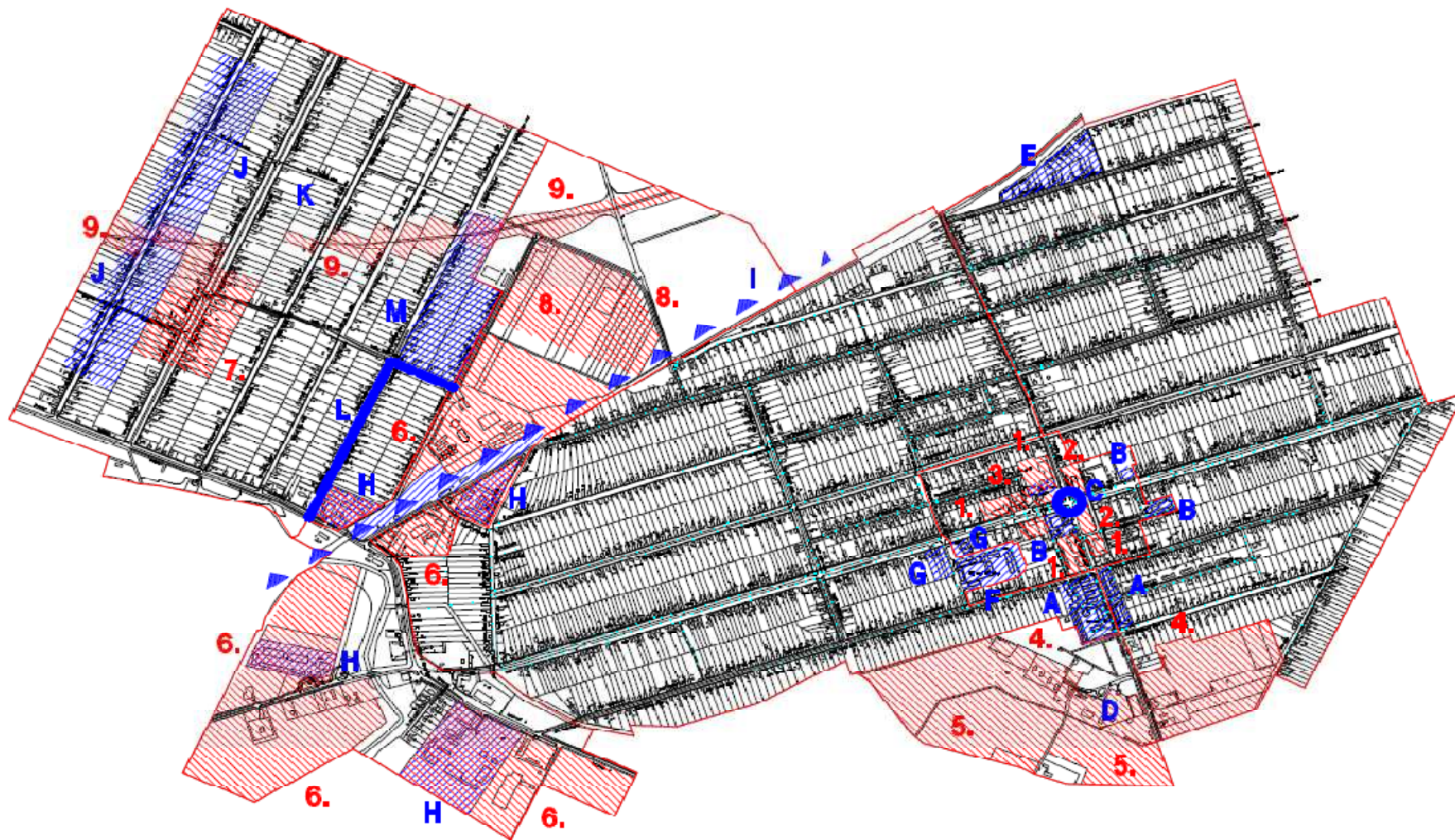
	ÉRTÉK			PROBLÉMA	
	MI ?	HOL ?		MI ?	HOL ?
Központi városrész					
1.	Kialakult intézményterület	Hősök tere – Árpád út környezete	A	Településszerkezetet roncsoló lakótelepi beépítések	Széchenyi lakótelep
2.	Jelentős közparkok	Hősök terén és az Általános Iskola előtt	B	Településszerkezetet roncsoló intézményi beépítések az 1970-80-as évekből	Áruház, Városháza, Általános Iskola
3.	Legjobb szociális mutatókkal rendelkező városrész	Központi városrész	C	Megoldatlan közlekedési csomópont	Árpádút – Alkotmány utca sarok
Sport, szabadidő városrész					
4.	Fejleszhető sport és rekreációs területek	Strandfürdő, Kemping és Sporttelep	D	Korszerűtlen termálkút és infrastruktúra a strandfürdőben	Strandfürdő
5.	Kiterjedt zöldterületek	Strandfürdő és sporttelep, valamint környezetük			
Keleti városrész					
			E	Szegregálódó területek	Ady Endre – Bem József utca között
Nyugati városrész					
			F	Településszerkezetet roncsoló lakótelepi beépítések	Ifjúsági lakótelep
			G	Településszerkezetet roncsoló kereskedelmi célú beépítések, parkolófelületek	Lidl és Penny Market áruházak

	ÉRTÉK			PROBLÉMA	
	MI ?	HOL ?		MI ?	HOL ?
Ipari, gazdasági városrész					
6.	Fejleszthető, bővíthető ipari, gazdasági területek	Vasút és Battonyai út környezete	H	Alulhasznosított, barnamezős területek	Vasútterület, Ipari területek
Reformátuskovácsházi városrész					
7.	Hagyományos karakterét őrző egykori település-központ	Táncsics utca középső szakasza	I	A vasútvonal elvágja a város legnagyobb részétől	Vasútvonal
8.	Rendelkezésre álló fejlesztési területek	Vasútvonaltól északra	J	Kiürülő lakótömbök	Mikes Kelemen utca
9.	Átlós zöldfelületi tengely kialakításának lehetősége	Reformátuskovácsháza – Kunágota csatorna két oldalán	K	Legrosszabb szociális mutatókkal rendelkező városrész	Reformátuskovácsházi városrész
			L	Gazdasági terület forgalma a lakóutcákat terheli	Kodály Zoltán – Bethlen Gábor utca
			M	Szegregálódó területek	Bethlen Gábor – Kodály Zoltán – Móra Ferenc utcák között.

1. táblázat: Probléma/érték

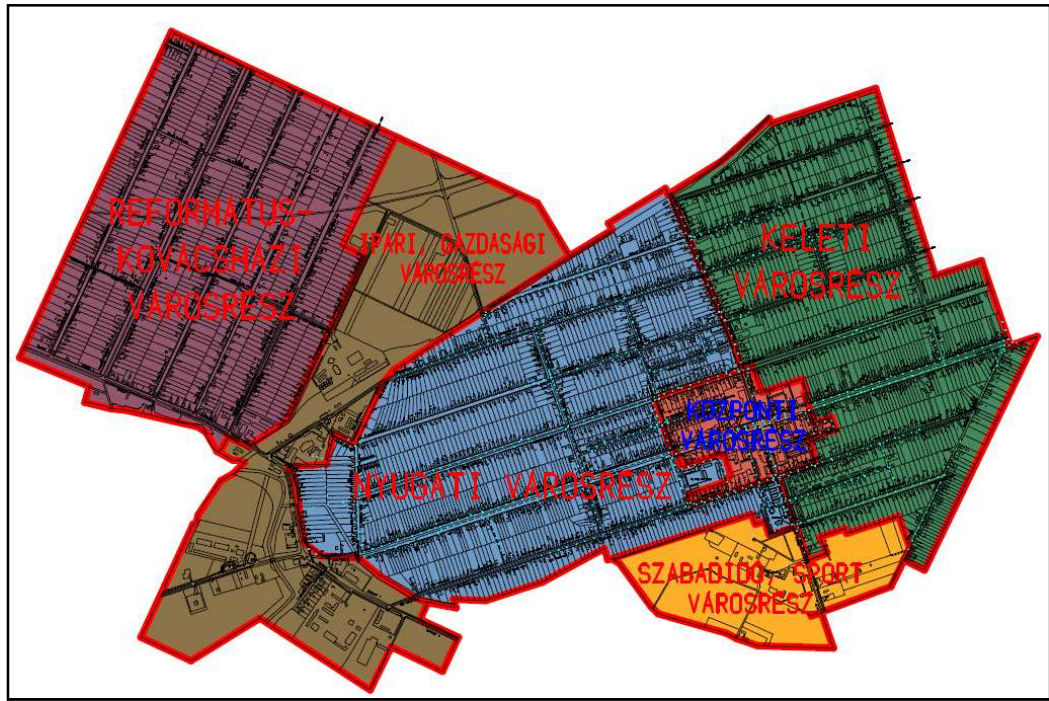

1. térkép: Probléma/értéktérkép

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

2. térkép: Mezőkovácsháza városrészei

Forrás: saját szerkesztés

Mezőkovácsháza városrészeit részben történeti, települészerkezeti megalapozottsággal, részben statisztikai szempontok szerint jelölték ki.

Központi városrész

Mezőkovácsháza központi intézményterületét foglalja magában. Történetileg nem volt önálló városrész, települészerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. A szocializmus éveinek városfejlesztése következtében azonban, funkcionális értelemben elkülönült a környező, zömmel lakóterületektől és határozott intézményi zóna alakult ki. A városrészben a legalacsonyabb a csak általános iskolát végzettek és legmagasabb a felsőfokú képzettséget szerettek aránya. Egyéb mutatóit tekintve is kiemelkedik Mezőkovácsházán belül. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen számos vállalkozást jegyeztek be itt. Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően központi vegyes területbe sorolta a Településrendezési Terv. A lakótelepi beépítések nagyvárosias lakóövezetbe kerültek, egyéb lakóterületei általában kisvárosias lakóterületek.

Szabadidő, sport városrész

Mezőkovácsházának a központi intézményterülethez délről csatlakozó, alapvetően sport és rekreációs, valamint temetőterületeknek helyet adó része. Történetileg nem volt önálló városrész, települészerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. A városrész funkcionális értelemben elkülönült a környező területektől és elsősorban sport és rekreációs rendeltetésű területeknek ad helyet, másik jellemző területhasználata a felhagyott temető.

Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően különleges és üdülő területfelhasználási egységbe sorolta a Településrendezési Terv, a beépítésre szánt területek és a belterületi határ között pedig erdőterületek vannak. A városrészben valósulhat meg a mezőkovácsházi fürdő és kemping bővítése a Terv szerint.

Keleti városrész

Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének az Alkotmány utcától keletre eső részét foglalja magába. Történetileg nem volt önálló városrész, településszerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően lakóterületbe sorolta a Településrendezési Terv, megtalálhatók kisvárosias, falusias és kertvárosias lakóterületek is. Néhány fontos intézmény a Keleti városrész területére esik, azonban ezek sokkal inkább tartoznak a városközpont intézményi zónájába, mint a Keleti városrész zömmel lakóterületi jellegű területegységébe. A városrész demográfiai és szociális mutatói jobbára megegyeznek, vagy kevéssé térnek el a városi átlagtól. Annak ellenére igaz ez, hogy itt található a KSH által azonosított egyik szegregálódó terület, de ennek kiterjedése meglehetősen kicsi, így a városrész adatait alig befolyásolja. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen néhány vállalkozást bejegyeztek a területén.

Nyugati városrész

Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének az Alkotmány utcától nyugatra eső részét foglalja magába. Történetileg nem volt önálló városrész, településszerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. A városrész demográfiai és szociális mutatói jobbára megegyeznek, vagy kevéssé térnek el a városi átlagtól. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen néhány vállalkozást bejegyeztek a területén.

A közterületek térfalai egyes helyeken a XX. század második felének építési tradíciókat nem tisztelő beépítési módjai következtében több helyen feloldódtak, határozatlanná váltak. Különösen súlyosan sérült eredeti településszerkezete az Ifjúsági lakótelep felépültével.

Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően lakóterületbe sorolta a Településrendezési Terv, megtalálhatók nagyvárosias (Ifjúsági lakótelep), kisvárosias, és falusias lakóterületek is. A lakótelepen kívül a városrészben általában családi házas beépítések az általánosak.

Ipari, gazdasági városrész

Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének nyugati, zömmel gazdasági funkciójú területei és a Reformátuskovácsháza és a vasút közötti terület. A város ipari, gazdasági területei a vasútvonal két oldalán és a battonyai út mentén alakultak ki. A városrész történetileg nem volt önálló, területileg alig összefüggő, három nagyobb részből áll. A Móra Ferenc utcától délre, Reformátuskovácsháza és a vasút között kialakult gazdasági területek vannak, nagyméretű ipari létesítményekkel, melyek közül kiemelkedik a gabonasiló (Tárház). Ennek szomszédságában jelölte ki a Településrendezési Terv Mezőkovácsháza legnagyobb lakóterületi fejlesztésének helyét, mely tervi elem a realitások fényében felülvizsgáltra szorulhat. A fentieknek megfelelően a városrész ezen szegmensében gazdasági és lakóterületeket, erdőterületeket (véderdő) és zöldterületeket határoz meg elsősorban a Terv. A tervezett, gazdasági és lakóterületek ezidáig nem épültek be, mezőgazdasági művelés alatt állnak, csakúgy, mint a kijelölt erdőterületek is. A területen több jelentős barnamezős telephely található még, melyek revitalizálása a jövő fontos feladata.

A városrészt, ahogy Mezőkovácsházát is, két részre szakítja a vasútvonal. A vasút és vasútállomás jelenléte valamikor gazdaságfejlesztő hatású volt, a pálya mai állapotában azonban csak – távoli – lehetőségként vehető számba.

A városrész vasúttól délre eső kovácsházi felének szerkezeti tengelye az Orosháza-Battonya út, keresztengelye a gyulai út, így megközelítése, közlekedési kapcsolata a város lakóterületeivel jó, ugyanakkor a terület kellően szeparált. Bár a városrész döntően gazdasági, iparterületi jellegű, néhány fontos intézmény a területére esik.

Jelentősége Mezőkovácsháza gazdasági életében kiemelkedő, itt található a belterület ipari, gazdasági létesítményeinek meghatározó többsége. A Településszerkezeti Terv a városrészben biztosít lehetőséget a gazdasági, termelő funkciójú területek bővülésére, nagyobb területigényű vállalkozások megtelepedésére. Beépítésre szánt területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően gazdasági területbe sorolta a Terv, a gazdasági területekbe ékelődő kedvezőtlen adottságú Rózsa utcai lakóterület és az Idősek Otthona kivételével.

Református-
kovácsházi
városrész

A valamikor önálló Reformátuskovácsházátényleges történeti megalapozottsággal bíró városrész. Településszerkezete Kovácsházához nagyban hasonló: hosszú, nyújtott tömbökből álló, mérnöki szerkezetű egykori dohánykertészség. Szerkezeti tengelye a Táncsics utca, amelynek középső szakaszán, a templom körül vannak az egykori falu legjelentősebb középületei. Eredetileg zsákfalú volt, a Táncsics utca az orosházi útra vezető bekötőút belterületi szakasza. Ez a kedvezőtlen szerkezeti adottság alig változott az idők során, a vasúton túli területekkel való összeköttetése máig rossz. A fejlesztések árnyékában élő városrész napjainkig megőrizte tradicionális településképeének egy-egy vonását. Ahogy neve is mutatja, a történelem során népessége vallásilag, etnikailag elkülönült Mezőkovácsházától. Bár területe a kovácsházi városrésznek mintegy kétharmada, mégis csak a város lakosságának mintegy hatoda él itt. A szociális mutatók Mezőkovácsházán belül ebben a városrészben a legrosszabbak, nem véletlen, hogy itt található a KSH által azonosított szegregálódó területek egyike. Különösen nagy a városrész lemaradása a lakások műszaki állapotát illetően. Óriási problémája a falusi mivoltát töretlenül őrző településrésznek, hogy szélső tömbjeiben, a Dél-békési falvak egy részéhez hasonlóan, sok házat elhagytak tulajdonosai, egész házsorok ürülnek ki, a településszövet gyakorlatilag elfoszlik. Beépítésre szánt területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően falusias lakóterületbe sorolta a Településszerkezeti Terv, csak a templom körül, az egykori faluközpontban jelölve ki kisméretű vegyes területet. A rossz zöldfelület-ellátottságú városrész mutatóinak javítására átlós zöldfelületi tengely kialakítását javasolja a Terv a városrészt átszelő csatorna partjain.

Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül rossz, a városközponttól légvonalban is messzire esik, de szerkezeti kapcsolatai sem megfelelők, elsősorban a vasútvonal és a vasútállomás ebből a szemszögből kedvezőnek nem mondható diszpozíciója miatt.

A városrészben csak néhány, zömmel az önálló falusi múltból örökölt, alapellátást biztosító intézmény van.

Városrészek	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Mező-gazdasági	Zöldfelületi, környezeti	Turisztikai, rekreációs	Közlekedési, távközlési	Közösségi	Közigazgatási	Humán szolgáltatási	Lakó	Város(rész) központi
	Funkciók										
Központi városrész		■		■		■	■	■	■	■	■
Sport, szabadidő városrész				■	■		■				
Keleti városrész							■		■		
Nyugati városrész		■					■				
Ipari, gazdasági városrész	■		■			■					
Református-kovácsháza							■		■	■	

■ domináns funkció
■ kiegészítő funkció

2. táblázat: Városrészek funkciói

Forrás: saját szerkesztés

3 Középtávú célok és azok összefüggései

Mezőkovácsháza város célrendszerének definiálása során szakmai és módszertani szempontból meghatározónak tekinthetők az Európai Unió tematikus célkitűzéseinek tartalmi keretei, továbbá azok a releváns területi stratégiai dokumentumok – így Békés megye 2014-2020 időszakra vonatkozó Területfejlesztési Konceptiójának, Területfejlesztési Programjának célrendszere; azon belül a Mezőkovácsházai járás részprogramjának célrendszere, valamint a Mezőkovácsházai Járás Fejlesztési Stratégiája célrendszere melyekhez az ITS céljainak is illeszkednie kell.

Mindenekelőtt ugyanakkor a településfejlesztési koncepcióban rögzített jövőkép és az ehhez kapcsolódó hosszú távú célok biztosítják az ITS tervezési keretrendszerét.

Mezőkovácsháza város 2003-ban (263/2003. (XI. 27.) sz. KT. határozattal) elfogadott Településfejlesztési Konceptiója átfogó jövőképet nem fogalmazott meg, megállapításai, prognózisai mára elavultak, a közel 12 éves dokumentum nem alkalmas arra, hogy az ITS célrendszerének alapját képezze. Mindezzel a 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia megalkotása során is szembesültek a készítőik, így átfogó jövőképet fogalmaztak meg, amely jó kiindulópontot jelent az ITS jelenlegi készítése során.

A fentiek mellett a célrendszer megalkotása során építettünk:

- Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának 2014-2019-es időszakra irányuló Gazdasági Programjában foglalt célkitűzésekre, valamint
- jelen ITS keretében készített Megalapozó vizsgálat eredményeire, abban szereplő megállapításokra
- és a tervezési folyamatot kísérő partnerségi lépések keretében megismert helyi elképzelésekre, javaslatokra. (kérdőív, munkacsoport ülések, workshopok eredményeire)

A 2015-2020 közötti időszak fejlesztési célrendszerének kialakítása során tervezési alapelv volt, hogy:

- A meghatározott fejlesztési célok tényleges fejlesztési igényekre és szükségletekre reflektáljanak és a megalapozó vizsgálatban feltárt erősségekre, potenciálokra és azok kihasználására épüljenek.
- A célrendszer legyen településspecifikus, általános célkitűzések helyett a helyi igényekre és jellegzetességekre fókuszáló.
- A megfogalmazott célok mind műszaki, mind pénzügyi megvalósíthatóság, mind pedig fenntarthatóság szempontjából reálisak legyenek.
- A középtávú célrendszer megvalósíthatósága érdekében annak megalkotása során kiemelt szerepet kapott a 2015-2020 között elérhető forráslehetőségekhez való illeszkedés

A korábbi IVS-ben foglalt célrendszer értékelése:

- A korábbi IVS célrendszere napjainkban is helytálló, azon belül tulajdonképpen kisebb hangsúlybeli módosítások, kiegészítések szükségesek egyrészt a 2014-2020-as támogatási időszak EU-s célkitűzéseire, forráslehetőségeire, a megyei programozásban elkészült dokumentumokhoz, másrészt a város részéről időközben megfogalmazódó újabb fejlesztési elképzelésekhez igazodóan.
- Az IVS célrendszerében foglaltak megvalósítása érdekében a város az elmúlt 6 évben a rendelkezésre álló forráslehetőségek sikeres lehívásával, tudatosan, lépésről-lépésre haladva számottevő eredményeket ért el. Épületeinek és városi intézményeinek egy jelentős része megújult.
- A korábbi IVS célrendszer felülvizsgálata során a város fenntarthatóság iránti elkötelezettsége, e tekintetben tett eddigi lépései, elért eredményei és megfogalmazódó célkitűzései révén a 2014-2020 célrendszerben indokoltnak tartjuk önálló prioritásként megjeleníteni a megújuló energiák szerepének további erősítését mind a helyi gazdaságban, mind a település-üzemeltetésben. (intézményfenntartás, épületenergetika, közlekedés, közvilágítás).

3.1 Jövőkép

A jövőkép pozicionálja a várost a régióban, járásban, illetve vonzaskörzetében, meghatározza a társadalmi, gazdasági és épített környezetet érintő állapotot és domináns folyamatokat. A jövőkép hosszabb időtávra, 2030-ig kiterjedően kerül rögzítésre.

A komplex fejlesztések megvalósulása kapcsán a település jövőképe az alábbi:

Mezőkovácsháza Város Jövőképe

„Nyugodt kisvárosi élet – leszakadás helyett felzárkózás”

Mezőkovácsháza város jövőbeli céljai az alábbiakban foglalhatók össze:

Térségi szerepkör

A város, mint járási és térségközpont intézményhálózatának és munkahelyteremtő gazdaságának összehangolt, a szinergikus hatásokat kihasználó, tudatos, integrált fejlesztése révén hozzájárul a kistérség felemelkedéséhez, annak méltó központjává válik.

Települési arculat

A város a településkép örökölt értékeit ápoló, városszerkezetének sérüléseit kezelő, arculatában megújulni képes település. A település centruma kisvárosias hangulatával, jól karbantartott intézményeivel kifejezi Mezőkovácsháza központi szerepét a térségben úgy az itt élők, mint az idelátogatók számára. A kertvárosias jellegű lakóterületek, Reformátuskovács háza falusias beépítései otthonos környezetet jelentenek az itt élők számára.

Demográfiai folyamatok

Az elmúlt évtizedek negatív demográfiai folyamatai lelassulnak, a város lakosságának csökkenési üteme enyhül. A fejlődő helyi gazdaság több és jobb munkahelyeket biztosít a város lakosságának, másrészt a város - az általa nyújtott környezetnek és magas színvonalú városi szolgáltatásainak köszönhetően - felértékelődik lakóhelyként. Magas számban maradnak Mezőkovácsházán a fiatalok, akik perspektívát és pozitív jövőképet találnak a városban és büszkék településükre.

Életminőség

Mezőkovácsháza élhető, színvonalas infrastruktúrával és közszolgáltatásokkal rendelkező, jó életminőséget biztosító város, amely minden korosztály számára megfelelő ellátásokat biztosít oktatási, egészségügyi, szociális, infrastrukturális téren. Mindemellett kiváló lehetőségek állnak rendelkezésre a településen a kulturális-szórakozási és rekreációs területen is. A közterületek minőségi fejlesztésének köszönhetően a lakóterületek általános állapota javul.

Környezeti állapot

A város és a környező táj természeti és táji adottságai a jövőben felértékelődnek, gazdagodnak, az ökológiailag egyensúlyban lévő alföldi táj méltó megítélést kap. A természeti értékek tudatos megőrzését kiegészíti a harmonikus együttélés, a kölcsönös előnyökkel járó hasznosítás. Mezőkovácsháza méginkább környezettudatos várossá válik, szemléletváltás következik be a környezeti magatartásban.

Gazdaság

A város sikeresen szólítja meg és vonja be a helyi gazdaság fejlesztésében érintett szereplőket, kezdeményező, ösztönző szerepe révén jelentősen javul a gazdaság és a munkaerőpiac szereplői közötti együttműködés. Ennek eredményeként a város gazdasági területein erősödnek a korszerű technológiát alkalmazó és a város lakosai számára jövedelmező munkahelyet biztosító vállalkozások. A meglévők mellett új, ígéretes vállalkozások indulnak. Az agráriumban végbemenő koncentráció egyrészt a korszerű technológiát alkalmazó nagygazdaságok, másrészt a kialakuló rövid ellátási láncokba bekapcsolódó kisebb gazdaságok erősödését hozza. Erősödik a turizmus, mint gazdasági ág, mely elsősorban a város sajátos természeti kincsére, a kiváló minőségű termálvízre és a környék aktív turisztikai lehetőségeire épül.

Társadalmi folyamatok, kohézió

A lakosság minden rétege profitál a város fejlődéséből. Az egyforma minőségű oktatásban részesülő, megfelelő lakhatási körülmények között élő gyerekek, a fejlődő gazdaság által teremtett lehetőségek haszonélvezői, mezőkovácsházi mivoltukra büszke polgárok lesznek.

A jövőképből és az átfogó célokban megfogalmazott törekvések a városfejlesztés legfőbb kihívásaira és problémáira koncentrálnak, melyek megvalósulását a tematikus célokban megfogalmazott részletes fejlesztési célok segítik elő.

Átfogó cél 1: „Élhetőbb város, harmonikus környezet”

Az átfogó cél a vonzó városi, kisvárosi életminőség megteremtésére fókuszál, összhangban a Mezőkovácsháza térségi szerepkörére, demográfiai helyzetére, életminőségére és a társadalmi folyamatok alakulására vonatkozó jövőképpel. Cél a mindenki számára elérhető, hatékonyan működő, minőségi kínálatot nyújtó, magas színvonalú humán szolgáltatásokat és infrastrukturális feltételeket, harmonikus lakókörnyezetet biztosító kisváros megteremtése. Az optimális működés érdekében folyamatosan szükséges az intézményrendszer rugalmas hozzáigazítása a változó demográfiai viszonyokhoz, a kereslethez, a különböző kor- és célcsoportok igényeihez. Kiemelt hangsúlyt kap a helyi erőforrások, adottságok (épített környezet értékei, meglévő épületállomány) felhasználása, továbbfejlesztése. A funkciók, szolgáltatások színvonalának, kínálatának és elérhetőségének javítása, a közterületek minőségi fejlesztése Mezőkovácsháza lakóterületein meghatározó az élhetőség szempontjából. A kialakuló harmonikus, kisvárosi arculat vonzó a beköltözők számára, így fokozza a város népességmegtartó erejét, de lényeges az ide látogatók (kistérség lakossága, turisták) és a megtelepedő gazdasági szereplők szempontjából is. Mindezek segítik létrejönni az elégedett, szolidáris és befogadó helyi társadalom, javul a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség szellemében.

Átfogó cél 2: Versenyképes emberek, versenyképes cégek

Az átfogó cél a gazdasági teljesítmény növelésével, a versenyképesség javításával és a foglalkoztatással, munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja, összhangban a Mezőkovácsháza térségi szerepkörére, demográfiai és gazdasági helyzetére vonatkozó jövőképpel. A város gazdasági pozícióinak erősítése a helyi vállalkozások lehetőségeinek javításával és befektetőbarát környezet kialakításával érhető el. A város meglévő és Településrendezési Tervben kijelölt, műszakilag még nem kialakított gazdasági területeinek fejlesztésével kell segíteni a vállalkozások megtelepedését, a meglévők fejlődését. A település elsősorban magas hozzáadott értékű termékek előállításával, feldolgozásával foglalkozó, környezetbarát technológiákat alkalmazó vállalkozások megtelepedésében érdekelt. A munkahelyteremtés hozzájárul a város népességmegtartó erejének fokozásához, a járási, térségi központ integrált fejlődéséhez, ami természetesen a járás és a térség egészére is pozitív hatással lenne.

Átfogó cél 3: Fenntartható Város

Az átfogó cél az ökológiai fenntarthatósággal, klímaváltozás elleni küzdelemmel, környezetvédelemmel összefüggő célokat integrálja, összhangban a Mezőkovácsháza életminőségére és környezeti állapotára vonatkozó jövőképpel. A megújuló energiaforrások széleskörű felhasználásával, az energiahatékonyság javításával, szemléletformálással Mezőkovácsháza környezettudatos várossá válik. Az energetikai fejlesztések, környezetvédelmi beavatkozások révén a település környezeti állapota javul, mindemellett jelentős megtakarítások érhetők el a korszerűsített épületek üzemeltetésében. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

A fejlesztési programok és stratégiák valamint a jövőkép általános céljainak kapcsolódását a 6.1.3 fejezet részletezi.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Mezőkovácsháza Város 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű tematikus célokat, másrészt a városrészi szintű területi célokat foglalják magukban.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

A városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok alapvetően ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra.

- T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra
- T2: Harmonikus kisvárosi környezet
- T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer
- T4: Integráló város
- T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet
- T6: Vendégmarasztaló város
- T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek

T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra

A közszolgáltatások és az intézményrendszer fejlesztése hozzájárul a lakosság életminőségének, mindennapi életkörülményeinek javításához, a társadalmi elégedettség eléréséhez. Mezőkovácsháza közszolgáltatási rendszere már az elmúlt években is jelentős megújításon és racionalizáláson ment keresztül, a megkezdett folyamatokat a jövőben is folytatni szükséges, szem előtt tartva az intézményrendszer költséghatékony működtetését, az ezt szolgáló további intézmény felújítási tevékenységeket.

A beavatkozások az elmúlt évek demográfiai es társadalmi változásai, a működtetés feltételrendszerének módosulása, illetve ezen folyamatok jövőben is folytatódó hatásainak kezelése miatt indokoltak. A meglévő intézményrendszer szintentartása, fejlesztése és racionalizálása mellett szükséges az intézményrendszer egyes, még hiányzó elemeinek megvalósítása is.

Azon intézmények és szolgáltatások esetén, ahol az ellátási körzet adminisztratív módon meghatározott és a járás településeire vagy azok egy részére terjed ki, illetve azon szegmensekben, ahol a nyújtott szolgáltatás minőségére alapozva alakult ki a város térségi szerepköre, ott is elsődleges cél a minőségi, modern és színvonalas működési környezet kialakítása, valamint a szolgáltatások minőségfejlesztése.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, intézkedések:

- Intézményhálózat fejlesztése
- Piac tér kialakítása és vásárcsarnok építése
- Egészségügyi alapellátás fejlesztése
- Korszerű közigazgatás megteremtése
- Művelődési Ház korszerűsítése
- Sportcsarnok építése
- Iskola korszerűsítése
- Tanuszoda építése
- Könyvtár bővítése, rekonstrukciója
- Volt mozi épületében sport és szabadidős központ kialakítása
- Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása
- Gyermektábor létesítése
- Demens nappali ellátás
- Játzóterek fejlesztése
- Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése
- Településüzemeltetési gazdasági társaságok infrastrukturális fejlesztése
- Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése

T2: Harmonikus kisvárosi környezet

A tematikus cél az emberi környezet fejlesztésével, annak ökológiai fenntarthatóságával összefüggő tevékenységeket helyezi fókuszba, legyen az a természeti vagy az épített-műszaki környezetet érintő beavatkozás. A vonzó városi élettér állapota alapvetően kihat Mezőkovácsháza népességmegtartó-erejének alakulására, nem közömbös a befektetések városba vonzása szempontjából, de a környezeti értékek megőrzése, fejlesztése, átörökítése a következő generációk számára alapvető része kell legyen a városlakók felelősségtudatos magatartásának.

A tematikus cél éppúgy felöleli a környezetvédelemmel, épített környezet védelmével kapcsolatos témákat, mint az azok fejlesztésére, kiteljesítésére szolgáló projekteket. A környezet pozitív irányú alakításával, értékeinek megőrzésével összefüggésben kiemelkedő jelentőségű a szemléletformálás szerepe, ezért a célok eléréséhez, az eredmények megtartásához fontosak egyes, szemléletformálást szolgáló „soft” elemek is.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Településközpont rehabilitációja
- Kriptasor felújításának folytatása
- Parkerdő II. ütem fejlesztése
- Barnamezős területek hasznosítása
- Vasútállomás és környezetének revitalizációja
- Vidéki örökség megőrzése
- Tájház fejlesztése
- Reformátuskovácsháza központ fejlesztése - épületek funkcióval való megtöltése
- Víziközmű rendszer fejlesztése
- Zöldfelületek fejlesztése
- Kegyeleti helyszínek fejlesztése
- Ökotudatos szemlélet fejlesztése

T₃: Fenntartható helyi közlekedési rendszer

Mezőkovácsháza folytatja a közösségi és egyéni közlekedés környezet- és energiatudatos összehangolt, differenciált fejlesztését. A tömegközlekedés feltételeinek fejlesztésével elsősorban a város elérhetőségének javítása a cél, amely erősíti a település térségi szerepkörét és a településrészek közötti intenzívebb belső kapcsolatrendszert. A fenntartható közlekedés szempontjából szükséges az utak és kerékpárutak felújítása, fejlesztése belterületen és külterületen egyaránt, úgy a hivatásforgalom, mint a turisztika fejlődése szempontjából is. Fontos további feladat, hogy a közlekedéshálózat fejlesztésével oldódjanak a közlekedés szereplői (pl. teherfuvarozók) és a lakosság közötti konfliktusok.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, irányelvek:

- Az aktív közlekedési módok között a kerékpározás meghatározó részarányának növelése érdekében a kerékpáros infrastruktúra további fejlesztése.
- A belterületi közúthálózat, valamint a vállalászási területek kiszolgálásához szükséges utak teljes körű kiépítettségének elérése.
- A külterületi közúthálózaton a szilárd burkolatú szakaszokra vonatkozó fejlesztési elképzelések megvalósítása.
- A közúthálózaton a baleseti kockázatok csökkentésére irányuló intézkedések megvalósítása.
- A közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának emelése.
- A város kezelésében lévő közlekedési infrastruktúra folyamatos érték és állagmegőrző szintű fenntartása.

T4: Integráló város

A szolidáris és befogadó helyi társadalom képéhez hozzátartozik a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása és az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség megteremtése. Az összetartó helyi társadalom alapja az erős önazonosság-tudat, amely a helyi identitás fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek révén érhető el. Magabiztos társadalom képes végrehajtani a célul kitűzött integrációt.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, intézkedések:

- Intézmények akadálymentesítése
- Közterületek akadálymentesítése
- Közösségi szemléletformáló programok
- Helyismereti programok
- Anti-szegregációs program

T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet

A tematikus cél a vállalkozások fejlődését, növekedését, hatékonyságuk javítását, valamint a munkaerő versenyképességét támogató beavatkozásokat helyezi előtérbe. Fontos a lehetséges vállalkozói kör figyelmének a város irányába terelése, amely eredményes gazdasági marketingtevékenységet igényel. A gazdaság infrastrukturális feltételeinek javítása magában foglalja a gazdasági célú területek úthálózatának, közműrendszerének, infokommunikációs eszközeinek, megfelelő minőségű zöldfelületi rendszereinek kialakítását, az ipari-, gazdasági területek egységes, XXI.

századi arculatának megteremtését. Cél, hogy a vállalkozások működési feltételei javuljanak, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság növekedéséhez. Törekedni kell a helyi vállalkozások által előállított javak helyi fogyasztását célzó projektek kidolgozására. Cél a kistermelői piacok erősítése, az ezekre épülő közétkeztetés előtérbe helyezése, a helyben megtermelt alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel. Ezen területek fejlődése azért is fontos, mert a nagyüzemi mezőgazdasággal ellentétben nagyobb foglalkoztatás bővítő hatással rendelkeznek.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, intézkedések:

- Piac tér kialakítása és vásárcsarnok építése
- Pelletáló üzem létesítése
- Barnamezős területek hasznosítása
- Vágópont felépítése
- Ipari park kialakítása - infrastruktúrafejlesztése
- Mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése

T6: Vendégmarasztaló város

A tematikus cél az idegenforgalom és turizmus - helyi gazdaság diverzifikálásának elősegítésére is szolgáló – fejlesztését helyezi előtérbe. Fontos az ágazat szereplőinek (pl. utazásszervezők, turisták) figyelmét a város irányába terelni, amely eredményes, településspecifikus marketingtevékenységet igényel. Mezőkovácsháza idegenforgalma elsősorban a Borostyán Fürdőre építve fejleszthető, de emellett a környező alföldi táj kedvez az aktív turizmus egyes ágainak is (kerékpáros-, gyalogos-, lovas-, vadászturizmus). A tematikus cél eléréséhez elengedhetetlen a térségi összefogás fejlesztése, a környék attrakcióinak, településeket átfogó „csomagban” történő megjelenítése. A cél eléréséhez szükséges a városi rekreációs, szabadidős potenciálok fejlesztése is, amelyek a városlakók igényein felül turisztikai attrakcióként szintúgy szolgálhatnak. Általában is elmondható, hogy a tematikus céllal összefüggő intézkedések, programok legtöbbször célközönsége közé tartoznak a városlakók is.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, intézkedések:

- A Borostyán strandfürdő termálkútjának és gyógyvíz ellátó rendszerének korszerűsítése
- Borostyán Strandfürdő egészségturisztikai fejlesztése
- Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása
- Kulturális és szabadidős tevékenységek közösségi terének biztosítása
- Gyermektábor létesítése

- Kemping fejlesztése
- Kistérségi kulturális programok szervezése
- Településmarketing tevékenység
- Aktív turizmus fejlesztése

T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek

A tematikus cél a fenntartható fejlődés elősegítésére, az energiahatékonyság növelésére, illetve a megújuló energiák alkalmazására koncentrál. Az energetikai fejlesztések mind a község mind pedig a magánszféra szempontjából egyre inkább előtérbe kerülnek a 2014-2020-as időszakban, részben az energetikára irányuló előírások szigorodása, részben pedig a beruházásokat támogató források elérhetősége miatt. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság beépülése a mindennapi életbe, amely kapcsán törekedni kell az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint működtetésére. A fejlesztéseknek a teljes vertikumot kell átfogni az épületkorszerűsítésektől az alternatív energiák alkalmazásán át az energetikai célú munkahelyek kialakításáig. Az épületek energiahatékony felújítása mellett szükséges „szoft” jellegű elemek alkalmazása is ahhoz, hogy a használók szemlélete megváltozzon és megfelelő hatékonysággal tudják kihasználni a beruházási jellegű energetikai beavatkozások teremtette korszerű műszaki háttér lehetőségeit (pl. a rendszerek optimális szabályozásával, használatával).

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások, intézkedések:

- Iparosított technológiával épített lakóépületek energetikai korszerűsítése
- Zöld energia hasznosítása – pelletáló üzem létesítése
- Közvilágítás korszerűsítése
- Geotermikus energia hasznosítása
- Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével
- Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása
- Szemléletformálás, oktatás

A bemutatott városi szintű tematikus célokhoz tartozó indikátorokat, becsült célértékeket az ITS 8.5.1 fejezete tartalmazza részletesen.

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetőek el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A középtávú területi célok a Megalapozó vizsgálat részletes városrészi szintű helyzetfeltárása és helyzetelemzése alapján kerülnek megfogalmazásra.

A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- a területi célok a városrész gazdasági, társadalmi és funkcionális jellemzői alapján legyenek meghatározva,
- hatásosan támogassák város egészére érvényes célrendszer megvalósulását.
- Városrészi célok felsorolása:
- V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.
- V2: Sport és szabadidő városrész – A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.
- V3: Keleti és Nyugati városrész – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.
- V4: Ipari, gazdasági városrész – A helyi gazdaság katalizátora.
- V5: Reformátuskovácsháza városrész – Integráció az önálló arculat

V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.

megőrzésével.

A Központi városrész Mezőkovácsháza adminisztratív és intézményi centrum területe, melynek jelentőségét funkcióellátottsága is kiemeli, noha a lakófunkció szintén markánsan jelen van a területen, jellemzően lakótelepek formájában. Területfelhasználása, a beépítés jellege meglehetősen vegyes, a lakó- és intézményterületek mellett jelentős közlekedési- és zöldterületek találhatóak. Legfontosabb szerkezeti tengelyei az Árpád út és a rá merőleges Alkotmány utca, amelyek a városrész középpontjában metszik egymást. Az Árpád út városélénkítő és környezeti hatásai egyaránt jelentősek.

A városrész jelenlegi funkcióját és adottságait kiteljesítő (intézményi, közterületi, közlekedési, infrastrukturális) fejlesztésével kell kialakítani a város, a járás és térség méltó központját. Fontos a műszakilag és energetikailag avult lakótelepek rekonstrukciója, a lakótelepi lakások presztízsének emelése. A városrész arculatának alakítása során törekedni kell a település- és utcaképi törések, sebhelyek kezelésére.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Intézmények folyamatos korszerűsítése (műszaki állapot, energetikai jellemzők javítása, akadálymentesítés, stb.), szolgáltatási színvonaluk javítása.
- Lakótelepi jellegű beépítések műszaki és környezeti rehabilitációja.
- Zöldterületek minőségi fejlesztése.

- Közlekedés fejlesztése, az átmenő forgalom hatásainak mérséklése.
- Település- és utcaképi szempontok érvényre juttatása az épületek felújításakor, közterületek, új beépítések alakításakor.
- Városi piac építése.

V2: Sport és szabadidő városrész – A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.

A városrészben alapvetően sport és rekreációs, valamint zöldfelületi- és temetőterületek találhatók. Itt működik a Borostyán Fürdő, amely kitűnő termálvízzel rendelkezik, de infrastruktúrája, szolgáltatásainak színvonala meglehetősen alacsony, ezért jelenleg csak a nyári idényben üzemel. Szintén elavult, fejlesztésre szoruló a sporttelep és a kemping. A közterületek, zöldfelületek és a temető állapota leromlott, átfogó kertészeti, zöldfelületi rekonstrukciójuk elodázhatatlan.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége a Borostyán Fürdő kiváló minőségű termálkincsére alapozva Mezőkovácsháza – a település határain túl is elismert - idegenforgalmi, turisztikai súlypontjának megteremtése. Az idegenforgalmi, turisztikai célú létesítmények természetesen a helyi lakosság rekreációs igényeit is szolgálják, ahogy az alapvetően a helyiek érdekében hozott intézkedések is a turizmus szolgálatába állíthatók (pl. sporttelep fejlesztés). A célállapot eléréséhez szükséges a fürdőfejlesztés mellett a közösségi rendeltetésű zöldfelületek, közterületek minőségi fejlesztése, a rekreációs és sportlétesítmények, kemping rekonstrukciója, a szolgáltatások kínálatának bővítése, színvonaluk javítása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Borostyán Fürdő fejlesztése (infrastruktúra, szolgáltatások, egészségsturisztika).
- Sporttelep fejlesztése.
- Tanuszoda építése.
- Fürdőhöz kapcsolódó kemping, táborok fejlesztése.
- Közterületek fejlesztése.
- Zöldterületek minőségi fejlesztése (közparkok, erdők, temető).
- Az épített örökségi értékek (kriptasor) védelme, megújítása.

V3: Keleti és Nyugati városrész – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.

A Keleti és Nyugati városrészek területének túlnyomó része szinte monofunkciós lakóterület, kertvárosias jellegű családi házas beépítésekkel, helyenként falusias

jellegű tömbökkel. Településszerkezetük monotonitását alig oldják kisebb, elsősorban foghíjakon kialakított, kertészetileg meglehetősen rendezetlen zöldfelületek.

Az adottságok alapján a városrészek fejlesztésének specifikus célja a magas környezeti minőséget biztosító, elsősorban családi házas, kertvárosi jellegű lakóterületek létrejötte, a lakossági infrastruktúra és a közterek fejlesztése révén az életminőség javítása. A célállapot eléréséhez szükséges a közösségi rendeltetésű zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése. Fontos feladat továbbá a Keleti városrészben a lévő kisebb szegregátum sorsának rendezése.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakóterületek szabályozott fejlesztése a kertvárosi jelleg előtérbe helyezésével.
- Anti-szegregációs program (szegregátumra vonatkozóan).
- Közlekedés fejlesztése, az átmenő forgalom hatásainak mérséklése az Árpád út körzetében.
- Közterületek, belső úthálózat fejlesztése.
- Zöldterület-fejlesztés az ellátottság javítására és a településszerkezet monotonitásának oldására.

V4: Ipari, gazdasági városrész – A helyi gazdaság katalizátora.

A város ipari, gazdasági területei az Ipari, gazdasági városrészben, a vasútvonal két oldalán és a battonyai út mentén alakultak ki. Itt jelölte ki a Településrendezési Terv Mezőkovácsháza legnagyobb lakóterületi fejlesztésének helyét, mely elképzelés mára realitását veszítette. A tervezett, gazdasági területek ezidáig nem épültek be, a fejlesztések területi tartalékát képezik. A gazdasági tevékenység jelenleg nem fedi le a rendelkezésre álló területet, jelentős barnamezős, hasznosítás nélküli telephelyek vannak. A vasút és vasútállomás jelenléte valamikor gazdaságfejlesztő hatású volt, a pálya mai állapotában azonban csak – távoli – lehetőségként vehető számba.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége az alapvető infrastrukturális hiányok oldásával, a mobilitás feltételeinek javításával lehetővé tenni a helyi gazdaság fejlődését szolgáló, vállalkozásokat fogadni tudó ipari-gazdasági területek kialakítását, amelyek a helyi gazdaság katalizátorai lehetnek. A létrejövő új munkahelyek megvalósulása a város alapvető érdeke céljainak megvalósításában. A gazdaságfejlesztés során lehetőség szerint preferálni kell a barnamezős területek hasznosítását, szemben a műszakilag még igénybe nem vett területek beépítésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Az infrastrukturális feltételek, elérhetőség javítása.
- Ipari park létrehozása.
- Vállalkozások megtelepedésének ösztönzése, önkormányzati érdekeltségű vállalkozások megtelepedése a gazdasági területeken.

- Mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése
- Barnamezős területek rehabilitációja.

V5: Reformátuskovácsháza városrész – Integráció az önálló arculat megőrzésével.

Reformátuskovácsházavalamikor önálló község volt, településszerkezeti kapcsolatai Kovácsházával – a vasútvonal elhelyezkedése miatt - máig erőtlenek. A fejlesztések árnyékában élő városrész napjainkig megőrizte tradicionális településképeinek egy-egy vonását. Ahogy neve is mutatja, a történelem során népessége vallásilag, etnikailag elkülönült Kovácsházától. Jelentős problémája a falusi mivoltát töretlenül őrző településrésznek, hogy szélső tömbjeiben sok házat elhagytak tulajdonosai, egész házsorok üresülnek ki, a településszövet gyakorlatilag elfoszlik. A városrész szociális mutatói kedvezőtlenek, nem véletlen, hogy itt található a KSH által azonosított szegregálódó területek egyike.

Reformátuskovácsháza specifikus fejlesztési lehetősége önálló arculatú, tradicionális falusias hangulatú, ugyanakkor magas életminőséget biztosító településrész kialakítása. Ennek keretében helyi védelem alatt álló településközpontjának fejlesztése (épített környezet és szolgáltatások színvonala) és lakóterületeinek revitalizálása szükséges, a zöldfelületi ellátottság növelése, értékeinek kibontakoztatása mellett. Mindezekkel párhuzamosan cél a városrész integrálása, úgy településszerkezeti (többi városrészhez való kapcsolódás), mint társadalmi vonatkozásban, különös tekintettel a szegregálódott területekre.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakóterületek szabályozott fejlesztése a tradicionális falusias jelleg előtérbe helyezésével.
- Helyi védelem alatt álló egykori faluközpont építészeti, műszaki és környezeti fejlesztése, funkcióinak bővítése.
- Közlekedési hálózat fejlesztése, a vasúton túli területekkel való kapcsolatok intenzitásának növelésére, a városi funkciók elérhetőségének javítására.
- Közterületek, zöldfelületek, belső úthálózat fejlesztése.
- Anti-szegregációs program.
- Lakatlanná váló telkek igénybevételeinek támogatása.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

ÁTFOGÓ CÉLOK	Városrészek / Tematikus célok		T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek
		Központi városrész							
		Sport, szabadidő városrész							
		Keleti városrész							
		Nyugati városrész							
		Ipari, gazdasági városrész							
		Reformátuskovácsházivárosrész							
		Erős koherencia							
		Közepes koherencia							
		Gyenge koherencia							

3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése

4 A megvalósítást szolgáló beavatkozások

Az ITS a város középtávú célrendszerének felvázolásán túl tartalmazza a lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (programok és projektek) indikatív listáját. A projekteket a Stratégia a kidolgozásakor rendelkezésre álló információk alapján, a Stratégia által igényelt mélységben, vázlatosan és lényegre törően mutatja be. Az ITS operatív jellege nem feltételezi a projektek teljes körű és részletekbe menő kifejtését.

A Stratégiai célok megvalósítását szolgáló beavatkozások számbavételét azonban több tényező is indokolja:

- a célok megvalósítása érdekében összegyűjtésre és rendszerezésre, majd prioritizálásra kerülhessenek a különböző szereplőknél, potenciális projektgazdáknál körvonalazódó fejlesztési elképzelések; így a megvalósítás fázisában a stratégiai célokhoz igazodóan reális lehetőség nyíljon konkrét projektek megvalósítására; valamint
- az előkészítettség különböző fázisában lévő projekt elképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban járulhassanak hozzá a Stratégia céljainak eléréséhez.

Az ITS megvalósítását szolgáló beavatkozások tekintetében az alábbi projektípusokat azonosítottuk:

- **Akcióterületi projektek:** Olyan, egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések, amelyek egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő a kijelölt akcióterületen.
- **Kulcsprojektek:** A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemezően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. "
- **Hálózatos projektek:** amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből állnak, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjednek és a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.
- **Egyéb projektek:** A fenti kategóriákba nem tartozó fejlesztések, amelyek lehetnek pontszerű, egy vagy több városrész, illetve a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések, amelyek között beruházási jellegű és soft elemek egyaránt szerepelhetnek.

A következőkben a fenti logikát követve mutatjuk be azon fejlesztési elképzeléseket, amelyek az ITS középtávú célrendszerében megfogalmazott célok megvalósítását szolgálják.

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Mezőkovácsháza városa a fejlesztési elképzelések területi és funkcionális csoportosítása során 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan négy akcióterületet határolt le, amelyekhez indikatív projektjavaslatokat rendelt. A lehatárolások a jövőbeli fejlesztési területek alapját fogják képezni.

Akcióterületek:

- Városközpont akcióterület (AT₁)
- Turisztikai és idegenfogalom-fejlesztési akcióterület (AT₂)
- Gazdaságfejlesztési akcióterület (AT₃)
- Reformátuskovácsházi akcióterület (AT₄)
- Anti-szegregációs akcióterület (AT₅)

Az akcióterületek elhelyezkedését és területi kiterjedését a következő térkép szemlélteti

Bár a tervezés jelenlegi fázisában még nem feltétlenül szükséges az akcióterületekvégleges és pontos lehatárolása, ezek jellege és elhelyezkedése már tervezhető, vagyis az alapvető adottságok alapján előzetesen – a mindenkori módosítás jogát fenntartva – lehatárolhatóak a fejlesztési területek.

3. térkép: Akcióterületek elhelyezkedése

Forrás: saját szerkesztés

Az egyes akcióterületek lehatárolásánál figyelembe vettük a területek sajátos elhelyezkedését, a területek lehatárolását meghatározó jellemzőket, továbbá kiemelten kezeltük az egyes akcióterületekhez rendelhető fejlesztési elképzelések tartalmi kapcsolódását, ezeknek az akcióterületen elérhető funkciókra gyakorolt hatását.

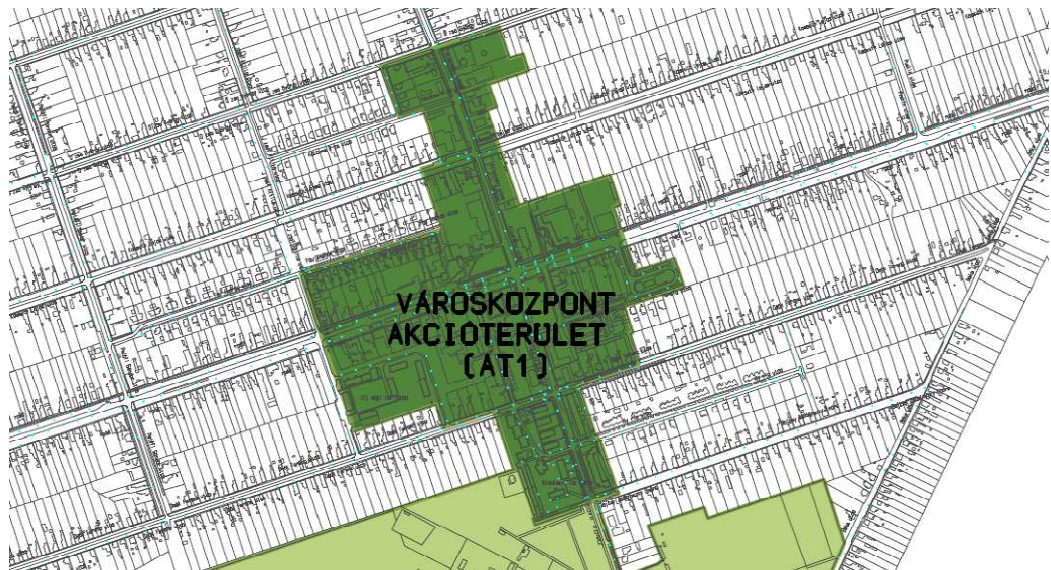
Városcsözpont akcióterület

A **Városcsözpont akcióterület** jelentős átfedést mutat a Központi városcsözponttal, amely Mezőkovácsháza funkciógazdag, központi elhelyezkedésű centrum területe. A városcsözpont intézményi funkcióihoz kapcsolódó, a Keleti városcsözpontban elhelyezkedő közintézményekre és a Nyugati városcsözpontban található Ifjúsági lakótelepre is kiterjed az akcióterület, azok területfelhasználási, rendeltetésbeli hasonlósága és területük összefüggése okán. Az akcióterület kijelölését központi szerepköre indokolta, a területen jelenleg is meglévő településcsözponti funkciók, a közelmúltban megkezdett intenzív fejlesztések és a jövőbeli fejlesztési elképzelések alapján.

A korábbi évek fejlesztési tevékenységeinek jelentős része érintette az akcióterületet. A projektek keretében számos intézmény felújítása, energetikai korszerűsítése megtörtént, de a korábban tervbe vett projektek egy jelentős részének megvalósulása még várat magára, miközben újabb fejlesztési igények is felmerültek.

A megkezdett programok folytatásának igénye, a korábban már megteremtett lehetőségek jobb kihasználása indokolja a Városcsözpont akcióterület fenti módon történő lehatárolását, a korábbi akcióterületi határ kiterjesztését a szomszédos városcsözpontok hasonló funkcióval meghatározható részei felé.

4. térkép: Városközpont akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

Turisztikai és idegenforgalom-fejlesztési akcióterület

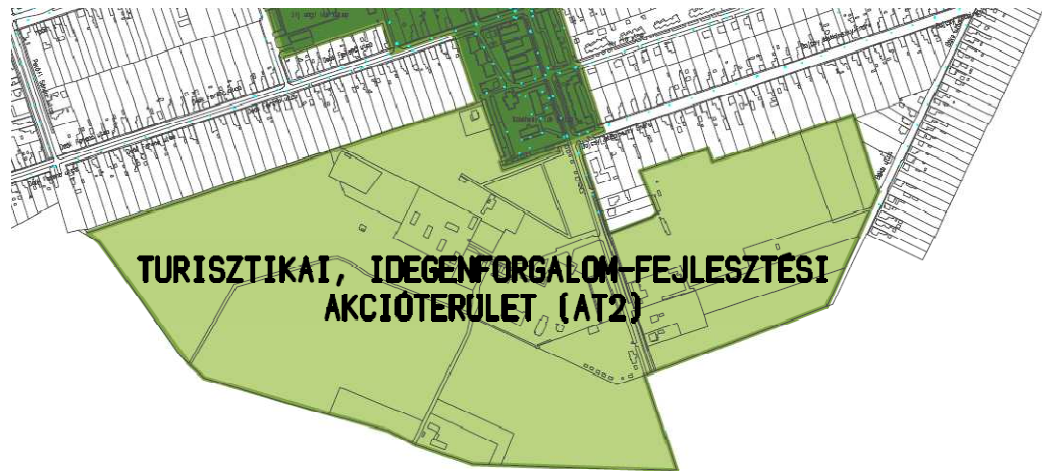
A **Turisztikai és idegenforgalom-fejlesztési akcióterület** Mezőkovácsháza turisztikai potenciállal bíró területeit, a Borostyán Fürdő és Sporttelep környékét foglalja magába. Az akcióterület kiterjedése erős átfedést mutat a Sport, szabadidő városrészsel.

Önálló akcióterületként való szerepeltetését a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága (idegenforgalom, turisztika, rekreáció) és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük indokolja. Az IVS a Borostyán Fürdő környékét szintén önálló akcióterületként határozta meg.

A tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását.

Az akcióterületen elsősorban a sporthoz (Sporttelep), rekreációhoz, fürdő-, wellness- és egészségturizmushoz kötődő (Borostyán Fürdő) projektek megvalósítása a cél. A projektek területi koncentrációja jó alapot ad arra, hogy a főként a helyi lakosság igényeit szolgáló beavatkozások (pl. Sporttelep fejlesztése, Tanuszoda) és a turisztikai fejlesztések (fürdő, kemping, táborok) kölcsönösen támogassák egymást és szélesebb körű szolgáltatásokat nyújtsanak mind a lakosság, mind az ide látogatók számára.

5. térkép: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

Gazdaság-
fejlesztési
akcióterület

Az akcióterület az Ipari, gazdasági városrészben helyezkedik el, azzal területi átfedésben. Az akcióterület kijelölését a gazdaságfejlesztésnek a város közép- és hosszútávú céljai között betöltött kiemelkedő szerepe indokolja. A helyi gazdaság megerősödését szolgáló költséges infrastrukturális beruházások területi koncentrációja mindenképp szükséges. A területen már fejlődésnek indult gazdasági funkciók, a tervezett fejlesztések és a terület meglévő funkciói, adottságai egyaránt indokolják az egyéb területektől történő külön kezelést. A városnak ezt a szegmensét a Településrendezési Terv is gazdasági terület területfelhasználási kategóriába sorolta. Mindezek hatására a terület fejlődése megindulni látszik, az elmúlt időszakban vállalkozások telepedtek meg, elsősorban barnamezős telephelyeken. A további fejlődés számára azonban akadályt jelent az infrastruktúra-rendszer fejletlensége, a nagyobb léptékű, zöldmezős jellegű területeket kereső felhasználói igények kielégítésének megoldatlansága.

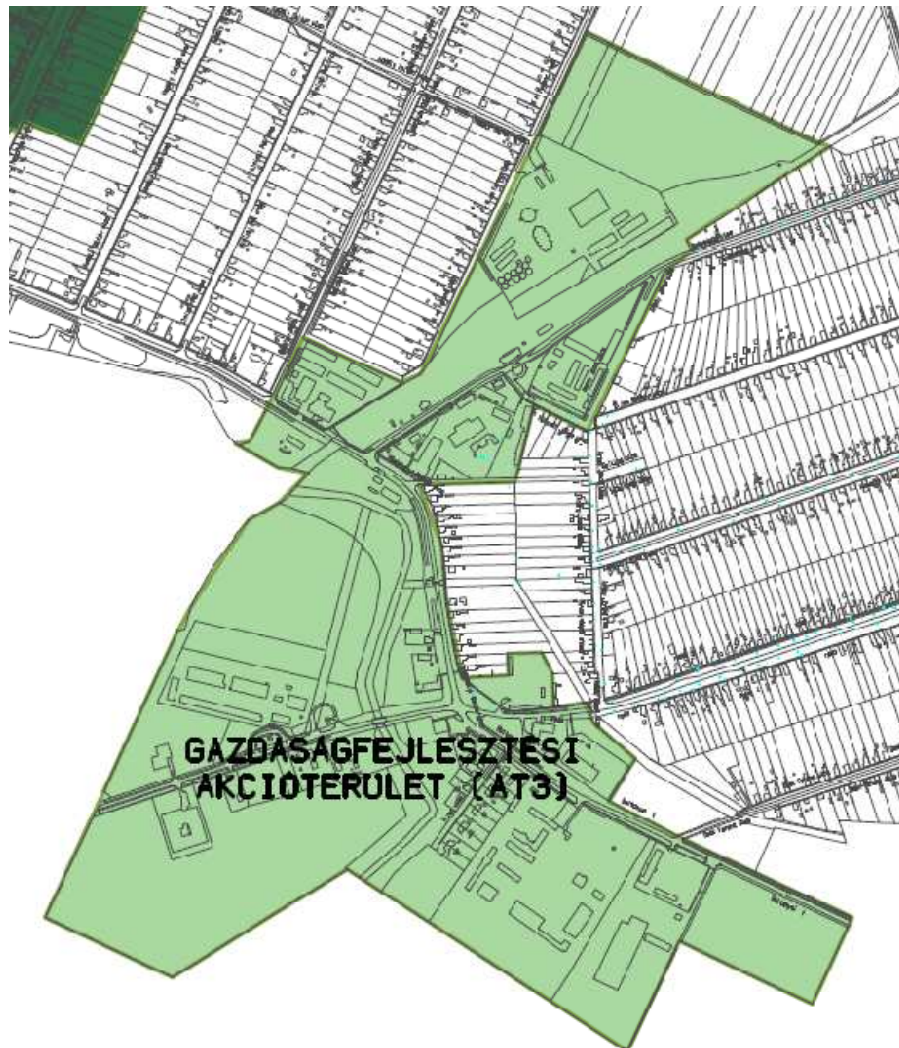
Önálló akcióterületként való szerepeltetését a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága: gazdaságfejlesztés; és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük indokolja. Az IVS az iparterületet szintén önálló akcióterületként határozta meg.

A megelőző időszak fejlesztési tevékenysége közül néhány érintette az akcióterületet, de megoldásra vár több feladat is. A már évek óta tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását.

Az akcióterületen a helyi gazdaság élénkítését célzó, vállalkozások megtelepedését elősegítő fejlesztések megvalósítás szükséges, ennek érdekében a település Inkubátorház és Ipari Park fejlesztési pályázatot nyújtott be, melynek eredményessége jelen dokumentum elkészítésének időpontjában még nem ismeret.

A terület fejlesztésének igen fontos – elhelyezkedéséből adódó - járulékos előnye, hogy szerepkörének kiteljesedése segíti Reformátuskovácsháza erőteljesebb területi integrációját a várostestbe.

6. térkép: Gazdaságfejlesztési akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

Református-
kovácsházi
akcióterület

Az akcióterület Reformátuskovács háza intenzívebben fejleszteni kívánt központi területeit foglalja magába.

Önálló akcióterületként való szerepeltetését a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága: települési alközpont kialakítása a lakófunkció megőrzésével, fejlesztésével és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük (szerkezetileg önálló településrész) indokolja. Mindezekon túl Reformátuskovács háza jó néhány égető problémával küzd, amelyek enyhítése időszerű (szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése). Az IVS a teljes városrészt önálló akcióterületként határozta meg.

A megelőző időszak fejlesztési tervei közül több is érintette az akcióterületet, ezek egy része azonban nem valósult meg. Jelenleg is folyó jelentős beavatkozás a Türr István Képző- és Kutató Intézet épületének kialakítása, a közelmúltban pedig a Tájház fejlesztése valósult meg. Mindkét beruházás az épített örökség értékeinek tiszteletben tartásával, állapotának jelentős javításával folyt, illetve folyik.

A már évek óta tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását.

7. térkép: Reformátuskovács háza központ akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

Az akcióterület a KSH által körülhatárolt, Keleti városrészben található szegregátum (Bem József u.-Jókai Mór u.- Ady Endre u.) valamint a Reformátuskovács házán található szegregációval veszélyeztetett tömböt (Bethlen Gábor u.-Rákóczi Ferenc u.-Móra Ferenc u.-Kodály Zoltán u.), fejlesztési szempontból kapcsolódó belterületi és technikai okokból a két területet elválasztó külterületi területeket foglalja magában.

Anti-szegregációs
akcióterület

8. térkép: Anti-szegregációs terület

Forrás: saját szerkesztés

A tervezett Anti-szegregációs akcióterület biztosítja, hogy önálló akcióterületként valamennyi égető társadalmi- gazdasági-környezeti problémát enyhítsen (*szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése*). A már évek óta tervbe vett szükséges fejlesztések megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége is indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását. A támogatások területileg koncentrált felhasználása a város középtávú fejlesztési céljainak teljes körű megvalósulását is eredményezi.

A tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását.

4.2.1 Városközpont akcióterület (AT₁)

A fejlesztések célja

A Városközpont funkcióinak bővítése, vonzó és élhető településközpont megteremtése. A városrész jelenlegi funkcióját és adottságait kiteljesítő fejlesztésével a város, a járás és térség méltó központjának megteremtése. Arculatának alakítása a korábbi elhibázott településépítészeti beavatkozások lehetséges korrigálásának igényével történhet.

Ennek keretében cél az épített környezet megújítása, a korábbi időszakban megkezdett fejlesztések folytatásával, az intézmények korszerűsítése, a lakótelepek rekonstrukciója, a lakótelepi lakások presztízsenek emelése. Az akcióterület komplex fejlesztése a város kulcsprojektjeként is értelmezhető, amely számos területre hatást gyakorol, mind ágazati, mind területi vonatkozásban.

Az akcióterületi fejlesztések – a területi átfedés okán is - azonosak a Központi városrész területi céljainak megvalósulását szolgáló beavatkozásokkal.

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	Piactér kialakítása és vásárcsarnok építése, közösségi tér kialakítása <i>Meglévő tervek alapján vásárcsarnok megépítése, piactér és közösségi tér kialakítása, a terület korszerűsítése, rehabilitációja</i>	110
2.	Hősök tere 6. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése <i>Az épület külső – belső felújítása, irodák korszerű kialakítása, hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtéskorszerűsítés</i>	60
3.	Hősök tere 1. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése <i>Az épület külső – belső felújítása, irodák korszerű kialakítása, hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtéskorszerűsítés</i>	50

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbeclés (millió Ft)
4.	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Fogorvosi rendelők energiatudatos korszerűsítése, (40 mFt) felszerelése (30 mFt) <i>Teljes fogászati eszközpark beszerzése mindkét fogászati rendelőben.</i>	70
5.	Településközpont rehabilitációja <i>Az épített környezet, a közlekedési infrastruktúra, a zöldterületek a közművek környezettudatos felújítása, korszerűsítése. Önkormányzati és vállalkozói épületállomány korszerűsítése, rendezvényterület kialakítása, központi játszótér építése, park-rehabilitáció.</i>	220
6.	Korszerű közigazgatás - Önkormányzati térinformatikai rendszer kialakítása, működtetése <i>A település teljes közigazgatási területének digitális feldolgozása, közműnyilvántartás és rendezési terv feltöltése, adatbázisok kialakítása, számítógépes fejlesztések, adatbázisok nyilvános megjelenítése</i>	100
7.	Korszerű közigazgatás - Polgármesteri Hivatal épületének infrastrukturális felújítása, szolgáltatási színvonal növelése <i>A Polgármesteri Hivatal teljes elektromos és villámvédelmi hálózatának felújítása, számítástechnikai rendszer teljes korszerűsítése, kistérségi konferenciaterem kialakítása</i>	100
8.	Művelődési Ház korszerűsítése Az épület teljes belső felújítása, energetikai korszerűsítése, tetőcsere, villámvédelem	180
9.	Alkotmány-Árpád utca csomópont korszerűsítése <i>Körforgalmú csomópont kialakítása, közműkiváltások és korszerűsítések, zöldterület fejlesztés</i>	180
10.	Ifjúsági találkozó hely kialakítása	50
11.	Sportcsarnok építése <i>Csanád Vezér Általános Iskolánál szabványos méretű sportcsarnok építése</i>	120
12.	Iskola korszerűsítése <i>Csanád Vezér Általános Iskola belső korszerűsítése, udvar és sportudvar felújítása</i>	120

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
13.	Könyvtár energetikai korszerűsítése <i>(Támogatói okirattal rendelkezik)</i>	61,22
14.	Volt mozi épületében sport és szabadidős központ kialakítása <i>Az épület pihenési és rekreációs célú felújítása, átalakítása, teljes külső felújítása</i> <i>(az épület nem az önkormányzat tulajdona)</i>	200
15.	Iparosított technológiával épített lakóépületek energetikai korszerűsítése <i>Lakótelepi épületek energetikai felújítása</i>	500

4. táblázat: Városközpont akcióterület fejlesztései

9. térkép: Városközpont akcióterület fejlesztései

Forrás: saját szerkesztés

Elérni kívánt
eredmények

A komplex program keretében tervezett beavatkozások révén a Városközpont meglévő funkciói tovább erősödnek, épített és természeti környezetének állapota javul, az elérhető szolgáltatások köre bővül, színvonala emelkedik, összességében a Városközpont vonzereje erősödik mind az itt élők, és az ide érkező térségi lakosok, mind a városba látogatók számára.

A fejlesztések célja

4.2.2 Turisztikai és idegenfogalom-fejlesztési akcióterület (AT2)

Mezőkovácsháza markáns szabadidős, turisztikai és idegenforgalmi súlypontjának kialakítása a Borostyán Fürdő környezetében a helyi lakosság és a turizmus érdekeit szolgáló beavatkozások összehangolásával, a fejlesztések egymást erősítő, szinergikus hatásának kihasználásával. A Borostyán Fürdő környékén, attrakciófejlesztéssel, a termálkincsre és a fürdő- és egészségturizmus lehetőségeire építve széleskörű ismertséggel rendelkező turisztikai, idegenforgalmi helyszín létrehozása.

Ennek keretében cél a Borostyán Fürdő wellness- és egészségturizmushoz kapcsolódó szolgáltatásainak minőségi és mennyiségi fejlesztése (gyógyászati részleg kialakítása, infrastruktúra megújítása), a szálláshelyek kínálatának bővítése (kemping fejlesztése). A sportolási lehetőségek, közterületek, zöldfelületek fejlesztése a turizmus és idegenforgalom, valamint a helyi lakosság igényeinek megfelelően. Az akcióterület komplex fejlesztése számos más területre pozitív hatást gyakorol, mind ágazati, mind területi vonatkozásban.

Az akcióterületi fejlesztések a területi átfedés következtében azonosak a Sport, szabadidő városrész területi céljainak megvalósulását szolgáló beavatkozásokkal.

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbeccsés (millió Ft)
1.	A Borostyán strandfürdő termálkútjának és gyógyvíz ellátó rendszerének korszerűsítése <i>Termálkút teljes mélységben történő felújítása, újra szűrőzése fűróberendezéssel, kútfej és vízkivétel korszerűsítése, termálvíz vezeték cseréje, termálmedence öltöző építése</i>	100
2.	Borostyán Strandfürdő egészségturisztikai fejlesztése <i>A fürdő infrastrukturális fejlesztése a korábban megvalósult járóbeteg szakellátó intézményre építve egészségturizmus kialakítása. Ennek érdekében a fürdő kihasználtságának bővítése, egész éves használata, gyógymedence korszerűsítése, medencék fedetté tétele, gyógykezelésekre alkalmas tér kialakítása, szociális blokkok korszerűsítése, szállító kisbusz vásárlása.</i>	900
3.	Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása <i>Sportpálya rehabilitációja. Lelátó, kerítés, futópálya, füves pályák, aszfalt pálya, térburkolatok felújítása, akadálymentes kialakítás, eszközbeszerzés.</i>	150
4.	Kulturális és szabadidős tevékenységek közösségi terének biztosítása <i>Fürdő melletti Ifjúsági tábor rehabilitációja, épületek és zöldterületek felújítása, programok, táborok szervezése</i>	100
5.	Kriptasor felújításának folytatása <i>Helyi védettségű különleges épületek helyreállítása, felújítása</i>	50

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
6.	Gyermektábor létesítése a fürdőhöz kapcsolódóan <i>Az Ifjúsági tábor teljes korszerűsítése, átalakítása, funkcióváltása</i>	90
7.	Parkerdő II. ütem fejlesztése <i>15 ha területen terv szerinti parkerdő kialakítása</i>	50
8.	Tanuszoda építése <i>Szabványos tanuszoda megépítése az alapfokú oktatásban részt vevők kötelező úszásoktatásának biztosítására a Borostyán Fürdőre telepítve</i>	400
9.	Kemping fejlesztése <i>Meglévő épületek teljes felújítása, új létesítmények kialakítása, építése</i>	200

5. táblázat: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület fejlesztései

10. térkép: Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterület fejlesztései

Forrás: saját szerkesztés

Elérni kívánt
eredmények

A programok révén, a marketingtevékenység erősítésével körvonalazódik a város széleskörű ismertségnek örvendő szabadidős, turisztikai gócpontja. A Borostyán Fürdő és környéke meglévő funkciói tovább erősödnek, potenciális adottságai kibontakoznak, az elérhető turisztikai szolgáltatások köre bővül, színvonala emelkedik, vonzereje erősödik nemcsak a városba látogató turisták, de az itt élők számára is.

A fejlesztések célja

4.2.3 Gazdaságfejlesztési akcióterület (AT₃)

Nagybefektetők vonzására, zöldmezős fejlesztésekre is alkalmas ipari-szolgáltató terület kialakítása, illeszkedve a városrész ipari, gazdasági hagyományaihoz. Az akcióterület fejlesztése egyrészt a meglévő infrastruktúra-rendszerek bővítését, másrészt pedig új funkciók megjelenését szolgálja, hozzájárulva a terület további fejlődéséhez. Az iparterület a helyi gazdaság fejlődésének motorja lehet. Vállalkozóbarát üzleti infrastruktúrájával és szolgáltatásaival hozzájárul a betelepülő kkv szektor vállalkozásainak munkahelyteremtéséhez, illetve a munkahelyek megtartásához, a versenyképesség növeléséhez. Cél az elmúlt években fejlődésnek indult területen már működő és az újonnan megjelenő vállalkozások működési feltételeinek javulása, megfelelő háttérrel biztosítva a működési hatékonyság erősödéséhez.

Ennek keretében cél az infrastruktúra fejlesztése, ipari park jellegű területegység kialakítása. Az akcióterület komplex fejlesztése igen fontos Mezőkovácsháza stratégiai céljainak megvalósulása szempontjából. A program számos más területre pozitív hatást gyakorol, mind ágazati, mind területi vonatkozásban.

Az akcióterületi fejlesztések a területi átfedés következtében azonosak az Ipari, gazdasági városrész területi céljainak megvalósulását szolgáló beavatkozásokkal.

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	Zöld energia hasznosítása – pelletáló üzem létesítése <i>Új üzemcsarnok építése, pelletáló berendezés beszerzése, foglalkoztatottság növelése, települési zöld-hulladék hasznosítása</i>	100
2.	Településüzemeltetési gazdasági társaságok infrastrukturális fejlesztése <i>Meglévő épületállomány korszerűsítése, felújítása, új épület építése, új szolgáltatások beindítása, az ehhez szükséges eszközbeszerzés</i>	200
3.	Mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése <i>Mezőgazdasági termékek feldolgozási szintjének emelése (savanyító, tésztagyár, hűtő stb.)</i>	300
4.	Kiskapacitású vágópont és feldolgozó felépítése <i>Helyi, kistérségi állatállomány feldolgozásának lehetővé tétele</i>	200
5.	Tárház ipari kiszolgáló út létesítése (Ld. még: H ₂) <i>A tárház megközelítéséhez alternatív útvonal kijelölése, burkolt út építése, lakóterületek tehermentesítése</i>	500
6.	Ipari park kialakítása – infrastruktúrafejlesztése <i>Ipari fejlődést lehetővé tevő ipari park létesítése elsősorban barna mezős beruházással</i>	450
7.	Inkubátorház fejlesztése	100

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
8.	Barnamezős területek hasznosítása <i>Meglévő, elhanyagolt ipari területek rehabilitációja, új funkciók, termelés kialakítása</i> <i>(felmerülő új igények esetén, az Ipari Park és Inkubátorház fejlesztésén túlmenően)</i>	500
9.	Vasútállomás és környezetének revitalizációja <i>Elhagyott vasúti épületek és területek önkormányzati hasznosítása a települési igények kielégítésére</i>	200

6. táblázat: Gazdaságfejlesztési akcióterület fejlesztései

Elérni kívánt
eredmények

A fejlesztés révén javul az iparterület infrastrukturális ellátottsága, és a betelepülő vállalkozások részére új, a vállalkozási tevékenységet segítő szolgáltatások válnak elérhetővé, megszűnnek a rozsdaovezetek. Az ipari park jellegű terület mind arculatában, mind környezetében megfelel a XXI. századi elvárásoknak.

11. térkép: Gazdaságfejlesztési akcióterület fejlesztései

Forrás: saját szerkesztés

4.2.4 Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület (AT₄)

A fejlesztések célja

Reformátuskovácsháza helyi védelem alatt álló településmagjának funkcióbővítő, értékmegőrző fejlesztésével kialakul a településrész vonzó alközpontja. Mindezzel elősegíteni a teljes városrész felértékelődését, enyhíteni a társadalmi, urbanisztikai problémákon. Az egykori községközpont arculatának alakítása a történeti és építészeti folytonosság igényével, különös tekintettel a helyi épített örökségi emlékekre.

Ennek keretében cél az épített környezet megújítása, a települési funkciók erősítése, a közelmúlt átszervezései nyomán üresen álló épületek rendeltetésének megtalálása.

Az akcióterületi fejlesztések koherensek a Reformátuskovácsházi városrész területi céljainak megvalósulását szolgáló beavatkozásokkal:

- Közterületek, zöldfelületek, belső úthálózat fejlesztése.
- Helyi védelem alatt álló egykori faluközpont építészeti, műszaki és környezeti fejlesztése, funkcióinak bővítése.

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	Vidéki örökség megőrzése, tájház funkció bővítése, további korszerűsítése, felújítása <i>A Táncsics u. 26. sz. alatti ingatlan további fejlesztése udvari területének hagyományőrző felújítása, látogathatóvá tétele, hagyományos eszközök és tevékenységek biztosítása</i>	20
2.	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Táncsics utcai háziorvosi rendelő infrastrukturális fejlesztése <i>Táncsics utcai háziorvosi rendelő bővítése, felújítása és akadálymentesítése, előírásoknak megfelelő kialakítása, eszközbeszerzés</i> <i>(Támogatói okirattal rendelkezik)</i>	53,48
3.	Reformátuskovácsháza központ fejlesztése - épületek funkcióval való megtöltése <i>Településrészi központ felhagyott, helyi védelem alatt álló épületeinek felújítása, hasznosítása</i>	200
4.	Táncsics 19. szám alatti ingatlan felújításával Demens nappali ellátás kialakítása. <i>Meglévő épület átalakításával nappali ellátás biztosítása</i> <i>(Támogatói okirattal rendelkezik)</i>	65
5.	Szociális alapszolgáltatás kialakítása – rászorulóknak bentlakásos ellátása <i>Új épület építésével bentlakásos szociális funkció ellátásának biztosítása, 20 férőhelyre.</i>	115
6.	Buszváró felújítása	5
7.	Reformátuskovácsházi óvoda felújítása <i>Óvoda infrastrukturális felújítása, korszerűsítése</i>	50

7. táblázat: Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület fejlesztései

Elérni kívánt
eredmények

Hangulatos, falusi tradícióit, építészeti emlékeit megőrző, a városon belül önálló arculattal rendelkező alközpont, amely megfelelő színvonalú szolgáltatásokat biztosít a város központi területeitől távolabb élő reformátuskovácsháziak számára. Csökken a különbség Mezőkovácsházának a vasútvonal két oldalán elhelyezkedő városrészeiben lakók életminősége között.

12. térkép: Reformátuskovács háza alközpont akcióterület fejlesztései

Forrás: saját szerkesztés

4.2.5 Anti-szegregációs akcióterület

A KSH által lehatárolta a szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeket, melyeket az önkormányzati adatszolgáltatás is megerősített. A lehatárolt területek egyikén sem beszélhetünk etnikai szegregációról, azonban lakhatási, megélhetési és oktatási szegregációról már igen. A lehatárolt területeken több alacsony komfortfokozatú és egyszobás lakóház található, ezek fejlesztését önerőből nem tudják finanszírozni.

A közösségi közlekedés is hiányos, az 1. szegregátum a városközponttól 2 km-re fekszik, így ezen területről a különböző szolgáltatások valamivel könnyebben megközelíthetőek, azonban a 2. szegregációval veszélyeztetett terület 3,5 km-re helyezkedik el, vagyis a városközponttól légvonalban is messzire esik, de szerkezeti kapcsolatai sem megfelelőek, tekintettel, hogy a vasútvonal elhatárolja a város többi részétől.

A nehézkes közlekedés miatt csak a legszükségesebb esetben veszik igénybe az igazgatási, egészségügyi szolgáltatásokat, a közösségi élettől szinte teljesen elzártan élnek.

Az akcióterület biztosítja, hogy valamennyi égető társadalmi- gazdasági-környezeti problémát enyhítsen (*szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése*). A már évek óta tervbe vett szükséges fejlesztések megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége is erősíti az akcióterület kijelölését.

Sorsz.	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	<p>Lakófunkciót megerősítő tevékenységek körében 2 db önkormányzati bérlakás felújítása, korszerűsítése, berendezése, udvarrendezése, kerítések megújítása</p> <p>Közlekedési fejlesztések körében a területeket határoló egyes burkolatlan közutak burkolattal történő ellátása, járdaszakaszok felújítása, illetve a helyi közlekedést is biztosító autóbusz forduló felújítása.</p> <p>Közösségi terek kialakítása</p> <p>Közbiztonság javítása érdekében térfigyelő kamerák telepítése és közvilágítás fejlesztése.</p>	175
2.	<p>Társadalmi integráció, segítő szervezetek jelenlétének erősítése</p> <p>Problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata; hozzáférés biztosítása a preventív jellegű szolgáltatásokhoz.</p> <p>Pénzügyi, családszervezési és életvezetési, adósságkezelési tanácsadások.</p> <p>Egészségügyi programok <i>(beleértve a prevenciót, mentálhigiénés programokat);</i></p> <p>Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése</p>	50

7. táblázat: Anti-szegregációs akcióterület fejlesztései

13. térkép: Anti-szegregációs terület

Forrás: saját szerkesztés

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

Mezőkovácsháza 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több típusú beavatkozást tartalmaznak és több tematikus célhoz is kapcsolódnak.

4.3.1.1 Városközpont akcióterület (K)

A Városközpont akcióterület fejlesztései a városi és területi célkitűzésekkel összhangban kulcsprojektként is értelmezhetők. A fejlesztések részletes kifejtése 4.2.1 fejezetben történik.

4.3.2 Hálózatos projektek (H)

Mezőkovácsháza 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei – amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak:

4.3.2.1 Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás (H1)

A fejlesztések indokoltsága

Az intézmények, egyes infrastruktúra-rendszerek energiakorszerűsítése az elmúlt időszakban csak részben valósult meg Mezőkovácsházán, míg a lakótelepi épületek rekonstrukciója el sem kezdődött, s ez egyrészt a közüzemi költségek növekedését eredményezi, másrészt pedig az Európa 2020 vállalásainak teljesítését is kérdésessé teszi a város vonatkozásában. A számos közintézményi és egyéb, energetikai, megújuló energia hasznosításán alapuló fejlesztés megvalósulását segíti a projektek összehangolása. A korszerűsítéseknek ki kell terjedniük a nyílászáró cseréjére, a gépészeti berendezések felújítására és kialakítására (klíma, szellőzés, világítástechnika, stb.), az épület külső homlokzati hőszigetelésére, a meglévő fűtési rendszer korszerűsítésére, valamint szükség szerint a megújuló energiaforrások alkalmazására is.

A fejlesztések célja

A fejlesztésekben városi szinten könnyebben érvényesíthetők a városüzemeltetéshez is közvetlenül kapcsolódó energiahatékonysági és fenntarthatósági szempontok, amelyek már korábban is megjelentek Mezőkovácsháza fejlesztési gyakorlatában. Az energiahatékonyság további fokozásának célszerű formája a magáningatlanok és közintézmények energetikai korszerűsítésének támogatása, összehangolása.

Tervezett projektek

- Közvilágítás korszerűsítése
- Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása
- Napközi Konyha energiatudatos felújítás
- Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével
- Geotermikus energia hasznosítása, intézmények fűtőkorszerűsítése

Elérni kívánt
eredmények

A fejlesztések eredményeképpen csökkennek a településen a közüzemi költségek és Mezőkovácsháza is hozzájárul az Európa 2020 céljainak eléréséhez. Nemcsak az anyagi terhek csökkennek, de a környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok is érvényre jutnak.

4.3.2.2 Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (H2)

A fejlesztések
indokoltsága

A gépjárműforgalomból eredő káros hatások elsősorban az Árpád út mentén érzetik hatásukat. Ez egyrésztől konfliktust teremt a közlekedés szereplői (gyalogosok, kerékpárosok, gépjárművet használók) között, másrészt káros környezeti hatásokkal is jár. A fentiek miatt hosszú távon a baleseti kockázatot csökkentő, gördülékenyen működő csomópontok létrehozása, a közösségi közlekedés előtérbe helyezése, valamint megfelelő számú parkolóhely létesítése szükséges. A közlekedés további fejlesztése a település elemi érdeke a nyugodt, kisvárosi hangulat, életminőség megőrzése miatt is. A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése mindemellett az aktív turizmus érdekeit is szolgálja. A közlekedési fejlesztések megvalósulását segíti a projektek összehangolása, a város egészének közlekedési rendszerébe történő illesztése.

A fejlesztések
célja

A meglévő közlekedési infrastruktúra fejlesztése mellett kiemelt cél, hogy a jelenlegi és a jövőben várható forgalom a (települési és természeti) környezetet minél kisebb mértékben terhelje. Mindezek mellett – tekintettel a város méretére és adottságaira - az aktív közlekedési módokat igénybe vevők arányának növelése, ezzel fenntartható közlekedési struktúra megteremtése.

Tervezett projektek

- Belterületi utak és kerékpárút korszerűsítése, fejlesztése (Deák utca)
- Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, közösségi közúti közlekedés kerülőútjainak biztosítása a belterületi utak fejlesztésével (Deák utca nélkül)
- Kerékpárút felújítása
- Kerékpárút hálózat kiépítése (Reformátuskovácsháza, 67. major, Végegyháza, Horgásztó)
- Lakóutak tehermentesítése (Tárház ipari kiszolgáló út létesítése)
- Buszváró felújítása

Az elérni kívánt
eredmények

A fejlesztés révén megvalósul az átmenő forgalom környezeti hatásainak csillapítása, a parkolási gondok enyhítése, valamint megépülnek a gördülékeny, balesetmentes, közlekedést szolgáló, a közlekedés szereplői közti konfliktusokat feloldó úthálózati elemek. Nő az aktív közlekedési módokat választók aránya, Mezőkovácsháza intenzívebben kapcsolódik az aktív (kerékpáros) turizmus vérkeringésébe.

4.3.2.3 Víziközmű rendszer fejlesztése (H3)

A fejlesztések
indokoltsága

A település vonalas infrastruktúra rendszerének fenntartható fejlesztése a folyamatosan változó körülmények függvényében mindenkor fontos feladata a városnak. A technológia fejlődése, a csökkenő lakosság mellett is jellemzően növekvő igények kielégítése az infrastruktúra-rendszerek állandó fejlesztését, korszerűsítését követelik meg.

A globális klímaváltozás hatásainak kezelése, a szélsőséges időjárási események negatív hatásainak megelőzése, a szélsőséges csapadékmennyiség zavartalan elvezetésének biztosítására való felkészülés a felszíni vízvezető rendszer fejlesztését igényli. A hatékonyan működő infrastruktúra hálózatok műszakilag átgondolt rendszert alkotnak, lokális fejlesztésük is csak a struktúra egészében gondolkodva valósítható meg célszerűen.

A fejlesztések célja

A vonalas infrastruktúra rendszerek továbbfejlesztése, hatékonyságuk növelése, hosszútávú fenntarthatóságuk biztosítása. A rendszerekhez történő hozzáférés javítása. A szennyvíztisztító korszerűsítésével a környezet védelme és egyes – a szennyvíztisztító jelenlegi technológiájából adódó nagy védőtávolság miatt nem realizálható - fejlesztések megvalósulásának segítése.

Tervezett projektek

- Csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója
- Elavult vízvezetékrendszer rekonstrukciója
- Szennyvíztelep korszerűsítése
- Teljes szennyvíz-csatornázottság biztosítása

Az elérni kívánt eredmények

Az alapvető infrastruktúra belterületen minden felhasználó rendelkezésére álljon, az ellátás színvonalának emelkedése mellett. A rendszerek fenntartásának terhei ezzel együtt csökkenjenek, miközben a város környezeti állapota javul. A felszíni vízvezető rendszerek hatásos védekezést tesznek lehetővé a szélsőségesebbé váló időjárási eseményekkel szemben.

4.3.2.4 Zöldfelületek fejlesztése (H4)

A fejlesztések indokoltsága

Mezőkovácsháza a Központi és Sport, szabadidő városrészekben jelentős zöldfelületekkel rendelkezik, a többi városrészben azonban alig vannak zöldfelületek, a területi eloszlás aránytalan, így mennyiségi és minőségi fejlesztések egyaránt szükségesek. Alapvető követelmény, hogy a felületi jellegű elemeket, ökológiai folyosókat (parkok, köztertek, zöldfelületi jellegű intézmények) vonalas elemek (fasorok, zöldsávok) kapcsolják össze, egybefüggő városi zöldfelületi rendszert alkotva.

A fejlesztések célja

Egységes zöldfelületi rendszer kialakítása Központi és Sport, szabadidő városrész markáns zöldfelületeihez, belterület közelében lévő ökológiai folyosókhöz kapcsolva. Ennek keretében a közterületi zöldfelületek arányának növelése, játszóterek kialakítása az ellátatlan városrészekben, meglévő zöldfelületek, kertészeti rekonstrukciója.

Tervezett projektek

- Önkormányzati területek parkosítása, erdősítése
- Játszóterek fejlesztése
- Száraz-ér ökofolyosó fejlesztése

Az elérni kívánt eredmények

Mezőkovácsháza kül- és belterületén a „zöld” mindenhol jelen van, felületi, vagy vonalas jellegű zöldfelülethálózati elemek formájában. Ezáltal a város klímája, levegője, környezeti állapota, utcáinak, tereinek, közterületeinek településesztétikai megjelenése javul. A lakóterületek közelében mindenhol könnyen elérhetők a rekreációra, kikapcsolódásra alkalmas zöldfelületek.

4.3.2.5 Kegyeleti helyszínek fejlesztése (H5)

A fejlesztések indokoltsága

Mezőkovácsházán több nagy kiterjedésű működő és lezárt temető található. Közös vonásuk, hogy környezeti állapotuk nem kielégítő, annak ellenére, hogy többükben helyi jelentőségű kulturális, művelődéstörténeti, épített örökségi emlékek is találhatóak és a helyi emlékezet, identitás szempontjából is fontos helyszínek. A köztemető állapota a rendszeres temetkezési szolgáltatás biztosítását sem teszi lehetővé csapadékosabb időszakokban. A temetők, a város különböző pontjain elhelyezkedve, a zöldfelületi rendszer potenciális értékei problémáik hasonlósága, funkciójuk azonossága indokoltá teszi, hogy kezelésük összehangoltan, azonos elvek szerint történjen.

A fejlesztések célja

A működő temetőkben a folyamatos temetkezési szolgáltatás biztosítása (koporsós temetkezés igénye esetén is), a hiányzó kegyeleti infrastruktúra kiépítése. A lezárt temetők kegyeleti parkká alakítása, a temetők területének kertészeti rekonstrukciója, ezáltal intenzívebb bekapcsolása a városi zöldfelületi rendszerbe.

Tervezett projektek

- Alkotmány utcai köztemető meliorációja
- Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése az Alkotmány utcai köztemetőben
- Reformátuskovács házi temető rendezése
- Kegyeleti parkok kialakítása

Az elérni kívánt eredmények

A lezárt temetők nem elvadult, elhagyott helyszínek, hanem a zöldfelületi rendszer értékes elemei, rendezett kegyeleti parkok. A korszerű temetkezési szolgáltatás minden temetkezési mód esetében folyamatos, időjárási viszonyoktól független.

4.3.2.6 Akadálymentes környezet kialakítása (H6)

A fejlesztések indokoltsága

A szolidáris és befogadó társadalom kialakítása szempontjából elsődleges fontosságú a – fizikális értelemben - egyenlő hozzáférés lehetőség szerinti biztosítása a társadalom minden tagja számára. Az épületek egy részének akadálymentesítése már megtörtént a városban, de nagyszámú létesítmény még nem elérhető mindenki által. Szintén nem megoldott a közterületek jelentős részének akadálymentes kialakítása. A komplex módon értelmezett akadálymentes környezet kialakításának hatékonyságát fokozza az ilyen célú projektek összehangolása, azonos elvek mentén történő megvalósítása.

A fejlesztések célja

Akadálymentes környezet kialakítása a városban a legfontosabb közhasználatú intézmények, az azok körüli közterületek és a legfrekvenciáltabb terek, utcák, parkok, egyéb közhasználatú területek vonatkozásában. Komplex szemléletű, lehetőség szerint teljeskörű akadálymentesítés az adottságok függvényében.

Tervezett projektek

- Intézmények akadálymentesítése
- Közterületek akadálymentesítése

Az elérni kívánt
eredmények

A legfontosabb intézmények, közterületek akadálymentes használata biztosított a városban.

4.3.3 Egyéb projektek

A kulcsprojektek, hálózatos, illetve akcióterületi projekteken kívül azonosíthatók egyéb, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések, amelyek között a beruházási jellegű beavatkozások mellett „soft” elemek is szerepelnek.

4.3.3.1 Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése (E1)

A fejlesztés
indokoltsága

A település célja a lakosság az ökotudatosságának erősítése, ezáltal a környezet hatékony védelme. Megoldásra vár azonban a településen a hulladékok szelektív gyűjtése, s ez a fentiekben megfogalmazottak ellen hat.

A fejlesztés célja

Korszerű szelektív hulladékgyűjtési rendszer kialakítása, ezzel Mezőkovácsháza hulladékgazdálkodási rendszerének továbbfejlesztése, a lakossági szolgáltatások színvonalának javítása.

Az elérni kívánt
eredmények

A hulladékgyűjtési rendszer fejlesztésével megoldódik a keletkező hulladékok szelektív gyűjtése. A fejlesztés révén a helyi hulladékgazdálkodási rendszer komplettebbé válik.

4.3.3.2 Kistérségi kulturális programok szervezése (E2)

A különféle kulturális programok, egyszeri és rendszeres rendezvények igen nagy szerepet játszanak a turisztika, településidentitás, lakossági elégedettség szempontjából. A „kultúraszolgáltatás” a közösségi szolgáltatások speciális, „soft” jellegű eleme, így jelentősége nem elhanyagolható a város stratégiai céljainak megvalósulása szempontjából.

4.3.3.3 Településmarketing tevékenység (E3)

Mezőkovácsháza kommunikációját mind a helyi lakosság és vállalkozások, mind pedig a potenciális turisták és befektetők irányában meg kell erősíteni. Ehhez elengedhetetlen a főbb üzenetek frappáns megfogalmazása, majd erre alapozva a célcsoportok tudatos megszólítása. A kommunikációnak ki kell terjednie a helyi termékek, a speciális kulturális tradíciók népszerűsítésére, az aktív hazai és nemzetközi turisztikai marketingre, a befektetők és vállalkozások megszólítására.

4.3.3.4 Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás elősegítése (E4)

A fejlesztés célja a helyi közösségek megerősítése. Ehhez erősíteni szükséges az egyének helyi identitását, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását.

A természeti, az épített és a kulturális örökség védelme, megőrzése a városban élők közös ügye, amely szemléletformálás nélkül csak részeredményeket hozhat, sikere viszont nagymértékben hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez. A helyi természeti értékek közös gondozása, a körük épülő programok, esetleges hagyományok ápolása, bemutatása elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését. Mindezek mellett a szemléletformálás, képzettségi szint emelése Mezőkovácsháza legtöbb stratégiai céljának teljeskörű megvalósításához nélkülözhetetlen.

Tervezett projektek

- Községi szemléletformáló programok
- Egészséges életmódra való nevelés
- Szakképzési programok
- Helyismereti programok

4.3.3.5 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása (E5)

Az Anti-szegregációs Program különböző intézkedéseket határoz meg, amelyek a város egészét érintő, horizontális jellegű beavatkozások. Ezeket a 4. fejezet (Anti-szegregációs Program) ismerteti.

Az Anti-szegregációs akcióterület tervezett tevékenységeit a 4.2.5 fejezet ismerteti

4.3.3.6 Kiürülő lakóterületek revitalizációja (E6)

A fejlesztés indokoltsága

Mezőkovácsháza és a Dél-békési, csanádi táj egyik legjelentősebb urbanisztikai problémája a lakóiktól elhagyott területek kiürülése, amortizálódása, ezáltal a településszerkezet szétfoslása. A folyamat eredményeképpen közművesített, lakóterületbe ékelődő, pusztulásnak indult zárványok keletkeznek. A pangó helyi ingatlanpiac nem képes felszívni az ingatlanok elhagyásával megnövekvő kínálatot, egész házsorok válnak lakatlanná. Mindez nemcsak környezeti, társadalmi problémákat vet fel, de a közművek üzemeltetését is gazdaságtalanná teszi. A probléma által legjobban Reformátuskovácsháza Mikes Kelemen utcai lakótömbjei érintettek, de a tendencia megjelent a városközpontoz közelbi lakóterületein is.

A fejlesztés célja

Olyan mintaprojekt megvalósítása a cél, amely megállítja, visszafordítja a kedvezőtlen tendenciákat, vagy új funkciók megtalálásával újraintegrálja a területeket a városszövetbe, ezáltal példával szolgál a hasonló problémával küzdő csanádi települések számára is.

4.3.3.7 Helyi vállalkozások fejlesztései (E7)

Mezőkovácsháza gazdaságfejlesztési és egyéb településfejlesztési céljait nem csak közösségi, önkormányzati beruházások, fejlesztések, de magánérs projektek is, amelyek a település különböző részein valósulnak meg.

Tervezett projektek

- Tollfeldolgozó telephelybővítés
- Palacktöltő üzem fejlesztése
- Szarvasmarha istálló építése (240 férőhelyes)
- Molonit Kft. telephely korszerűsítése, energetikai felújítás
- Mezőgazdasági növénytermesztés fóliasátraiak fűtése geotermikus energia hasznosításával

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
• T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	K-AT1	H1, (H2), H3, H4, H5, H6	AT1, AT2, AT4, AT5	E1, E2, (E3), E5
• T2: Harmonikus kisvárosi környezet	K-AT1	H2, H3, H4, H5	AT1, AT2, AT4, AT5	E1, (E5), E6
• T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	K-AT1	H2	AT1, AT2, AT3, AT4	(E5)
• T4: Integráló város		H5, H6	AT4, AT5	E2, E3, E4, E5, E6
• T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	(K-AT1)	H2	(AT1), AT3	(E3), E4, E7
• T6: Vendégmarasztaló város	K-AT1	H2, H4, H5	AT1, AT2, AT4	E2, E3, (E7)
• T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	K-AT1	H1	AT1	(E4)

8. táblázat: Stratégiai célok és projekt típusok kapcsolata

4.5 A fejlesztések ütemezése

A tervezett fejlesztések 2014-2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése alapján került kialakításra, figyelembe veszi azok jellegét, időszükségletét. A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a tervezési időszak nagy részét felöleli, ilyenek például egyes hálózatos projektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a következő alfejezet összefoglaló táblázata tartalmazza.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
Akcióterületek								
(K1-AT1)	Piacter kialakítása és vásárcsarnok építése, közösségi tér kialakítása							2017-2018
	Hősök tere 6. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése							2018.
	Hősök tere 1. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése							2018.
	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Fogorvosi rendelők energiatudatos korszerűsítése							2016-2017.
	Településközpont rehabilitációja							2018-2019.
	Korszerű közigazgatás - Önkormányzati térinformatikai rendszer							2018.
	Korszerű közigazgatás - Polgármesteri Hivatal épületének infrastrukturális felújítása							2017.
	Művelődési Ház korszerűsítése							2018.
	Alkotmány-Árpád utca csomópont korszerűsítése							2019.
	Ifjúsági találkozó hely kialakítása (volt nyilvános wc) <i>kialakítása</i>							2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
	Sportcsarnok építése							2017.
	Iskola korszerűsítése							2019.
	Könyvtár bővítése, rekonstrukciója							2017-2018.
	Volt mozi épületében sport és szabadidős központ kialakítása							2019.
	Iparosított technológiával épített lakóépületek energetikai korszerűsítése							2017-2019.
(AT2)	A Borostyán strandfürdő termálkútjának és gyógyvíz ellátó rendszerének korszerűsítése							2015-2017.
	Borostyán Strandfürdő egészségturisztikai fejlesztése							2017-2018.
	Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása							2018.
	Kulturális és szabadidős tevékenységek közösségi terének biztosítása							2018.
	Kriptasor felújításának folytatása							2016-2017.
	Gyermektábor létesítése a fürdőhöz kapcsolódóan							2017.
	Parkerdő II. ütem fejlesztése							2018.
	Tanuszoda építése							2018.
	Kemping fejlesztése							2017.
(AT3)	Zöld energia hasznosítása – pelletáló üzem létesítése							2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
	Településüzemeltetési gazdasági társaságok infrastrukturális fejlesztése							2017.
	Mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése							2018-2019.
	Vágópont felépítése							2019.
	Ipari park kialakítása – infrastruktúrafejlesztése							2017.
	Barnamezős területek hasznosítása							2017-2019.
	Vasútállomás és környezetének revitalizációja							2018.
(AT4)	Vidéki örökség megőrzése, tájház funkció bővítése							2015-2016.
	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Táncsics utcai háziorvosi rendelő							2016.
	Reformátuskovácsháza központ fejlesztése - épületek funkcióval való megtöltése							2018-2019.
	Táncsics 19. szám alatti ingatlan felújításával Demens nappali ellátás kialakítása és az épülethez tartozó területen önkormányzati fenntartású Idősek Otthonának felépítése							2017.
	Szociális alapszolgáltatás kialakítása – rászorulóknak bentlakásos ellátása							2017.
	Buszváró felújítása							2015.
	Reformátuskovácsházi óvoda felújítása							2017-2018.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
Hálózatos projektek								
(H1)	Közvilágítás korszerűsítése							2016.
	Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása							2015-2018.
	Napközi Konyha energiatudatos felújítás							2015.
	Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével							2015-2017.
	Geotermikus energia hasznosítása, intézmények fűtőkorszerűsítése							2019.
(H2)	Belterületi utak korszerűsítése, fejlesztése (Deák és Petőfi utca)							2016.
	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, közösségi közúti közlekedés kerülőútjainak biztosítása a belterületi utak fejlesztésével (Deák utca nélkül)							2016-2019.
	Kerékpárút felújítása							2016.
	Kerékpárút hálózat kiépítése							2019.
	Lakóutak tehermentesítése (Tárház ipari kiszolgáló út létesítése)							2016.
(H3)	Csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója							2017-2019.
	Elavult vízvezetékrendszer rekonstrukciója							2017-2018.
	Szennyvíztelep korszerűsítése							2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
	Teljes szennyvíz-csatornázottság biztosítása a szennyvíz agglomeráció területén							2018-2019.
(H4)	Önkormányzati földterületek parkosítása, erdősítése							2016-2019.
	Játszóterek fejlesztése							2016-2017.
	Száraz-ér ökofolyosó fejlesztése							2018.
(H5)	Alkotmány utcai köztemető meliorációja							2016-2017.
	Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése az Alkotmány utcai köztemetőben							2017-2018.
	Reformátuskovácsházi temető rendezése							2017.
	Kegyeleti park kialakítása							2017-2018.
(H6)	Intézmények akadálymentesítése							2016-2018.
	Közterületek akadálymentesítése							2016-2017.
Egyéb projektek								
(E1)	Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése							2017.
(E2)	Kistérségi kulturális programok szervezése							2016-2019.
(E3)	Településmarketing tevékenység							2016-2020.
(E4)	Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás elősegítése							2016-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
(E5)	Bérlakások kialakítása integrált lakókörnyezetben							2016-2019
	Pormentes út kiépítése a Bem József utcában							2016-2019.
(E6)	Kiürülő lakóterületek revitalizációja							2017-2020.
(E7)	Hungária Tolfeldolgozó Kft.							2016-2018.
	Szivárvány Aqua							2016-2017.
	Mezőkovácsházi „Új Alkotmány” Kft.							2016-2019.
	Molonit Kft.							2016-2018.
	Vis Medica Kft.							2016-2017.
	Sárközi Róbert ev.							2016.

9. táblázat: Projektek ütemezése

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül nyílik lehetőség.

A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban a Mezőkovácsháza városa számára releváns források elsősorban a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), továbbá a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) és VP (Vidékfejlesztési Program) programokból kerülhetnek lehívásra.

TOP és az ITP

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban Mezőkovácsháza szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása, melynek értelmében a 272/2014 (XI.05.) Korm. rendeletben meghatározott eljárás szerint a megyék Integrált Területi Programjuk (ITP) alapján, központi koordináció mellett végzik a források lehívását, a 1702/2014. (XII.3) Korm. határozatban rögzített forráskeret felhasználásával. (A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programokhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörében utalt források megoszlásáról szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat)

A fentiek alapján 2014-2020 támogatási időszak egészére nézve Békés megye tervezési jogkörébe 57,94 milliárd Ft forrás tartozik. A területi szereplők, így Mezőkovácsháza is a megye közreműködésével, a megyei keretből többnyire a települések igényei és szükségletei alapján előzetesen allokált forráskeretből gazdálkodhat a következő hét év során.

A megyei Területfejlesztési Konceptió, illetve Program célkitűzéseire, valamint a TOP intézkedéseire igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Békés megyei ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

- Üzleti környezet komplex fejlesztése a megye teljes területén
- A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió erősítése érdekében
- A társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periférikus térségek felzárkózási esélyeinek javítása

A megyék, így Békés megye számára is elérhető, felhasználható öt TOP prioritástengely forrásainak belső arányairól a TOP rendelkezik, melyek betartása a területi szereplők, a megyék és a megyei jogú városok számára kötelező. Elvi lehetőség volt azonban arra, hogy a megye a reális és valós igényekhez igazítsa a prioritásokon belüli forrásfelhasználás belső arányait. Békés megye az ITP 2.2 verziójának kidolgozása során több esetben élt ezzel a lehetőséggel, azonban az Irányító Hatósággal folytatott egyeztetések eredményeként végül az eredetileg ajánlott forrásmegoszlás elfogadása várható. Ennek megfelelően:

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	8,296	39,32
	1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	5,175	23,9
	1.3 A gazdaságfejlesztési és munkaerő-mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	3,709	17,13
	1.4 Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása	4,472	20,65
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1 Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	10,721	100
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	5,461	37,45
	3.2 Önkormányzatok energiahatékosságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése	9,120	62,55
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	1,56	34,82
	4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,24	27,67
	4.3 Leromlott városi területek rehabilitációja	1,681	37,51
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1 Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi együttműködések (paktumok) – (ESZA)	4,808	73,89
	5.2 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (ESZA)	0,625	9,61

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
	5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása (ESZA)	1,074	16,5

10. táblázat: Békés megyei ITP forrásallokációja (ITP 2.2 verzió alapján)

Forrás: Békés Megye Önkormányzata – Békés megye Integrált Területi Programja 2.2 alapján

A TOP források megyei szinten tervezett forrásallokációját követően, az alábbi táblázat Mezőkovácsháza városa vonatkozásában fejlesztés típusonként rögzíti az egyes elképzeléseket, melyekhez az indikatív költségvetés megjelölése mellett bemutatja az operatív programokban megjelenő potenciális finanszírozási lehetőségeket is.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbecslés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Akcióterületek				
Városközpont akcióterület (K1-AT1)	Piactér kialakítása és vásárcsarnok építése, közösségi tér kialakítása <i>Meglévő tervek alapján vásárcsarnok megépítése, piactér és közösségi tér kialakítása, a terület korszerűsítése, rehabilitációja</i>	110	TOP 5.1	2016-2017.
	Hősök tere 6. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése <i>Az épület külső – belső felújítása, irodák korszerű kialakítása, hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtéskorszerűsítés</i>	60	TOP 3.2	2018.
	Hősök tere 1. sz. alatti épület teljes felújítása, korszerűsítése <i>Az épület külső – belső felújítása, irodák korszerű kialakítása, hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtéskorszerűsítés</i>	50	TOP 3.2	2018.
	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Fogorvosi rendelők energiatudatos korszerűsítése, (40 mFt) felszerelése (30 mFt) <i>Teljes fogászati eszközpark beszerzése mindkét fogászati rendelőben.</i>	70	KEHOP TOP 4.1	2016.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeccslés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	<p>Településközpont rehabilitációja</p> <p><i>Az épített környezet, a közlekedési infrastruktúra, a zöldterületek a közművek környezettudatos felújítása, korszerűsítése. Önkormányzati és vállalkozói épületállomány korszerűsítése, rendezvényterület kialakítása, központi játszótér építése, park-rehabilitáció.</i></p>	220	TOP 2.1	2018-2019.
	<p>Korszerű közigazgatás - Önkormányzati térinformatikai rendszer kialakítása, működtetése</p> <p><i>A település teljes közigazgatási területének digitális feldolgozása, közműnyilvántartás és rendezési terv feltöltése, adatbázisok kialakítása, számítógépes fejlesztések, adatbázisok nyilvános megjelenítése</i></p>	100	TOP 2.1	2018.
	<p>Korszerű közigazgatás - Polgármesteri Hivatal épületének infrastrukturális felújítása, szolgáltatási színvonal növelése</p> <p><i>A Polgármesteri Hivatal teljes elektromos és villámvédelmi hálózatának felújítása, számítástechnikai rendszer teljes korszerűsítése, kistérségi konferenciaterem kialakítása</i></p>	100	TOP 2.1	2017.
	<p>Művelődési Ház korszerűsítése</p> <p><i>Az épület teljes belső felújítása, energetikai korszerűsítése, tetőcsere, villámvédelem</i></p>	180	TOP 2.1	2018.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Alkotmány-Árpád utca csomópont korszerűsítése <i>Körforgalmú csomópont kialakítása, közműkiváltások és korszerűsítések, zöldterület fejlesztés</i>	180	TOP 3.1	2019.
	Ifjúsági találkozó hely kialakítása	50	TOP 2.1	2017-2018.
	Sportcsarnok építése <i>Csanád Vezér Általános Iskolánál szabványos méretű sportcsarnok építése</i>	120	n. a. (TOP)	2017.
	Iskola korszerűsítése <i>Csanád Vezér Általános Iskola belső korszerűsítése, udvar és sportudvar felújítása</i>	120	n. a. (TOP)	2019.
	Könyvtár energetikai korszerűsítése <i>Épület és funkció bővítése, teljes belső felújítása</i>	60,22	TOP 7.1	2017-2018.
	Iparosított technológiával épített lakóépületek energetikai korszerűsítése <i>Lakótelepi épületek energetikai felújítása</i>	500	KEHOP Lakossági	2017-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeccsés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Rekreációs, szabadidő városrész akcióterület (AT ₂)	A Borostyán strandfürdő termálkútjának és gyógyvíz ellátó rendszerének korszerűsítése <i>Termálkút teljes mélységben történő felújítása, újra szűrőzése fúróberendezéssel, kútfej és vízkivétel korszerűsítése, termálvíz vezeték cseréje, termálmedence öltöző építése</i>	100	TOP 1.2	2016-2018.
	Borostyán Strandfürdő egészségügyi fejlesztése <i>A fürdő infrastrukturális fejlesztése a korábban megvalósult járóbeteg szakellátó intézményre építve egészségturizmus kialakítása. Ennek érdekében a fürdő kihasználtságának bővítése, egész éves használata, gyógymedence korszerűsítése, medencék fedetté tétele, gyógykezelésekre alkalmas tér kialakítása, szociális blokkok korszerűsítése, szállító kisbusz vásárlása.</i>	900	TOP 1.2	2017-2018.
	Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása <i>Sportpálya rehabilitációja. Lelátó, kerítés, futópálya, füves pályák, aszfalt pálya, térburkolatok felújítása, akadálymentes kialakítás, eszközbeszerzés.</i>	150	TOP 2.1	2018.
	Kulturális és szabadidős tevékenységek közösségi terének biztosítása <i>Fürdő melletti Ifjúsági tábor rehabilitációja, épületek és zöldterületek felújítása, programok, táborok szervezése</i>	100	TOP 2.1	2018.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Kriptasor felújításának folytatása <i>Helyi védettségű különleges épületek helyreállítása, felújítása</i>	50	TOP 1.2	2016-2017.
	Gyermektábor létesítése a fürdőhöz kapcsolódóan <i>Az Ifjúsági tábor teljes korszerűsítése, átalakítása, funkcióváltása</i>	90	TOP 2.1	2017.
	Parkerdő II. ütem fejlesztése <i>15 ha területen terv szerinti parkerdő kialakítása</i>	50	TOP 2.1	2018.
	Tanuszoda építése <i>Szabványos tanuszoda megépítése az alapfokú oktatásban részt vevők kötelező úszásoktatásának biztosítására a Borostyán Fürdőre telepítve</i>	400	Központi forrásból	2018.
	Kemping fejlesztése <i>Meglévő épületek teljes felújítása, új létesítmények kialakítása, építése</i>	200	TOP 1.2	2017.-2018
Ipari, gazdasági terület akcióterület (AT ₃)	Zöld energia hasznosítása – pelletáló üzem létesítése <i>Új üzemcsarnok építése, pelletáló berendezés beszerzése, foglalkoztatottság növelése, települési zöld-hulladék hasznosítása</i>	100	KEHOP VP	2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Településüzemeltetési gazdasági társaságok infrastrukturális fejlesztése <i>Meglévő épületállomány korszerűsítése, felújítása, új épület építése, új szolgáltatások beindítása, az ehhez szükséges eszközbeszerzés</i>	200	GINOP VP TOP 1.1	2017.
	Mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése <i>Mezőgazdasági termékek feldolgozási szintjének emelése (savanyító, tésztagyár, hűtő stb.)</i>	300	VP GINOP	2018-2019.
	Kiskapacitású vágópont felépítése <i>Helyi, kistérségi állatállomány feldolgozásának lehetővé tétele</i>	200	VP GINOP	2019.
	Ipari park kialakítása – infrastruktúrafejlesztése <i>Ipari fejlődést lehetővé tevő ipari park létesítése elsősorban barna mezős beruházással</i>	450	TOP 1.1	2017-2019.
	Inkubátorház fejlesztése	100	TOP 1.1	2017-2019.
	Vasútállomás és környezetének revitalizációja <i>Elhagyott vasúti épületek és területek önkormányzati hasznosítása a települési igények kielégítésére</i>	200	TOP 2.1	2018.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Református-kovács háza alközpont akcióterület (AT ₄)	Vidéki örökség megőrzése, tájház funkció bővítése, további korszerűsítése, felújítása <i>A Táncsics u. 26. sz. alatti ingatlan további fejlesztése udvari területének hagyományőrző felújítása, látogathatóvá tétele, hagyományos eszközök és tevékenységek biztosítása</i>	20	TOP 1.2	2015-2016.
	Egészségügyi alapellátás fejlesztése – Táncsics utcai háziorvosi rendelő infrastrukturális fejlesztése <i>Táncsics utcai háziorvosi rendelő bővítése, felújítása és akadálymentesítése, előírásoknak megfelelő kialakítása, eszközbeszerzés</i>	53,48	TOP 4.1	2016-2018.
	Reformátuskovács háza központ fejlesztése - épületek funkcióval való megtöltése <i>Településrészi központ felhagyott, helyi védelem alatt álló épületeinek felújítása, hasznosítása</i>	200	TOP 2.1 TOP 4.3	2018-2019.
	Táncsics 19. szám alatti ingatlan felújításával Demens nappali ellátás <i>Meglévő épület átalakításával nappali ellátás biztosítása</i>	65	TOP 4.1	2017.-2018
	Szociális alapszolgáltatás kialakítása – rászorulóknak bentlakásos ellátása <i>Új épület építésével bentlakásos szociális funkció ellátásának biztosítása, 20 férőhelyre.</i>	115	TOP 4.1	2017.-2018.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Buszváró felújítása	5	saját forrás	2015.
	Reformátuskovácsházi óvoda felújítása <i>Óvoda infrastrukturális felújítása, korszerűsítése</i>	50	TOP 1.4	2017-2018
Anti-szegregációs akcióterület (AT5)	Lakófunkciót megerősítő tevékenységek körében 2 db önkormányzati bérlakás felújítása, korszerűsítése, berendezése, udvarrendezése, kerítések megújítása. Közlekedési fejlesztések körében a területeket határoló egyes burkolatlan közutak burkolattal történő ellátása, járdaszakaszok felújítása, illetve a helyi közlekedést is biztosító autóbusz forduló felújítása. Közösségi terek kialakítása Közbiztonság javítása érdekében térfigyelő kamerák telepítése és közvilágítás fejlesztése.	175	TOP 4.3	2017-2019.
	Társadalmi integráció, segítő szervezetek jelenlétének erősítése Problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata; hozzáférés biztosítása a preventív jellegű szolgáltatásokhoz. Pénzügyi, családszervezési és életvezetési, adósságkezelési tanácsadások.	50	TOP 5.2	2017-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Egészségügyi programok (beleértve a prevenció, mentálhigiénés programokat); Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése			
Hálózatos projektek				
Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás (H1)	Közvilágítás korszerűsítése <i>Teljes közvilágítási lámpaállomány LED-es izzóra történő cseréje, lehetőség szerint a közvilágítás fogyasztás mérési lehetőség kiépítése</i>	400	KEHOP	2016.-2019
	Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása <i>Könyvtár, Művelődési Ház, Általános Iskola komplex hőszigetelése, fűtőkorszerűsítése, napelem és napkollektor telepítés</i>	500	KEHOP	2015-2018.
	Napközi Konyha energiatudatos felújítás <i>A Napközi Konyha épületén nyílászáró csere, hőszigetelés, napkollektoros használati melegvízellátás</i>	120	KEHOP	2015.
	Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével <i>Általános Iskola, Művelődési Ház,</i>	500	KEHOP	2015-2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	<i>Könyvtár, Alkotmány u 62. épület, Hősök tere 6. sz. épület, Hősök tere 1. sz. épület, Óvoda épületek (2 épület) Alkotmány u. 62. sz. alatti telephely</i>			
	Geotermikus energia hasznosítása, intézmények fűtőkorszerűsítése <i>Termelőktől és visszasajtoló kút fúrása, geotermikus gerincvezeték kiépítése, önkormányzati intézmények meglévő fűtési hálózatainak hőcserélőn keresztüli rákötése, megyei, járási hivatalok bevonásával</i>	1200	KEHOP	2019.
Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (H2)	Belterületi utak korszerűsítése, fejlesztése (Deák és Petőfi utca)	180	TOP 1.3	2016.
	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, közösségi közúti közlekedés kerülőútjainak biztosítása a belterületi utak fejlesztésével (Deák utca nélkül) <i>Földes utcákban burkolat építése, meglévő burkolatok korszerűsítése</i>	1000	TOP 1.3	2016-2019.
	Kerékpárút felújítása <i>Meglévő kerékpárút teljes felújítása, biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása</i>	100	TOP 3.1	2016.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Kerékpárút hálózat kiépítése <i>(Reformátuskovácsháza elérhetőségének biztosítása, 67. major, Végegyháza, Horgásztó megközelíthetősége)</i>	750	TOP 3.1	2019.
	Lakóutak tehermentesítése (Tárház ipari kiszolgáló út létesítése) <i>A tárház megközelítéséhez alternatív útvonal kijelölése, burkolt út építése, lakóterületek tehermentesítése</i>	500	TOP 1.3	2016.
Viziközmű rendszer fejlesztése (H3)	Csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója <i>Városközpontban zárt rendszer tervezése, kiépítése, egyéb területeken szikkasztásos rendszer elemeinek rekonstrukciója</i>	500	TOP 2.1	2017-2019.
	Elavult vízvezetékrendszer rekonstrukciója <i>Víztorony, víztermelő rendszer és vezetékhálózat rekonstrukciója</i>	600	TOP 2.1	2017-2018.
	Szennyvíztelep korszerűsítése <i>Csepegtetőtest felújítása, komposztáló terület kialakítása gép-és eszközbeszerzések</i>	300	TOP 2.1 KEHOP	2017.
	Teljes szennyvíz-csatornázottság biztosítása a szennyvíz agglomeráció területén <i>Vásárhelyi utcában a szennyvízcsatorna kiépítése nyomott vezetékkel, átemelővel</i>	100	TOP 2.1	2018-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbecslés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Zöldfelületek fejlesztése (H4)	Önkormányzati földterületek parkosítása, erdősítése <i>Bel- és külterületi csatornapartok, dűlőutak, egyéb üres, másra nem hasznosítható területek fásítása, erdősítése</i>	100	TOP 2.1	2016-2019.
	Játszóterek fejlesztése <i>Szabványos játszótér kialakítása legalább településrészenként 1-1 db</i>	80	TOP 2.1	2016-2017.
	Száraz-ér ökofolyosó fejlesztése <i>Őshonos növényzet telepítése, csónakozhatóvá tétel, turisztikai látogatottság lehetővé tétele</i>	300	TOP 2.1 VP KEHOP	2018.
Kegyeleti helyszínek fejlesztése (H5)	Alkotmány utcai köztemető meliorációja <i>A temető területén a talajvízszint csökkentését lehetővé tevő meliorációs beruházás megvalósítása, a folyamatos földbe temetés feltételeinek biztosítása.</i>	200	TOP 2.1 VP	2016-2017.
	Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése az Alkotmány utcai köztemetőben <i>Köztemetőben a ravatalozók felújítása, korszerűsítése, térburkolatok felújítása, zöldterület rendezés</i>	150	TOP 2.1	2018.
	Reformátuskovácsnémeti temető rendezése <i>Kerítésépítés, sövény és fátételepítés, térburkolat építése</i>	50	TOP 2.1	2017.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Kegyeleti park kialakítása <i>Felhagyott Alkotmány utcai temető területének rehabilitációja, kegyeleti parkként történő funkciót biztosító fejlesztések</i>	100	TOP 2.1	2017-2018.
Akadálymentes környezet kialakítása (H6)	Intézmények akadálymentesítése <i>Intézmény épületek fizikai akadálymentesítése</i>	50	(TOP) KÖFOP	2016-2018.
	Közterületek akadálymentesítése <i>Közösségi közlekedés megállóinak, járdák, kereszteződések akadálymentes átalakítása</i>	50	(TOP)	2016-2017.
Egyéb projektek				
Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése (E1)	<i>Szelektív hulladékgyűjtési rendszer bevezetése, infrastrukturális és eszközfeltételeinek megteremtésével.</i>		KEHOP	2017.
Kistérségi kulturális programok szervezése (E2)	<i>A Művelődési Ház lehetőségeire építve 2-3 éves komplex kistérségi kulturális programok kialakítása, szervezése, Dél-Békés érdekességeinek, nevezetességeinek bemutatása, fesztiválok, táborok stb. szervezése</i>	200	TOP 5.3	2016-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Településmarketing tevékenység (E3)	<i>Turisztikai és gazdaságfejlesztési jellegű marketing és helyi brand-építés.</i>		TOP 1.2	2016-2020.
Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás elősegítése (E4)	Egészséges életmódra való nevelés <i>Különböző korosztályok számára egészségformáló rendezvények, táborok szervezése</i>	60	TOP 5.3	2016-2019
	Közösségi szemléletformáló programok <i>Helyi rendezvények fejlesztése, helyi szokások bemutatása</i>	60	TOP 5.3	2016-2019.
	Szakképzési programok	30	TOP 5.2 TOP 7.2	2016-2019
	Helyismereti programok	10	TOP 5.3	2016-2019.
Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása (E5)	Bérlakások kialakítása integrált lakókörnyezetben	40	TOP 4.3	2016-2019
	Pormentes út kiépítése a Bem József utcában <i>Útburkolat építése a földes utcában</i>	120	TOP 1.3	2016-2019.

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Kiürülő lakóterületek revitalizációja (E6)	<i>Lakótól elhagyott ingatlanok újrainTEGRÁLÁSA a településszövetbe.</i>	300	TOP 4.3	2017-2020.
Helyi vállalkozások fejlesztései (E7)	Hungária Tofffeldolgozó Kft. <i>Telephelybővítés, új épület építés, gépbeszerzés és technológiai korszerűsítés, külpiacra jutást elősegítő fejlesztések, energetikai korszerűsítés, munkahely megtartást célzó fejlesztések</i>	200	GINOP	2016-2018.
	Szivárvány Aqua <i>Palacktöltő üzemépítés, ásvány és egyéb italgyártás technológiai fejlesztése, telephelybővítés</i>	400	GINOP	2016-2017.
	Mezőkovácsházi „Új Alkotmány” Kft. <i>240 férőhelyes szarvasmarha istálló építése, elletőistálló bővítése, felújítása, borjúnevelő istálló felújítása, gép és eszközbeszerzések, technológia korszerűsítése</i>	500	GINOP VP	2016-2019.
	Molonit Kft. <i>Telephely korszerűsítés, energetikai felújítás, napelem telepítése, tároló területek kialakítása, térburkolatok építése</i>	300	GINOP	2016-2018.

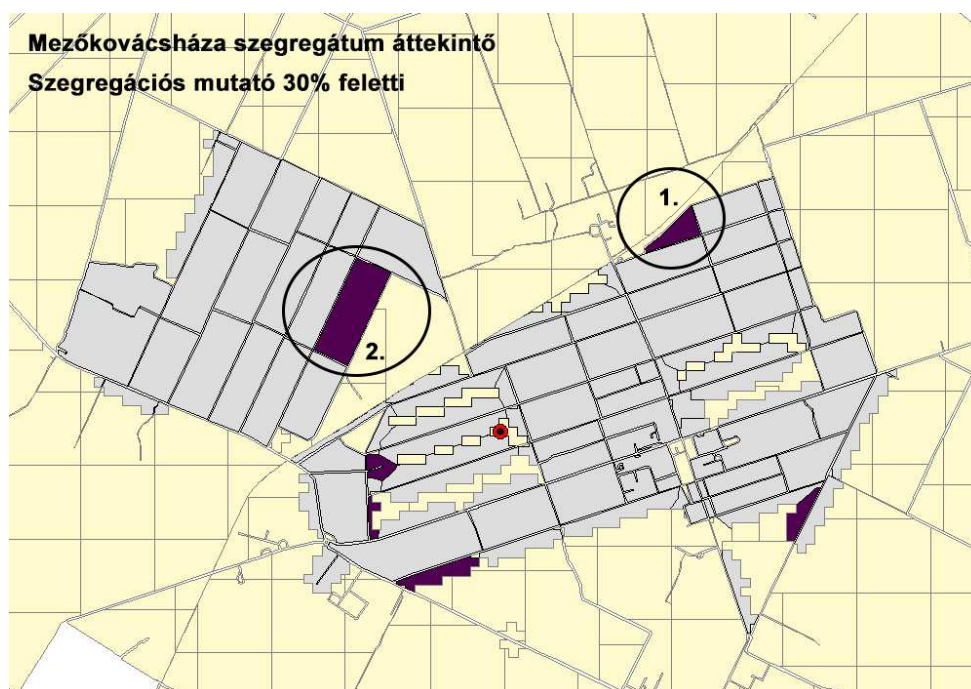
Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségbeclés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
	Üzletház tetőszerkezet cseréje, energetikai felújítása, térburkolatok építése	300	GINOP	
	Vis Medica Kft. Korszerű fizioterápia kialakítása a Borostyán gyógyvíz hatásaira alapozva. Súlyfürdő, sugármassázs, iszappakolás kezelések kialakítása, önkormányzattal közös beruházás keretében. (épületépítés, eszközbeszerzés)	500	TOP 1.2 GINOP	2016-2017.
	Sárközi Róbert ev. Mezőgazdasági növénytermesztés fóliasátrainak fűtése geotermikus energia hasznosításával	73,45	GINOP VP	2016.

11. táblázat: Vázlatos pénzügyi terv

5 Anti-szegregációs program

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Mezőkovácsházán az alacsony státuszú lakosság a Keleti, a Nyugati és a Reformátuskovácsházai városrészben él nagyobb számban. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH egy szegregátumot (Keleti városrész) és egy szegregációval veszélyeztetett területet (Reformátuskovácsházai városrész) határolt le a városban. Az önkormányzat adatai megerősítik a lehatárolás pontosságát, más terület sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem minősíthető.

14. térkép: Mezőkovácsháza szegregátumokat bemutató térképe, 2011. évi népszámlálás

Forrás: KSH.

A lehatárolt területek egyikén sem beszélhetünk etnikai szegregációról. Az alacsony státuszú lakosság aránya enyhén haladja meg a határértékeket. Mindkét területen többnyire idős parasztemberek, akik folyamatosan nem jelennek meg a munkaerőpiacon, megélhetésüket a háztáji jellegű gazdálkodás szűkösen biztosítja. Mindkét terület esetében általános, horizontális intézkedések tervezésére van szükség.

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság/ Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
Szegregátum Bem József utca - Jókai Mór utca - Ady Endre utca által határolt tömb	A lakónépesség száma 49 fő. A 0-14 évesek aránya 17, a 60 év felettié 27%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 38%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 65,5%. LFT-ban 2 család, RSzS-ben 2 fő, RGyK-ban 3 fő részeseült 2014-ben.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 22%. Az egyszobás lakások aránya 9,5%.	A közművek kiépítésre kerültek. A Bem József utcában nincs pormentes út.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont mintegy 2 km-re található.	A területen alacsony a roma lakosság aránya	Érdemi változás nem történt.
Szegregációval veszélyeztetett Bethlen Gábor utca - névtelen utca - Móra Ferenc utca - Rákóczi Ferenc utca által határolt tömb	A lakónépesség száma 83 fő. A 0-14 évesek aránya 11, a 60 év felettié 34%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 31%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 62%. LFT-ben 4 fő, RSzS- ben 1 fő, RGyK-ban 6 fő részeseült 2014- ben.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 25%. Az egyszobás lakások aránya 3%.	Az infrastruktúra rendelkezésre áll.	A szegregátumban kizárólag lakóházak vannak. A városközpont mintegy 3,5 km-re található.	A területen alacsony a roma lakosság aránya	Érdemi változás nem történt.

12. táblázat: Mezőkovácsháza város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátum és szegregációval veszélyeztetett státusza – a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

A korábban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése óta érdemi változás nem történt a szegregátumok infrastrukturális ellátottságában. Az 1. számú szegregátum lakónépessége csekély mértékben csökkent, jelenleg 49 fő. A szociális és foglalkoztatási mutatók tekintetében nem áll rendelkezésre összehasonlítható adatsor. A 2. számú táblázat az IVS-ben tervezett, de megvalósításra nem kerülő beavatkozásokat tartalmazza.

Korábbi IVS anti-szegregációs tervének tervezett intézkedései	Megjegyzés
Családi napközi szolgáltatás biztosítása	forrás hiányában nem valósult meg
szociális földprogram bevezetése	volt, jelenleg nincs
bérlakás-állomány növelése	forrás hiányában nem valósult meg

13. táblázat: Az IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai

A 3. számú táblázat tartalmazza azon beavatkozásokat, amelyek az integráció érdekében megvalósultak az IVS elkészítése óta. A város horizontális anti-szegregációs beavatkozásokat tervezett, elsősorban a szociális szolgáltatások fejlesztése érdekében.

Az IVS Anti-szegregációs Programja nem fogalmazott meg konkrét célrendszert, egyedüli célként az esetleg meginduló szegregációs folyamatok elkerülését jelezte.

Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései	Eredmény /értékelés
házi szociális gondozás tervszerű kiterjesztése	Humán Szolgáltatási Központ látja el
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosítása	Humán Szolgáltatási Központ látja el
nappali ellátás bővítése fogyatékos személyek ellátására	Humán Szolgáltatási Központ látja el
Teljes körű óvodáztatás	megvalósult, ma már törvényi kötelezettség is

14. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014)

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Mezőkovácsházán etnikailag szegregált terület nincs. A KSH által lehatárolt területek népességszáma alacsony, egyikben sem laknak többen 100 főnél. A területeken élők integrációja érdekében általános, horizontális beavatkozások tervezése szükséges.

Ennek megfelelően kijelölésre került az Anti-szegregációs akcióterület, melynek a későbbiekben elkészítésre kerülő akcióterületi terve részletes feltárást és intézkedési programot fog tartalmazni.

A város elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kíván hozzájárulni.

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Az ifjúsági korosztály segítése	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése A lemorzsolódás csökkentése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése Új szociális szolgáltatások biztosítása

15. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

A szegregátumok megszüntetése nem indokolt, nem szükséges. Az ott élők foglalkoztatásának elősegítésével szükséges a szegregátum-státusz megszüntetése.

Terület specifikus célok	Szegregátum	Szegregációval veszélyeztetett
Lakásfunkció erősítése		x
Közösségi tér kialakítása	x	x
Közlekedésfejlesztés	x	x
Térfigyelő rendszer kiépítése	x	x
A közüzemi tartozások csökkentése előrefizetős, kártyás mérőórákkal	x	x

16. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban

5.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

Az önkormányzat anti-diszkriminációs jelzőrendszert működtet annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon.

Az ifjúsági korosztály körében megjelent a csellengés, hiányoznak a szabadidő hasznos eltöltését segítő, illetve alacsony küszöbű szolgáltatások. Az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése érdekében Kortárs-segítők képzését támogatjuk.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében létre kell hozni egy szakmaközi hálózatot, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani, a szükséges jelzőrendszer kialakításával. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai, egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai.

Nyári napközi biztosítása szükséges, nyári étkeztetéssel, a hátrányos helyzetű tanulók részére.

A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a szociális területen dolgozók továbbképzése. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében.

Az alacsony státuszú lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat előnyben részesíti a beruházások során azon vállalkozásokat, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat. Számukra helyi adókedvezmények biztosít.

Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
STRATÉGIA

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	Jegyző	Nem releváns	2015-folyamatosan
2. Az ifjúsági korosztály segítése	Nyári napközi biztosítása	Polgármester	Saját forrás	2015-folyamatosan
	Kortárs-segítők képzése	Humán Szolgáltatási Központ vezetője	Saját forrás	2016-folyamatosan
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Polgármester	Saját forrás	2015-folyamatosan
	Szociális földprogram indítása	Polgármester	Saját forrás	2016-folyamatosan
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakközvetítő hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Jegyző	Pályázati forrás	2017-folyamatosan
	Szociális szakemberek képzése	Humán Szolgáltatási Központ vezetője	Pályázati forrás	2017-folyamatosan

17. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

5.3.1.3 Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések

A specifikus intézkedések az Anti-szegregációs akcióterület intézkedését fedik le, a lehatárolt terület felszámolása nem indokolt.

A Bem József utcában pormentes út kialakítása szükséges.

A szegregátumokon kívül, bérlakások integrált lakókörnyezetben történő kialakításával szükséges a rossz állagú ingatlanok kiváltása.

A közműszolgáltatókkal együttműködve kártyás mérőórák kihelyezését szükséges kezdeményezni azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról.

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetősége időtávja
Szegr. 1.	Pormentes út kiépítése a Bem József utcában	Lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Pályázati forrás	2017-
Szegr. 1., 2.	Bérlakások kialakítása integrált lakókörnyezetben	A szegregáció oldása	polgármester	Pályázati forrás	2017-
Szegr. 1., 2.	Kártyás mérőórák elhelyezése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Humán Szolgáltatási Központ vezetője/közműszolgáltató	Saját forrás/közműszolgáltató	2015-

18. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

5.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kortárs-segítők képzése		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális földprogram indítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében		X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek képzése			X	X					
Pormentes út kiépítése a Bem József utcában			X	X					
Bérlakások kialakítása integrált lakókörnyezetben				X	X	X	X	X	X
Kártyás mérőórák elhelyezése	X	X	X	X	X	X	X	X	X

19. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdek a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítani szükséges a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit.

Célirányos kampányt tervezett minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

A stratégiában definiált fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, vagy konzerválódásához.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás. A településen élő legszegényebb családok támogatását ennek ellenére fel kell vállalnia az önkormányzatnak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön. A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének. A lakhatási programok megvalósításánál elsődleges szempont megakadályozni, hogy a legszegényebbek egy tömbbe lakjanak, mivel ez gettósodási folyamatot indít el. Szegregálódási folyamatokat indíthat el, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ha ezt észleli, gyorsan reagáljon. Az önkormányzatban, ha valóban kialakul a tulajdonosi szemlélet, mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó közszolgáltatások elérhetővé tétele, akár azok átszervezésével.

A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások – az integrált oktatás kivételével – forrásigényesek, ezért az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település legrosszabb helyzetben lévő családjait tudja támogatni.

A szegregátumok létrejötte részben spontán folyamat eredménye. A jelenlegi városfejlesztési elképzelések szerint nem ismert olyan beavatkozás, amely a területeken az ingatlanok nagyszámú bontását követelné meg, ezzel esetlegesen hozzájárulva újabb szegregátumok létrejöttéhez. A fiatal családok lakhatáshoz jutásának elősegítése érdekében bérlakásokat alakítunk ki.

A beóvodázáskor az óvodai feladatellátási helyek között a HH és HHH gyermekek egyenletes elosztását biztosítjuk. A településen más ágazatot érintő szegregációs mechanizmusok nem ismertek.

5.3.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring

Az önkormányzat Integrációs kerekasztalt hoz létre. A Kerekasztal tagjai közé meghívja a program megvalósításába bevont (szociális, köznevelési) intézmények vezetőit, illetve a releváns civil szervezeteket. A Kerekasztal látja el a Programban leírt tervezett intézkedések monitoringját is.

A Kerekasztal folyamatosan nyomon követi a projektek megvalósítását, gondoskodik az érintettek véleményének kikéréséről, alternatív javaslatok felvetéséről, a megvalósult intézkedésekkel kapcsolatos elégedettség méréséről. A feladatok teljesítéséről, a fejlesztések állásáról az egyes intézkedések felelősei félévente beszámolnak a képviselőtestületnek. A Kerekasztal monitoring munkája kiterjed az egyes intézkedések relevanciájának vizsgálatára is.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell, törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

6 A stratégia külső és belső összefüggései

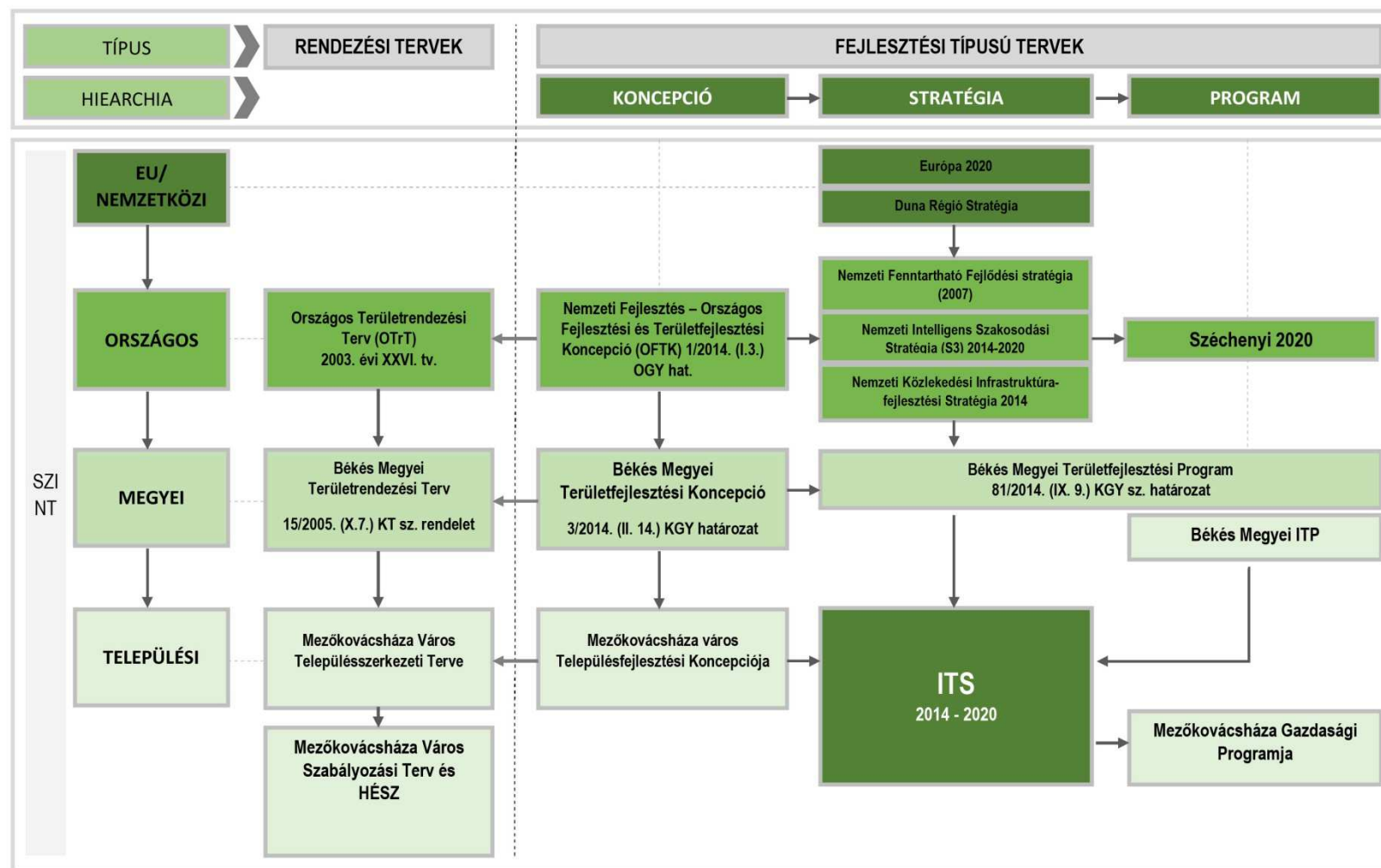
6.1 Külső összefüggések

A terület és településfejlesztési, valamint rendezési eszközök, továbbá az ágazati fejlesztési dokumentumok különböző típusait, szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatrendszerét, illetve az ITS-nek ebben a tervrendszerben elfoglalt helyét az alábbi ábra mutatja be.

A rendszerben minden alacsonyabb szintű terv célrendszerét a felette lévő, magasabb szintű terv(ek) célrendszerének figyelembe vételével, ahhoz illeszkedve alakítja. Az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat.

Jelen ITS készítéséhez kapcsolódóan kidolgozásra került Megalapozó vizsgálat részletesebben is vizsgálja az ITS illeszkedése szempontjából releváns terület és településfejlesztési, valamint rendezési dokumentumokat. Az ITS célrendszere a megalapozó vizsgálatban rögzített információkra építve, azokra alapozva került kidolgozásra. információkra építve, azokra alapozva került kidolgozásra.

2. ábra: Fejlesztési programok kapcsolódása

6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

- TC1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- TC2: Az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- TC5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- TC7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- TC9: A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- TC10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- TC11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	TC 11 A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás	-

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
	<p>TC 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése, egész életen át tartó tanulás érdekében</p>	-
<p>T2. Harmonikus kisvárosi környezet</p>	<ul style="list-style-type: none"> TC5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és -kezelés előmozdítása <p>TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása</p>	<p>a) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása;</p> <p>b) egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése</p> <p>b) a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás az uniós környezeti vívmányok követelményeinek való megfelelés, és a tagállamok által megállapított, e követelményeken túlmutató beruházási igények kielégítése érdekében;</p> <p>c) a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése</p> <p>e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük a átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezésmentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása</p>
<p>T3. Fenntartható helyi közlekedési rendszer</p>	<ul style="list-style-type: none"> TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban 	<p>e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi terület-típuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását</p>

Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
STRATÉGIA

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
	TC7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	c) környezetbarát (többek között alacsony zajkibocsátású) és alacsony szén-dioxid kibocsátású közlekedési rendszerek, többek között belvízi és tengeri hajózási útvonalak, kikötők, multimodális összeköttetések és repülőtéri infrastruktúrák kifejlesztése és korszerűsítése, a fenntartható regionális és helyi mobilitás előmozdítása érdekében
T4. Integráló város	TC9: A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	a) a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás; b) a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása; c) a szociális vállalkozások támogatása;
	TC10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	-
T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet	TC1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	b) a vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása, különös tekintettel a

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		<p>termék- és szolgáltatásfejlesztésbe, a technológiaátadásba, a társadalmi innovációba, az ökoinnovációba és a közszolgálati alkalmazásokba, a keresletélénkítésbe, a hálózatépítésbe, a klaszterekbe és az intelligens specializáció általi nyílt innovációba történő beruházásokra, továbbá a technológiai és alkalmazott kutatás, a kísérleti programok, a korai termékHITELESÍTÉSI intézkedések, az alaptechnológiák fejlett gyártási kapacitásának és próbagyártásának támogatása, valamint az általános célú technológiák terjesztése</p>
	<p>TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése</p>	<p>a) a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése;</p> <p>b) a kkv-k számára új vállalati modell – elsősorban a nemzetközivé válás céljával történő – kidolgozása és megvalósítása;</p> <p>c) a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása;</p> <p>d) a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni</p>
	<p>TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban</p>	<p>a) a megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása;</p> <p>b) az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban</p>

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		f) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák kutatásának, innovációjának és bevezetésének az előmozdítása
	TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük a átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezésmentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása g) az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása
	TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	a) üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikro vállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása; b) a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását
	TC10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	-

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
<p>T6. Vendégmarasztaló város</p>	<p>TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése</p>	<p>a) a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése;</p> <p>c) a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása;</p> <p>d) a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni</p>
	<p>TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása</p>	<p>c) a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése</p>
	<p>TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása</p>	<p>a) üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikro vállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása;</p> <p>b) a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását</p>
<p>T7. Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek</p>	<p>TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban</p>	<p>a) a megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása;</p> <p>b) az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban;</p>

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		c) az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is;
	TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	g) az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása

20. táblázat: Az ITS illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

A 2014. januárban (1/2014 (I.3) OGY. határozattal elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra építő fejlesztését, felzárkóztatását, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket. Kulcsfontosságúnak tartja, hogy a vidéki települések népségmegtartó képessége erősödjék. Az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki térségek jövője szempontjából kulcsfontosságú a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, a gazdasági diverzifikáció, a helyi gazdaság megerősítése. Ezen célokhoz az ITS célrendszere is erőteljes kapcsolódást mutat.

Az OFTK a speciális adottságaik miatt a különleges táji értékekkel rendelkező kultúrtájakat fejlesztéspolitikai szempontból külön kezeli. Mezőkovácsháza a „Mezőhegyes” kultúrtájba tartozik. A fejlesztéspolitika célja ezzel az idegenforgalom általános kedvező hatásai jobb érvényesülésének támogatása, illetve a vele járó kedvezőtlen hatások csökkentése vagy megelőzése. Az OFTK ezen területi célkitűzéséhez Mezőkovácsháza ITS –ének tematikus céljai és azok megvalósítása érdekében tervezett fejlesztések egyaránt hozzájárulnak. E cél mentén a kapcsolódás több ponton érvényesül és erős koherencia mutatható ki.

A leszakadó és szerkezetátalakítási problémákkal küzdő térségek felzárkóztatását célzó fejlesztéspolitikai témában Mezőkovácsháza szintén érintett, amelyekhez az ITS célkitűzései kapcsolódnak.

- Felzárkóztatási komplex program lehetőségével bíró kistérség

Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
STRATÉGIA

Az OFTK-ban megjelenő *egyres nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések* között Mezőkovácsháza több fejlesztéspolitikai témában érintett, ezek közül ITS-ének célkitűzései a következőkhöz járulnak hozzá aktívan.

- Tanyás térségek fejlesztése
- Vidékes térségek
- Helyi, térségi vidékfejlesztési együttműködések

Az ITS tematikus céljainak és az OFTK szakpolitikai és területi céljainak összhangját az alábbi táblázat részletesen is mutatja be.

ITS Tematikus célok	Szakpolitikai célok					Területi célok								
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra T2. Harmonikus kisvárosi környezet T3. Fenntartható helyi közlekedési rendszer T4. Integráló város T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet	Versenyképes, innovatív gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságosztönzés elősegítése	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	

ITS Tematikus célok		Szakpolitikai célok					Területi célok				
T6. Vendégmarasztaló város		Versenyképes, innovatív gazdaság									
		Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése									
		Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság									
		Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I									
		Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom									
		Jó állam, szolgáltató állam és biztonság									
		Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme									
		Az ország makro-regionális szerepének erősítése									
		A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat									
		Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése									
T7. Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek		Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése									
		Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése									
		Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása									
		Erős koherencia									
		Közepes koherencia									
		Gyenge koherencia									

21. táblázat: Az ITS illeszkedése az OFTK szakpolitikai és területi célkitűzéseivel

6.1.3 Illeszkedés Békés megye Területfejlesztési dokumentumaihoz Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

Békés megye jelenleg hatályos területfejlesztési dokumentumait a 2014-2020-as támogatási időszakra való felkészülés jegyében a közelmúltban fogadták el.

- Békés megye Területfejlesztési Koncepció - 3/2014. (II.14.) KGY határozattal;
- Békés megye Területfejlesztési Program – 81/2014 (IX.9.) KGY határozattal került elfogadásra.
- Békés megye fentiek alapján készülő Integrált Területi Programja jelen ITS-sel párhuzamosan készül, annak megyei közgyűlési elfogadása hamarosan várható.

Békés megye
Területfejlesztési
Koncepció

Békés megye jövőképe: „Békés megye értékeinek megtartásával, alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsege, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni.” Jelen ITS a megyei jövőkép megvalósításához, mind célkitűzésiben, mind a tervezett fejlesztések tekintetében hozzájárul.

A következő táblázat az ITS és a megyei területfejlesztési koncepció illeszkedését mutatja be:

ITS Tematikus célok	Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai célok			
	Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés	Térségspecifikus brandek fejlesztése a megye periférikus településein	Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között	Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív fenntartható továbbfejlesztése
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra				
T2. Harmonikus kisvárosi környezet				
T3. Fenntartható helyi közlekedési rendszer				
T4. Integráló város				

Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
STRATÉGIA

ITS Tematikus célok	Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai célok			
	Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés	Térségspecifikus brandek fejlesztése a megye periférikus településein	Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között	Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív fenntartható továbbfejlesztése
T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet				
T6. Vendégmarasztaló város				
T7. Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek				
	Erős koherencia			
	Közepes koherencia			
	Gyenge koherencia			

22. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Koncepciójának stratégiai céljaihoz

A fenti táblázatból jól látható, hogy a megyei területfejlesztési koncepció mind a négy stratégiai célja, megjelenik Mezőkovácsháza város ITS-ének tematikus céljaiban.

Békés megye
Területfejlesztési
Program

Békés megye operatív programja három programból épül fel, melyek projektsomagokból állnak. A stratégiai program céljai kapcsolódnak Békés megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó és stratégiai fejlesztési irányaihoz. Az egyes programok egymásra épülnek, kiegészítik egymást.

ITS Tematikus célok	Gazdaságfejlesztési részprogramok						Ágazati fejlesztési programok				
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	Komplex vállalkozásfejlesztési projektcsomag				Komplex turizmusfejlesztési projektcsomag		Komplex humán erőforrás-fejlesztés projektcsomag	Békéscsaba gazdaságfejlesztési projektcsomagja	Komplex termálvíz hasznosítási projektcsomag	Integrált fenntarthatóság fejlesztési projektcsomag	
	Integrált beszállítói rendszer fejlesztése projektcsomag										
	Komplex agrárfejlesztési projektcsomag										
	Komplex vállalkozásfejlesztési projektcsomag										
	Integrált beszállítói rendszer fejlesztése projektcsomag										
	Komplex agrárfejlesztési projektcsomag										
	Komplex turizmusfejlesztési projektcsomag										
	Komplex humán erőforrás-fejlesztés projektcsomag										
	Békéscsaba gazdaságfejlesztési projektcsomagja										
	Komplex termálvíz hasznosítási projektcsomag										
Integrált fenntarthatóság fejlesztési projektcsomag											
Komplex logisztikai rendszer fejlesztése projektcsomag											
Integrált társadalmi felzárkóztatási projektcsomag											
Komplex halgazdálkodási rendszer kialakítási projektcsomag											
T2. Harmonikus kisvárosi környezet											
T3. Fenntartható helyi közlekedési rendszer											
T4. Integráló város											

ITS Tematikus célok	Gazdaságfejlesztési részprogramok						Ágazati fejlesztési programok							
T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet	Komplex vállalkozásfejlesztési projektcsomag	Integrált beszállítói rendszer fejlesztése projektcsomag	Komplex agrárfejlesztési projektcsomag	Komplex turizmusfejlesztési projektcsomag	Komplex humán erőforrás-fejlesztés projektcsomag	Békéscsaba gazdaságfejlesztési projektcsomagja	Komplex termálvíz hasznosítási projektcsomag	Integrált fenntarthatóság fejlesztési projektcsomag	Komplex logisztikai rendszer fejlesztése projektcsomag	Integrált társadalmi felzárkóztatási projektcsomag	Komplex halgazdálkodási rendszer kialakítási projektcsomag			
T6. Vendégmarasztaló város														
T7. Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek														

23. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Programjának gazdaságfejlesztési és ágazati fejlesztési programjaihoz

ITS Tematikus céljai	Mezőkovácsházai Járás részprogramjai				
	Közlekedésfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Energetikai és környezetvédelmi fejlesztések a Mezőkovácsházai járásban	Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése a Mezőkovácsházai járásban	Településfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Turisztikai beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra					
T2. Harmonikus kisvárosi környezet					
T3. Fenntartható helyi közlekedési rendszer					
T4. Integráló város					
T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet					

ITS Tematikus céljai	Mezőkovácsházai Járás részprogramjai				
	Közlekedésfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Energetikai és környezetvédelmi fejlesztések a Mezőkovácsházai járásban	Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése a Mezőkovácsházai járásban	Településfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Turisztikai beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban
T6. Vendégmarasztaló város					
T7. Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek					
	Erős koherencia				
	Közepes koherencia				
	Gyenge koherencia				

24. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Program Mezőkovácsházai Járási részprogramjának intézkedéseire

6.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Az ITS és a településrendezési tervek közötti összhangot elsősorban az alapozza meg, hogy a tervdokumentumok tervhierarchiájának köszönhetően az ITS-nek, mint stratégiai dokumentumnak és a települési szintű rendezési eszközöknek – településszerkezeti terv, települési szabályozási terv és helyi építési szabályzat - illeszkedniük szükséges a Településfejlesztési Konceptióhoz (továbbiakban: TFK). Mezőkovácsháza Város Önkormányzata 263/2003. (XI. 27.) sz. KT. határozatával hagyta jóvá településfejlesztési koncepcióját. Tekintettel arra, hogy a dokumentum készítése óta igen hosszú idő telt el, az ITS aktualizált célrendszere kapcsán szükségessé válhat a TFK későbbi módosítása.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata 2004-ben fogadta el a város településszerkezeti tervét, illetve Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 46/2004. (XII. 31.) ÖR. számú rendeletével a város szabályozási tervét és helyi építési szabályzatát. A településrendezési eszközök felülvizsgálatára eddig nem került sor. A tervezés jelenlegi szakaszában, a kitűzött fejlesztési célok tervezésekor a tervezők igyekeztek figyelembe venni a jelenlegi településszerkezetet. A Településrendezési Terv aktuális felülvizsgálata esedékes ugyan, de az ITS által kitűzött fejlesztési célok mindegyike megvalósítható a hatályos Településrendezési Terv megszabta területfelhasználási, műszaki, szabályozási keretek közt.

Az Integrált Területfejlesztési Stratégia megvalósítása során, a részletek tisztázása közben előfordulhat, hogy szükséges vizsgálni az összhangot a fejlesztési elképzelések és a rendezési tervek között és ennek eredményeként a Tervet módosítani kell. Az országos és megyei területrendezési terv Mezőkovácsháza városára vonatkozó megállapításait, a Megalapozó munkarész tartalmazza.

6.1.3.2 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Mezőkovácsháza Város 2014-2019 közötti időszakra vonatkozó Gazdasági Ciklusprogramját a 2011. évi CLXXXIX. tv. 116 §-ban foglalt elvárások szerint készítette el.

A Gazdasági Program meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek az önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok figyelembe vételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását célozzák.

Tekintettel arra, hogy a Gazdasági Program kidolgozása az ITS készítéssel részben párhuzamosan zajlott, így a két dokumentum közötti kölcsönös illeszkedés biztosított.

Az ITS készítése során mind a célrendszer és fejlesztési elképzelések megfogalmazása a Gazdasági Program munkaverziójában foglaltak figyelembe vételével történt, illetve az ITS-ben részletesen kifejtett és a program számára releváns információk abba beépültek. Az ITS véglegesítését követően a még szükséges átvezetések megtörténhetnek.

A Gazdasági Programban megfogalmazott célok és települési prioritások közül az ITS különös figyelmet fordított a következőkre:

„Önellátó város” szemlélet kialakítása az energetika és „értékteremtés” az önkormányzati feladatok ellátása területén. Ennek keretében:

- Alternatív, megújuló energia-források hasznosítása.
- A Széchenyi 2020 program zöldgazdaság-fejlesztési programjának helyi lehetőségei.
- Mezőgazdasági termékek feldolgozásának, csomagolásának elősegítése.
- Ipari park, inkubátorház kialakításának támogatása.
- A víziközmű vagyon fejlesztése, rekonstrukciója.

Az értékvédelem területén:

- Tájház fejlesztése.
- Reformátuskovácsháza településközpont épületeinek rekonstrukciója, funkcióváltás lehetőségének kiaknázása.
- Kegyeleti park rendezése, folyamatos karbantartása, látogathatóvá tétele, és a kriptasor felújításának folytatása.

Közlekedés-fejlesztéssel kapcsolatban:

- Külterületi utak korszerűsítése érdekében együttműködés a kistérség önkormányzataival.
- Belterületi utak felújításának, korszerűsítésének folytatása, útépités.
- Kerékpárút hálózat fejlesztése.

Közműellátás, illetve egyéb infrastruktúra fejlesztése területén:

- Szennyvízhálózat bővítése.
- A belterületi csapadékvíz hálózat rendbe tétele.
- A belvárosi légvezeték rendszer földkábelre történő átépítése a városközpont rehabilitációjához kapcsolódva.
- Az Alkotmány utcai köztemető meliorációjának kidolgozása.
- A Reformátuskovácsházi köztemetőben parkosítás, urnafal építés, ünnepi megemlékezésekhez térburkolat létesítés.
- Reformátuskovácsházán a postai szolgáltatások újraindítása.
- Egységes térinformatikai rendszer önkormányzati szintű felfektetése.

Turisztika fejlesztése területén:

- Egészségturizmus feltételeinek megteremtése.
- Fürdő és kempingfejlesztés
- Gyermektáboroztatási lehetőség kialakítása

- A fürdő és kemping adottságainak kihasználásával a nyári szervezett programok (Pünkösöd, Fürdőfesztivál) fenntartása és bővítése.
- A szolgáltatások és lehetőségek ismertségének jelentős javítása a marketing tevékenység fejlesztésével.
- Turisztikai vonzerők fejlesztése.
- Hagyományőrző civil szervezetekkel való együttműködés szélesítése, bevonásuk a város turisztikai fejlesztési terveibe.
- A városi rendezvények, az egyházi turizmus (templomok, búcsúvásár stb.) turisztikai vonzerejének növelése.
- Településmarketing tevékenység jelentős fejlesztése.

Környezet- és tájvédelem területén:

- Parkerdő II. ütemének megvalósítása.
- Ökofolyosó kialakítása a Száraz-ér minél hosszabb szakaszán.
- Szelektív hulladékgyűjtés és a zöldhulladék gyűjtés bevezetése.
- Mezőgazdasági termeléssel nem hasznosítható önkormányzati földterületek rendezése, parkosítása, erdősítése.

Zöldterület-fejlesztéssel kapcsolatban:

- Városközponti park kialakítása, fejlesztése.
- Felhagyott játszóterek parkosítása, központi játszótér kialakítása.

Informatika, e-közigazgatás területén:

- E-közigazgatás megvalósítása.

Köznevelés, közművelődés, sport területén:

- Tanuszoda építése 2 medencés kialakítással.
- Új, szabványos tornacsarnok építése, salakpálya és burkolt pálya felújítása.
- Iskolai felújítása, korszerűsítése
- Művelődési Központ rekonstrukciója
- Könyvtár épületbővítése előadóteremmel, raktárhelyiséggel
- Sári Ferenc Sportcentrum teljes rekonstrukciója

Az önkormányzat gazdálkodására vonatkozó alapelvek a Megalapozó vizsgálati dokumentációba már beépültek.

Az ITS tematikus céljai teljes egészében reagálnak a Gazdasági Programban megjelenő célokra.

6.1.3.3 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

A város 2001-ben a készítette el Környezetvédelmi Programját. A dokumentum bemutatja a településen a természeti környezeti és a települési és épített környezeti elemek állapotát. A részletes helyzetfeltárára építve, a település környezeti problémáit feltárja és leírja az elérendő környezeti célokat. Nem utolsó sorban a fejlesztési célok elérése érdekében, megoldási javaslatokat fogalmaz meg a környezetminőség javítása érdekében.

Mezőkovácsháza város rendelkezik néhány jelentős természeti, környezeti értékkel, melynek megóvása és az ebben rejlő potenciálok kihasználása a város egyik legfontosabb elérendő célja. Ennek következtében az ITS kiemelt figyelmet fordít erre a tématerületre, így a célrendszer T2-es számú „harmonikus kisvárosi környezet” tematikus céljában hangsúlyos szerepet kap a meglévő értékes természeti környezet megóvása, fejlesztése. A város természeti környezetének megőrzése, javítása az lakosok testi-lelki egészségének alapfeltétele. A T2. tematikus cél magában foglalja az olyan környezet kialakítását, ahol a lakosok jól érzik magukat.

Részben környezetvédelmi célokat szolgál a T3. „Fenntartható helyi közlekedési rendszer” tematikus cél is. Ennek megvalósulását szolgálják a településen belüli útfejlesztések, szilárd burkolatú utak arányának növelése, a kerékpárút fejlesztések és a közműfejlesztési beavatkozások is.

T7. „Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek” cél fontos eleme a környezet védelme, fenntarthatósága, az energiagazdálkodás kérdése, a környezetkímélőbb energiaforrásra való átállás.

A település 2017 évben pályázatot nyújtott be a TOP-2.1.2-16 „Zöld város kialakítása” című felhívásra, melynek keretében Zöld infrastruktúra hálózat fejlesztési- és fenntartási akcióterv elkészítése tervezett. A dokumentum keretében természetes és félig természetes területek, valamint egyéb környezeti jellemzők stratégiaileg megtervezett hálózati bemutatása, irányítanak bemutatása, széleskörű ökoszisztémaszolgáltatások nyújtásának lehetőség feltárása is szerepel.

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggések, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

A fejezet alapjául a megalapozó vizsgálat 3. fejezete szolgál.

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódások összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
A város népessége növekvő ütemben csökken	2	2	1	2	3	2	1	13
A népesség öregedése	2	1	0	2	2	2	0	9
Az országos átlagnál jelentősen kedvezőtlenebb munkanélküliségi mutatók	2	1	2	1	3	3	0	12
A kulturális, sport és rekreációs intézmények infrastrukturális szempontból többnyire elavultak	3	3	0	1	0	2	1	10

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok							
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	A kapcsolódások összesített erőssége
Oktatási-nevelési intézmények csökkenő kapacitáskihasználtsága	3	1	1	1	0	0	1	7
A működő vállalkozások száma igen alacsony, nem települt meg a városban jelentősebb, magas hozzáadott értéket képviselő cég.	2	1	2	1	3	3	3	10
Jelentős a kihasználatlan turisztikai potenciál	1	3	2	1	0	3	1	11

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok							
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	A kapcsolódások összesített erőssége
Zöldfelületek területileg egyenetlen eloszlása, koncentrálódása a városközpontban és a rekreációs területen.	1	3	0	0	0	2	0	6
Alacsony erdőszűlség.	0	3	0	0	0	2	1	6
Jelentéktelen vonzaskörzet.	2	2	2	1	3	2	0	12
Reformátuskovácsháza vasútvonallal elszakított, településszerkezeti izolált elhelyezkedése.	2	2	2	1	2	1	0	10
Monoton településszerkezet a város nagy részén.	0	2	0	0	0	2	0	4

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódások összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
Rossz közúti és vasúti elérhetőség	0	1	3	0	2	2	0	8
Településen belüli fejlesztésre szoruló utak nagy száma	0	1	3	1	3	2	0	8
Társadalmilag leszakadó, szegregálódó területek.	2	2	1	3	2	1	0	11
A kapcsolódások összesített erőssége	22	28	19	15	23	29	8	

25. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

Ahogy a fenti összefoglaló táblából látszik, a város legfontosabb problémái közül az ITS célrendszere legerősebben a népességfogyás mérséklését célozza közvetlen és közvetett módon, több tematikus célon keresztül: a foglalkoztatási, megélhetési lehetőségek biztosítása és javítása mellett, az élhető lakókörnyezeti feltételek megteremtésével, a városban elérhető szolgáltatási és programlehetőségek bővítésével. Ezen túl hangsúlyos a még kihasználatlan turisztikai potenciál fokozottabb hasznosítása és bevonása a város gazdasági életébe, valamint a nagyobb hozzáadott értéket képviselő, kvalifikált munkaerőt alkalmazó, jól fizető munkahelyek megteremtése iránti elköteleződés. A célok között a problémák mérséklése szempontjából egyaránt fontos a minőségi települési környezet, az idegenforgalmi vonzerő növelése, az intézményi, szolgáltatási szerepkör erősítése, a gazdaságfejlesztés.

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódások összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
Aktív, az önkormányzattal együttműködő civil szervezetek.	3	1	1	3	0	2	1	11
A térségben vannak az ország legjobb minőségű szántóföldjei, melynek révén az agrárium a meghatározó a helyi gazdaságon belül.	0	1	0	1	3	0	0	4

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódások összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
Az energiahatékonysági beruházások a közintézmények üzemeltetését rentábilisabbá tették.	2	1	0	1	3	1	3	11
Kialakult intézményközpont a centrumban.	3	3	1	1	2	2	1	13
Jó adottságú sport és rekreációs területtel rendelkezik a város, ezek bővítése lehetséges.	3	3	1	1	2	3	1	14
Iparterületi bővítések lehetősége adott már meglévő, működő területekhez kapcsolódóan.	1	1	2	1	3	0	1	9

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódások összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
Környezet általános állapota kielégítő.	1	3	1	2	1	3	1	12
Megújuló energia potenciál.	1	2	0	1	2	1	3	10
A kapcsolódások összesített erőssége	14	15	6	11	16	12	11	

26. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai

A fenti táblázatból jól látható, hogy Mezőkovácsháza városa számos olyan adottsággal, erősséggel bír, amelyre alapozhat a következő 7-8 év fejlesztései során. Az adottságok sokrétűek, a város természeti és kulturális értékeire, környezeti állapotára, településszerkezeti adottságaira egyaránt kiterjednek. Közülük kiemelhető a korábbi évek tudatos fejlesztéseinek eredményei (energetika), melyek lendületet adhatnak a következő időszakra vonatkozóan, a megkezdett lépések tudatos folytatása érdekében.

A pontszámok összegzéséből látható, hogy a helyi adottságok közül a város legerősebben, a települési környezet fejlesztése, gazdaságfejlesztés, valamint turizmusfejlesztés és az intézményi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése kapcsán támaszkodhat. Turizmus és gazdaságfejlesztés vonatkozásában az adottságok számossága jól jelzi a város számára rendelkezésre álló, még kihasználatlan vagy a kínált lehetőségekhez képest jelenleg alacsonyabb szinten hasznosított erőforrásokat, helyi adottságokat.

1. városrész – Központi városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	Városrészi cél: V1. Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.
Településszerkezete, térfalai sérültek, széteső utcaképek.	1
Parkolási gondok.	2
Lakótelepi házak energetikailag, műszakilag elavultak.	2
Leromlott műszaki állapotú, kihasználatlan létesítmények (pl. mozi).	3
Egységes zöldfelület alakítás, térburkolatok hiánya.	3
Árpád utca – Alkotmány utca forgalmi csomópont megoldatlansága.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	13
2. városrész - Sport és szabadidő városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	Városrészi cél: V2. A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.
Lezárt temető elhelyezkedése, azok határolásának megoldatlansága.	1
Sport és rekreációs területek fejlesztésének elmaradása, szolgáltatásaik, lehetőségeik szűk köre.	3
Strand elavult infrastruktúrája.	3
Zöldfelületek rendezetlensége, elhanyagoltsága, egységes térburkolatok hiánya.	2
Széteső településkép, építészetileg kiforratlan arculat.	1

Szennyvíztelep közelsége.	0
Vendéglátó- és szálláshelyek hiánya.	3
A kapcsolódások összesített erőssége	13
3-4. városrész – Keleti és Nyugati városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	Városrészi cél: V3. Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.
Szegregálódó terület.	1
Monoton, zöldterületek és teresedések nélküli településszerkezet.	3
Átmenő forgalom, vasút lakókörnyezetre káros hatásai.	2
Mezőgazdasági területek porszennyezése felől védtelen.	1
Utcafásítás, zöldterületi és játszótér ellátottság elégtelen.	3
A kapcsolódások összesített erőssége	10
5. városrész: Ipari, gazdasági városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	Városrészi cél: V4. A helyi gazdaság katalizátora.
Bővítési területeken nincs kiépült infrastruktúra.	3
Beékelődő lakó- és intézményterületi zárványok.	1
Vasúttól északra fekvő részeinek megközelítése problémás.	2
Barnamezős területek.	3
Ipari, gazdasági területek kedvezőtlen esztétikája.	1
Védőzöldek hiánya.	1

Ökológiai folyosó közelsége.	1
Vasúti szállítás lehetősége nem áll rendelkezésre	0
A kapcsolódások összesített erőssége	12
6. városrész - Reformátuskovácsháza városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	Városrészi cél: V5. Integráció az önálló arculat megőrzésével.
A városi átlagnál lényegesen rosszabb demográfiai, iskolázottsági mutatók	1
Szegregálódó területek.	3
A vasút elszakítja a város többi részétől.	3
Kevés intézmény, kereskedelmi, szolgáltatási egység.	3
A vasúttól északra fekvő iparterületek tehergépjárművekkel való megközelítése lakóterületein keresztül történik.	1
Szélső tömbjeiben a lakóházak jelentős részét elhagyták, településszerkezete foszladozik.	2
Lakóépületek alacsony komfortfokozata.	1
Beékelődő iparterületek.	1
Mezőgazdasági területek porszennyeződésétől védtelen.	0
Zöldfelületei elhanyagoltak alacsony biológiai aktivitással bírók.	2
Egységes utcafasítás hiánya.	1
Játszóterek, sportpályák hiánya.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	20

27. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai

A fenti értékelő táblázatokról látható, hogy a városrészi szintű célkitűzések tekintetében az ITS épít a megalapozó vizsgálati fázisban és a partnerségi egyeztetések során feltárt városrészi problémákra. Lehetőségeihez mérten igyekszik azokra reagálni, javulást vagy megoldást kínálni. Ezt jelzik a viszonylag magas pontértékek is.

Meg kell jegyezni azonban, hogy a városrészi problémák között található olyanok, amelyek ugyan reálisan és indokoltan kerültek megfogalmazásra, de azok megszüntetése, érdemi javítása sokszor a várostól független külső tényezőktől függ. (pl: vasúti szállítás feltételeinek megteremtése). A kedvezőtlen demográfiai helyzet szintén olyan országos tendencia, amellyel az érintett városrészek tekintetében foglalkozni szükséges, a célrendszert és a kapcsolódó részcélokat ennek megfelelően, erre tekintettel alakítani. A város saját erejéhez mérten törekszik a probléma kismértékű javítására, esetleg a rohamosan romló tendenciák fékezésére az adott városrészben, illetve ehhez igazodóan olyan fejlesztéseket valósít meg az intézményi ellátásban, amelyek az itt élők komfortérzetét, minőségi ellátását az igények szerint biztosítani tudják. (pl: Reformátuskovácsháza esetében).

1. városrész – Központi városrész	
Városrészi szintű kiemelt adottságok	Városrészi cél: V1. Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.
Lakosságának a városon belüli relatív kedvező demográfiai, képzettségi mutatói.	1
Itt összpontosul az intézmények, kereskedelmi, szolgáltatási létesítmények legnagyobb része.	3
Megközelíthetősége, szerkezeti kapcsolatai jók.	2
Jó kapcsolat a rekreációs és sportterületekkel.	1
Jelentős zöldfelületekkel rendelkezik.	3
Átmenő forgalom városélénkítő hatása.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	12
2. városrész - Sport és szabadidő városrész	
Városrészi szintű kiemelt adottságok	Városrészi cél: V2. A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.
Itt összpontosulnak a rekreációs és sportlétesítmények.	3
Jó kapcsolat a városközponttal.	1
Jelentős zöldfelületekkel rendelkezik.	3
Közvetlen megközelítési lehetőség a battonyai útról a város érintése nélkül.	2
Kiváló minőségű termálvíz.	3
Jelentős rendezvények lebonyolítására alkalmas terület.	2

Kiterjedt erdőterületekkel határos.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	16
3-4. városrész – Keleti és Nyugati városrész	
Városrészi szintű kiemelt adottságok	Városrészi cél: V3. Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.
Városközpont közeli, általában kellemes lakókörnyezet.	3
Kisvárosi és falusi életforma előnyeinek együttes jelenléte.	2
Jó kapcsolat a városközponttal.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	7
5. városrész: Ipari, gazdasági városrész	
Városrészi szintű kiemelt adottságok	Városrészi cél: V4. A helyi gazdaság katalizátora.
Fő közlekedési tengelyekhez közeli elhelyezkedés, jó közúti kapcsolatok.	3
Kiépült infrastruktúra elérhetősége.	3
Területbővítési lehetőségek helyben rendelkezésre állnak.	3
Orosháza, Mezőhegyes és Battonya felől a városközpont érintése nélkül elérhető közúton.	2
A kapcsolódások összesített erőssége	11
6. városrész - Reformátuskovácsháza városrész	
Városrészi szintű kiemelt adottságok	Városrészi cél: V5. Integráció az önálló arculat megőrzésével.
Megőrizte hagyományos településképét.	3

A város épített örökségi emlékeinek jelentős része itt található.	3
Közel van az Ipari, gazdasági városrész, vasútállomás.	2
Szerkezeti tervben kijelölt átlós zöldfelületi tengely.	2
Helyi védett természeti értékek.	1
A kapcsolódások összesített erőssége	11

28. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai

A városrészi célok és adottságok kapcsolatát bemutató és értékelő táblázatokból látható, hogy az ITS a városrészi problémák mellett, épít célrendszerében a városrészi szinten megfogalmazott erősségekre és adottságokra, ezt jól tükrözik a legerősebb kapcsolódást mutató 3-as számok. A célok és az adottságok kapcsolata ezáltal erősebb a problémák és a célok kapcsolatánál. Az egyes városrészeknél felsorolt adottságok és a stratégiai célok, valamint azokhoz kapcsolódó beavatkozások a Sport, szabadidő városrész esetén mutatják a legintenzívebb kapcsolódást.

6.2.2 A célok logikai összefüggései

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseket mutatjuk be. Az alábbi összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes területi/városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű célok megvalósulását. Az alábbi táblázatban a tematikus és területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-3 skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

Az alábbi, a különböző célok logikai összefüggéseit összesítő ábra alapján a következő főbb megállapításokat tehetjük:

- Általánosságban megállapítható, hogy a városrészi célok mindegyike egy vagy több tematikus cél megvalósításához is erőteljesen hozzájárul.
- A városrészi célok a település és a térség központjának számító Központi városrész esetén mutatják a legerősebb kapcsolódást, ahol a terület adottságai, funkciógazdagsága és az ott tervezett intenzív beavatkozások révén a hét városi szintű tematikus célból három esetén a legerősebb, négy tematikus cél vonatkozásában pedig közepes kapcsolódást mutatnak. Megállapítható tehát, hogy a Központi városrész fejlesztései összességében jelentősebben járulnak hozzá a város egészének fejlődéséhez, mint a többi városrész esetén. A Központi városrész esetén a tervezett fejlesztések kiterjednek az intézményi, szolgáltatási színvonal fejlesztését, a települési környezet, közlekedés fejlesztését, és a megújuló energiaforrások fokozottabb használatát célzó fejlesztésekre egyaránt.
- Ezt követően a városrészi célok tematikus célokhoz való hozzájárulása a területileg legnagyobb kiterjedésű Reformátuskovácsháza, és a koncentrált fejlesztésekkel megcélzott Sport és szabadidő városrész esetén a legerősebb. Ennek oka nyilván a területi kiterjedésben és a sokrétű fejlesztésekben keresendő.
- A Keleti és Nyugati városrész a viszonylag homogén lakóterületi jellegű területfelhasználásnak köszönhetően területi súlyához képest lényegesen kisebb szerepet játszhat a város egészének fejlődése szempontjából.
- Ipari, gazdasági városrész magasabb pontértéket képvisel homogén gazdasági funkciójának köszönhetően, hiszen a gazdaságfejlesztés kiemelkedő jelentőségű a stratégia célrendszerén belül, s ez a fejlesztések koncentráltságában is megmutatkozik.
- A tematikus célok közül a vonzó települési épített és természeti környezet, minőségi lakókörnyezet megteremtését, fejlesztését célzó T2: „Harmonikus kisvárosi környezet” megfogalmazású cél járul hozzá legintenzívebben a város fejlődéséhez. hozzá.

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódás összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmarasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
V1. Központi városrész: Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.	3	3	2	2	2	2	3	17
V2. Sport és szabadidő városrész: A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.	3	2	2	1	2	3	2	15
V3. Keleti és Nyugati városrész: Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.	1	3	2	1	0	1	1	9

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok							A kapcsolódás összesített erőssége
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	T2: Harmonikus kisvárosi környezet	T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	T4: Integráló város	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T6: Vendégmiasztaló város	T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	
V4. Ipari, gazdasági városrész: A helyi gazdaság katalizátora.	1	1	3	1	3	0	3	12
V5. Reformátuskovácsháza városrész: Integráció az önálló arculat megőrzésével.	3	3	2	3	1	2	1	15
A kapcsolódás összesített erőssége	11	12	11	8	8	8	10	

29. táblázat: A települési célok logikai összefüggései

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja, más részére jelentős befolyása van, míg a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen tényezővel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, ezeket lásd részletesen a 7. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatai” fejezetben. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- **Partnerségi viszonyok:** a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesebbé válik. A partnerségi kérdéseket a 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” című fejezet fejt ki.
- **Felelős vezetés:** a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal megszülessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” tárgyalja.
- **Nyomonkövetés, rugalmas tervezés:** a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetséges rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 8.5 „Monitoring rendszer kialakítása” című fejezet tartalmazza.
- **Pénzügyi tervezés, pénzügyi források:** a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügy források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 „A fejlesztések ütemezés”, valamint a 4.6 „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” című fejezet tartalmazza.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott, az önkormányzat döntése értelmében a 2020-ig terjedő időszakban prioritást élvező főbb projektek között azonosítható logikai összefüggéseket mutatjuk be. Az alábbi összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes beavatkozások milyen mértékben kapcsolódnak más beavatkozásokhoz, mennyiben segítik, vagy éppen rontják azok eredményességét. Az alábbi táblázatban a beavatkozások közötti összefüggések erősségét egy -2 – 0 - +2 skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, a -2 az erős negatív hatást, míg a „+2” érték az erős pozitív kapcsolódást jelöli.

A beavatkozások azon túl, hogy a várt fejlesztési célokat megvalósítják, több esetben is befolyásolhatják más projektek megvalósulását. A befolyásoló hatás elvileg lehet pozitív, lehet negatív és vannak olyan beavatkozások melyek nincsenek egyáltalán egymásra hatással. Mezőkovácsháza esetében negatív hatás nem kimutatható. A beavatkozások egymásra gyakorolt hatásának vizsgálata során látható egyfajta logika, attól függően, hogy milyen típusú az adott beavatkozás.

Az akcióterületek fejlesztése közül azok egymásra hatása intenzív, ahol a főbb célkitűzések részben átfedésben vannak. Így erős a kapcsolat a Városközpont akcióterület és Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterületek között. Ennek oka egyrészt területi közelségük (egymással szomszédosak), másrészt céljaik egymást erősítő volta. A turizmus, idegenforgalom fejlődése nehezen képzelhető el a települési környezet, intézményrendszer, közlekedési rendszer a kisvárosi lét feltételeinek javulása nélkül, ugyanakkor a turizmust célzó fejlesztések jelentős közvetlen hatással vannak a település életminőségére, tekintettel arra, hogy a turisztikai szolgáltatások jelentős részét a városlakók is igénylik, igénybe veszik (pl. strand).

Reformátuskovácsháza fejlődésének alakulása sem érdektelen az idegenforgalom szempontjából (épített örökség jelentős része itt összpontosul, pl. tájház), így az akcióterület fejlesztése pozitívan hat a Turisztikai, idegenforgalom-fejlesztési akcióterületre, ugyanakkor a Városközpontra a nagy távolság okán kevés hatással van.

Az Gazdaságfejlesztési akcióterület fejlesztése inkább ágazati jellegű (gazdaságfejlesztés), ezért erős közvetlen kapcsolatok kevésbé jelentkeznek, azonban közvetett hatásai más akcióterületek fejlesztésére érzékelhető. Területi elhelyezkedése révén fejlesztése jól szolgálja a Reformátuskovácsházi akcióterület integrálódását a várostesthez, a város területének egybeforrását.

Az Anti-szegregációs akcióterület fejlesztései elsődlegesen a területen élők életkörülményeinek javulását szolgálják ugyanakkor közvetlenül és közvetetten is hozzájárulnak a település egészének fejlődéséhez.

A hálózatos és egyéb projektek speciálisabb célokat jelenítenek meg, ennek ellenére a zöldfelületek fejlesztésének jelentősége nagy (városi életminőség, környezeti állapot, turisztika), ahogy azt a pontszámok is mutatják. Végül fel kell hívni a figyelmet olyan szoft elemekre, mint a településmarketing és a szemléletformálás, melyek hatékonysága alapvetően kihat a beruházási jellegű műszaki fejlesztések hasznosulására, a célok megvalósítására.

Beavatkozások		Akcióterületi beavatkozások					Hálózatos projektek					Egyéb projekt					Össz.			
		Városközpont akcióterület	Turisztikai és idegenforgalom-fejlesztési akcióterület	Gazdaságfejlesztési akcióterület	Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület	Anti-szegregációs akcióterület	Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Víziközmű rendszer fejlesztése	Zöldfelületek fejlesztése	Kegyeleti helyszínek fejlesztése	Akadálymentes környezet kialakítása	Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése	Kistérségi kulturális programok szervezése	Településmarketing tevékenység	Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás elősegítése		Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása	Kiürülő lakóterületek revitalizációja	Helyi vállalkozások fejlesztései
Akcióter. beavatk.	Városközpont akcióterület		2	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	2	1	0	1	0	13
	Turisztikai és idegenforgalom-fejlesztési akcióterület	2		0	1	0	1	1	1	2	2	1	0	2	2	1	0	0	0	16
	Gazdaságfejlesztési akcióterület	1	0		2	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	15
	Reformátuskovácsháza alközpont akcióterület	0	0	1		0	1	1	1	2	0	1	1	1	2	2	2	2	0	17
	Anti-szegregációs akcióterület	0	0	1	0		1	1	1	1	0	1	1	1	0	3	3	2	1	17
Hálózatos projektek	Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás	2	1	1	1	1		0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	10
	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	2	1	2	1	1	0		0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	12
	Víziközmű rendszer fejlesztés	1	1	2	1	0	0	0		1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	9
	Zöldfelületek fejlesztése	2	2	1	2	1	0	1	1		1	1	0	1	1	1	1	1	0	17
	Kegyeleti helyszínek fejlesztése	0	1	0	0	0	0	0	0	1		1	0	1	1	1	0	0	0	6
	Akadálymentes környezet kialakítása	2	2	1	2	1	0	1	0	1	1		0	0	1	1	0	0	0	13

Egyéb projektek	Szelektív hulladékgyűjtés	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	10
	Kistérségi kulturális programok szervezése	1	2	0	2	1	0	1	0	2	1	0	0	2	2	0	1	0	15
	Településmarketing tevékenység	1	2	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	2	2	1	0	0	15
	Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás elősegítése	1	2	1	2	3	1	1	0	1	2	2	1	2	2	2	2	0	25
	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása	0	0	1	2	3	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	3	1	15
	Kiürülő lakóterületek revitalizációja	1	1	0	3	2	0	0	1	1	0	0	0	0	1	2	2	0	11
	Helyi vállalkozások fejlesztései	1	2	3	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	3	2	19
A kapcsolódások összesített erőssége	18	20	17	23	16	8	10	7	18	10	10	5	11	20	24	16	19	6	

30. táblázat: A beavatkozások logikai összefüggései

7 A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

A 2013-ban lezárult fejlesztési időszaktól eltérően 2014-2020 között számos olyan új elem jelent meg, melyek a városok fejlesztési programjainak megvalósítását egyértelműen befolyásolják. Az indikátorok határozottabb számon kérhetősége, a forrásfelhasználás tematikus koncentrációja egyértelműen a kockázatelemzés és kockázatkezelés jelentőségét növelik. A következő fejezetben felmérjük az alábbi tényezőkből fakadó, az eddig beazonosított, illetve a jövőben projektgenerálás keretében beazonosítani tervezett fejlesztési projektek megvalósítását, továbbá a jelen városfejlesztési stratégia és az ebben rögzített indikátorok teljesülését veszélyeztető kockázatokat.

A kockázatok elemzését a fontosabb kockázati csoportok beazonosításával kezdjük, majd téma specifikus módon – immár a kockázat kezelési stratégia keretében – javaslatokat fogalmazunk meg az egyes kockázati elemek kezelésére. Az egyes kockázatok esetében vizsgáljuk, hogy milyen valószínűséggel és hatással bír a megvalósítás szakaszára.

A különböző kockázati tényezőket tematikus csoportokba rendezve Mezőkovácsháza integrált településfejlesztési stratégiájának megvalósítása kapcsán az alábbi kockázati faktorokat azonosíthatjuk be:

- **jogi-intézményi kockázatok:** a jelzett kockázatok tekintetében a stratégiai program megvalósításra kijelölt intézményi háttér megléte, a hatáskörök megfelelő szétosztása, továbbá a humán kapacitás minősége jelenthetnek kockázatot. Jogi-közbeszerzési kockázat a törvényi, jogszabályi környezet változásaihoz kötődhet, illetve az adott programok kapcsán a közbeszerzési eljárás elhúzódásához, mindezek figyelembe vétele kiemelt fontosságú feladat.
- **penzügyi-gazdasági:** az elégtelen finanszírozásból, a bizonytalan makrogazdasági tényezőkből adódó kockázati elemek, az egyes támogatási konstrukciók specifikus jellemzői, a saját forrás előteremtésének kérdései, illetve az adott fejlesztési elem fenntartáshoz kapcsolódó kockázatokat egyaránt említhetjük.
- **műszaki kockázatok:** összetett problémahalmaza a tervezés, kivitelezés és fenntartás során felmerülő kockázatokat jelenti.
- **társadalmi kockázatok:** fontos tényező a stratégia megvalósíthatósága szempontjából a megfelelő együttműködő partnerek kiválasztása, a kapcsolatokat szabályozó szerződések pontos megfogalmazása, valamint a lakosság megfelelő bevonása a tervezési, programozási folyamatba. Jelentős kockázatokat rejt a lakosság nem megfelelő szintű tájékoztatása az adott programok tervezéséről, illetve megvalósításáról, a szükséges kommunikáció elmaradása a társadalmi támogatottság meglétét veszélyeztetheti.

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
1	A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változása	magas	jelentős	Az jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
2	Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzóadások)	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása
3	Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatósági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
4	Saját forrás előteremtésének kockázata	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
5	Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés
6	A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projektervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
7	Egymásra épülő projektek esetében a kulcsprojekt meghiúsul	közepes	jelentős	Megfelelő ütemezés kialakítása a projektek megvalósításában, tartalékprojektek kijelölése, folyamatos projektgenerálási, projekt fejlesztési feladatok ellátása

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
8	Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	közepes	jelentős	Pontosan meg kell határozni az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, a pontos és világos eljárás rendet
9	A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Az Önkormányzat feladata, hogy megfelelő szakmai háttérrel biztosítson
10	Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
11	Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
12	Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
13	A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem vagy csak részben teljesülnek	magas	jelentős	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése
14	A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
15	Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely a városra is általánosan negatívan hat	alacsony	közepes	A város fejlődéséhez nem csupán a külső tényezőkre kell építeni, hanem saját erősségeit, adottságait is igyekszik kihasználni

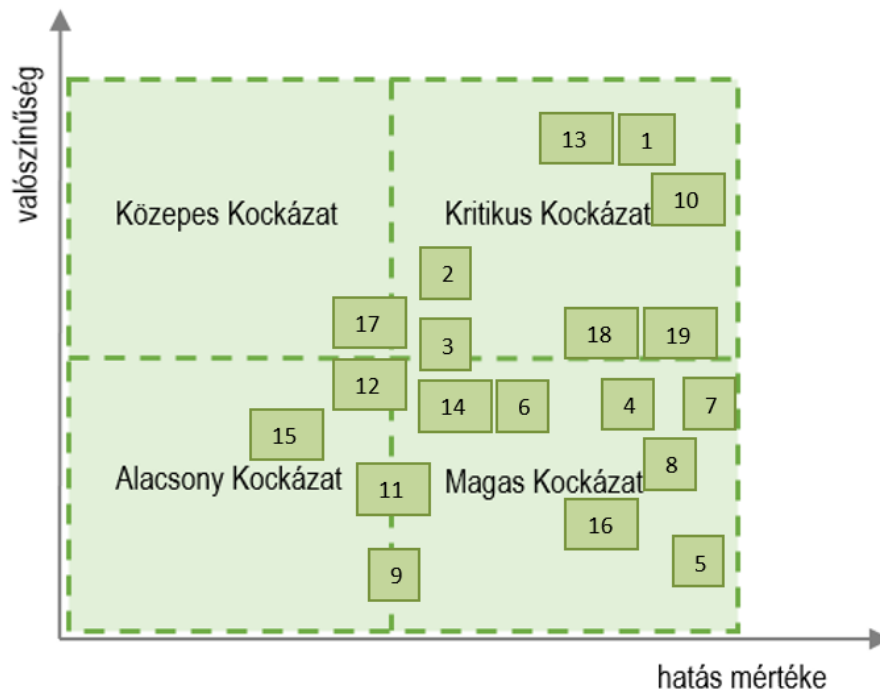

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
16	A városok versenyében való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, munkahelyek megszűnése, a munkanélküliség emelkedése	közepes	jelentős	Ahhoz, hogy a település a városok versenyében a legjobbak között kerüljön ki, városmarketing stratégiát alakít ki, valamint a gazdasági szereplőit partnerként kezeli
17	Társadalmi szempontok kockázatai: lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
18	A lakosság érdektelenné válik a település közös jövőképeinek, fejlesztéseinek meghatározását és megvalósítását illetően	közepes	jelentős	A település a helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet, elsősorban soft tevékenységek keretében
19	A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	közepes	jelentős	A beruházások során az engedélyek kiadása és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt figyelmet kapnak

31. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

A felsorolt kockázatok legtöbbje általános érvényű, bármely tematikus cél megvalósulását veszélyeztetheti. A kockázati tényezők közül a 14., 15., 16. számúak elsősorban a gazdaságfejlesztési jellegű T5. Vállalkozásbarát gazdasági környezet és a T6. Vendégmarasztaló város tematikus célokra hathatnak.

3. ábra: Stratégia megvalósíthatóságának kockázatai

A megvalósítás szakaszában az egyes kockázatok más-más módon hathatnak a kivitelezés folyamatára. Fontos megvizsgálni, hogy az egyes kockázatok esetleges bekövetkezése esetén, milyen valószínűséggel és milyen mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára.

Vannak olyan kockázati tényezők, melyeknek nagy a valószínűsége és vele együtt a hatása is jelentős. Ezek a kockázatok jelentik a legnagyobb kihívást, hiszen ezek általában külső tényezők befolyásolják, és általában nem lehet irányítani, csak felkészülni rá. Ilyen kockázati tényező a Mezőkovácsháza esetén a jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változásából adódó problémák illetve az előre nem látható műszaki problémák. Kritikus problémának tekinthető, ha a projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek.

Az alacsony valószínűségű, de mégis jelentős hatású kockázatok komoly odafigyelést igényelnek. Ezek eshetőségére is szükséges felkészülni annak ellenére, hogy kicsi a valószínűsége, hiszen ezek okozhatják a legnagyobb meglepetést a megvalósítást során. Ilyen kockázat Mezőkovácsháza esetében az Unió fejlesztési források elmaradása vagy a saját forrás előteremtésének akadályai. Jelentős kockázati tényező a lakosság érdektelensége, illetve ha a fejlesztések során a természeti környezet károsodik. Az egyik legnagyobb hatású kockázat a kulcsprojektek nem megvalósulása, hiszen a kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, ennek következtében, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem, vagy csak kismértékben érhető el.

A közepes valószínűségű és hatású kockázatok közül kiemelendő az időbeli elhúzóadások, melyeket elsősorban a közbeszerzési eljárásból illetve a hatósági dokumentumok késése okozhat. De ide sorolható még a nem megfelelő műszaki tervekől adódó idővesztés és az ebből adódó többletmunka szükségessége.

8 A megvalósítás eszközei és nyomon követése

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejlesztési célok elérését alapjaiban befolyásolja a helyi önkormányzat fejlesztői tudatossága és a fejlesztéseket támogató szabályozási gyakorlata. A megfelelő és támogató hozzáállás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a jelentősebb fejlesztéseket nem csak az állami/Uniós források lehívása, hanem a magántőke befektetései kapcsán is.

Jelen fejezetben olyan önkormányzat által végzett nem beruházási típusú tevékenységek kerülnek összefoglalásra, amelyek támogatják az Integrált Településfejlesztési Stratégiában, valamint más fejlesztési, stratégiai dokumentumokban megjelölt célok teljesülését, amelyekkel az önkormányzat élhet a fejlesztések blokkolásának elkerülése, a hatékony megvalósítás érdekében.

A szabályozási környezet kiszámíthatóvá és megismerhetővé tétele

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

Az önkormányzatnak a szabályozásban is egyértelművé kell tenni azokat a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálják.

A szabályozásnak koncentrálnia kell a helyi gazdasági és társadalmi környezet megfelelő irányú fejlődésének elősegítésére, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat. A tervezett fejlesztési elképzeléseknek megfelelően kell a településrendezési eszközöket, a területek művelési ágait alakítani, szükség esetén azokat módosítani.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési-
és rendezési
szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. A különböző városrehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Tervalku

A tervalku az a városfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat soron következő módosításakor helyi rendeletekben megfelelő szigorúsággal rögzíteni kell.

Mezőkovácsháza város területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során ezidáig nem volt jellemző a tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy az eddigiekhez hasonlóan a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi, és nagyon indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeit – nem alapelv szintű rendelkezéseit – érintheti.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti, amelyek egyben feltételét is jelenthetik az adott tématerületen tervezett fejlesztések támogatási forrásainak lehívásához. Ezek közül megemlíthetők:

Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Az energia hatékonyság javítása, megújuló energiaforrások fokozottabb használata érdekében megkezdett tudatos lépéseinek folytatása és ITS-ben is rögzített célok hatékony megvalósítása érdekében az önkormányzatnak lehetősége van Fenntarthatósági Energia Akcióprogram (SEAP) készítésére. A Fenntartható Energia Akcióprogram célja, egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Ennek érdekében törekszik az energiahatékonyság további fokozására, azaz energiafogyasztás csökkentésére az ésszerűség határain belül, a jelenlegi életminőség megtartása mellett, majd az így kapott fogyasztás kielégítésére minél nagyobb arányban megújuló energiaforrások felhasználásával.

A SEAP lehetőséget biztosít az anyag és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére, amely Szarvas szempontjából különösen releváns gazdaságszerkezeti tradíciói kapcsán.

A SEAP-ban az önkormányzat önkéntes kötelezettséget vállal az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására annak érdekében, hogy Magyarország elérje az EU által 2020-ra kitűzött 20%-os CO₂ kibocsátás csökkentését.

A SEAP alapján a város TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonysági korszerűsítésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására, amelyhez kapcsolódóan számos fejlesztési elképzelést fogalmazott meg a következő 7-8 év vonatkozásában.

Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA)

A Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA) célja, hogy a települések Terület-és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 2.1.2 Zöld Város prioritástengelyhez kapcsolódó kiírásokra beadott projektpályázatait támogassa. Elsősorban azzal, hogy egy települési szintű rendszerbe helyezi azokat, segítve a hatékonyság növelését, valamint a helyi önkormányzatok forrásteremtését és költségvetési megtakarításait. Teszi ezt úgy, hogy egyben elősegíti az EU zöld infrastruktúra stratégiájának települési szintű megvalósítását, fejleszti településeink integrált stratégiai tervezési készségeit. A támogatást adó Európai Unió a zöld város programban elsődlegesen a környezetminőség javítását szándékozik ösztönözni az egészségesebb, klímabarát környezet kialakítása céljából. E beavatkozások egyben a vonzerő és a zöld gazdaság fejlesztésének, a népességmegtartás fontos eszközei is.

A ZIFFA készítésével a cél egy olyan, középtávra szóló akcióterv létrehozása, amely a zöld infrastruktúra fejlesztéséhez egy hatékony, fenntartható jövőképet alkot, ugyanakkor a konkrét intézkedések szintjéig részletezi a szükséges beavatkozásokat. Felméri és nyilvántartásba veszi a létező illetve a potenciális zöld infrastruktúra elemeket egy zöld infrastruktúra kataszterben. Ez a kataszter tartalmazza a hálózatot alkotó „zöld” és „kék” elemeket és azok rendszereit. A hálózat elemeinek kiértékelésével rávilágít a hiányosságokra; kijelöli a lehetséges és szükséges fejlesztési fenntartási és ellenőrzési irányokat és területeket a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájával (ITS) és az ahhoz kapcsolódó Akcióterületi Tervvel összhangban. Az így létrejövő célrendszer iránymutatást ad a további tervezéshez, a fejlesztésekhez és a fenntartáshoz egyaránt.

A TOP pályázatokhoz kapcsolódó akcióterületi zöld infrastruktúra rekonstrukciós és –kialakítási beavatkozások ezáltal egy teljes településre kidolgozott rendszerbe fognak illeszkedni.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a fenti célkitűzések megvalósításának érdekében pályázatot nyújtott be a nevezett prioritás tengelyre és vállalta, hogy a támogatás elnyerése esetén a konkrét beruházásokon túl kidolgoztatja a település Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akciótervét.

A fent kiemelt tanulmányok kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok szükség szerinti felülvizsgálatáról, aktualizálásáról. (pl: Környezetvédelmi Program, Helyi Esélyegyenlőségi Program, stb.)

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési elképzelések, programok megvalósításának ösztönzéséhez és a beruházók megnyeréséhez a városnak megfelelő befektetés ösztönző politikára, promócióra, tervbemutatókra és városmarketingjének erősítésére van szüksége. Ennek célja a befektetők városba történő vonzása, megtelepedésük elősegítése, ágazati, vagy területi orientálásuk, valamint információkkal történő ellátásuk. Ennek érdekében szélesíteni szükséges a vállalkozók, befektetők részére nyújtott szolgálatások körét, s javítani azok színvonalát.

Ennek keretében:

- Az infrastruktúra korszerűsítésén felül kiemelten fontos a település meglévő és a későbbiekben fejlesztésre kerülő, gazdaságilag hasznosítható területeinek megfelelő kihasználása.
- Aktív, proaktív befektetés-ösztönzési tevékenység folytatása
- A potenciális beruházók érdeklődésére számot tartó területek, ingatlanok felmérése és karbantartása. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése.
- A befektetés ösztönzés részeként javasolt e tevékenység részletes, stratégiába foglalt kidolgozása, kapcsolódó kiadvány elkészítése, az települési honlap ilyen irányú folyamatos karbantartása.
- A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására.
- KKV-k működésének támogatása.

Városmarketing

A kitűzött célok megvalósítása érdekében mind a helyi lakosság és meglévő vállalkozások, mind pedig a potenciális turisták és befektetők irányába kiemelt fontossággal bír városi kommunikáció erősítése. Ennek érdekében szükséges a város marketing és kommunikációs stratégiájának megalkotása, a főbb üzenetek megfogalmazása és erre alapozva a célcsoportok tudatos megszólítása.

Az egyes célcsoportok szükségleteinek, igényeinek megismerése alapján olyan kínálat dolgozható ki, amely a célcsoportok igényeihez leginkább alkalmazkodik. Ugyanakkor az egyes célcsoportok igényei között komoly konfliktusok is lehetnek (pl. ami jó a turistáknak, az zavarhatja a helyi lakosokat; a befektetők vonzása versenyt jelent a már itt lévő vállalkozásoknak, stb.), melyek kezelésére szintén javaslatok tehetők, az eltérő érdekek megfelelő eszközökkel harmonizálhatóak.

Tudatos ingatlan és kapacitásgazdálkodás

Az Önkormányzatnak felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló ingatlanokkal gazdálkodnia kell. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében, amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal mások számára érték teremthető úgy, hogy az önkormányzat számára annak nem jelentkezik közvetlen költsége. Ezzel a jólét pusztja javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelően Mezőkovácsházán a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a város Képviselőtestülete rendelkezik. A döntés előkészítési feladatokat a Képviselőtestület mellett működő Városfejlesztési bizottság látja el, mely a Szervezeti és Működési Szabályzat értelmében a megbízott főépítésszel együttműködve kidolgozza és előterjeszti a városfejlesztés szempontjából kiemelten fontos és ellenőrzött övezetekben a telekalakítás, építés előírásait tulajdonosi formától függetlenül, e mellett közreműködik a város-, fürdőfejlesztési koncepciók, programok, tervek kialakításában. A bizottság e feladatkörében figyelemmel kíséri továbbá a város-rekonstrukciót, az ingatlanok hasznosítását.

Városfejlesztéssel
összefüggő döntések

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a Polgármesteri Hivatalon belül működő Műszaki iroda feladata. Az iroda feladatkörébe tartozik a településfejlesztés, városrendezés mellett a kommunális közszolgáltatások szervezése, környezetvédelemmel és vízgazdálkodással kapcsolatos tevékenységek, valamint többek között a lakásbérbeadás, lakásértékesítés előkészítése, szervezése. A műszaki iroda szakemberei irodavezető irányítása mellett látják el feladatukat.

Az önkormányzat feladata a város térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai is.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Mezőkovácsháza az ITS megvalósítását az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2015-2020 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására. Önálló Városfejlesztő Társaság létrehozását a város továbbra sem tervezi.

Az elmúlt évtizedben számos projekt valósult meg a településen, köztük több tízmilliós költségvetéssel bírók. A pályázatok lebonyolításánál elsősorban a Polgármesteri Hivatal Műszaki Irodájának dolgozói működnek közre, karöltve pénzügyi szakemberekkel, illetőleg az egyes projektekkel érintett intézmények dolgozóival. A sikeresen megvalósult pályázatok bizonyítják a pénzügyi és műszaki szakemberekből álló, lebonyolításért felelős csoport rátermettségét és szakértelmét. A speciális területtel rendelkező pályázatok esetében ugyanakkor mindenképpen külső szakemberek bevonására is szükség lehet.

Az ITS megvalósítása során a **döntéshozói szintet** Mezőkovácsháza Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

A stratégiai menedzsment feladatokat az ITS készítés során felállított Irányító Csoport egyes tagjai viszik tovább, végzik a megvalósítás során is. A stratégiai menedzsment tagjai: Polgármester, Fejlesztésekért felelős alpolgármester, Jegyző, Főépítész, Képviselő-testületi tagok, szakmai bizottságok vezetői.

A Stratégiai menedzsment főbb feladatai:

- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kísérése, szükség szerinti beavatkozások megtétele a célokra gyakorolt hatások mérlegelése révén
- A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomon követése, változások szükség szerinti bevezetése az ITS-be
- Az operatív menedzsment feladatokat ellátó szint feladatainak meghatározása és végrehajtásának stratégiai szintű felügyelete, eredmények értékelése, szükség szerinti korrekciók kezdeményezése.
- ITS megvalósítási időszakában – partnerségi egyeztetések irányítása, felügyelete
- Szakmai, stratégiai szinten a településközi együttműködések biztosítása
- Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az **operatív menedzsment** szervezet látja el, amely a Műszaki iroda munkacsoportját foglalja magában. Főbb feladatai:
 - Döntéshozók részére éves beszámoló készítése az ITS megvalósításáról, időközben változó külső és belső tényezőkről, ennek megfelelően szükséges korrekciókról (pl: fejlesztések prioritás sorrendjében bekövetkező változások, ütemezés, pénzügyi tervezés, stb.)
 - Az ITS szükség szerinti felülvizsgálata
 - Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság, helyi rádió, tv) alkalmas információk összeállítása. (évente legalább egyszer, jelentősebb események, változások esetén többször.)
 - Adminisztratív feladatok ellátása
 - Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok, tervek elkészíttetése, pályázati dokumentáció összeállítása)
 - A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek (EU-s és befektetői, egyéb) felkutatása
 - A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja

- A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása (pl: szerződések előkészítése)
- A terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégzése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében),
- A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészítése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkori pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele)

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Mezőkovácsháza környező településekkel való kapcsolata napi szinten is jelentős (mindenekelőtt Végegyháza, Kunágota). A járási rendszer 2013-as felállásával szerepe markánsabbá vált, a közeli nagyobb városok (Orosháza) vonzáskörzetét leárnyékoló hatása csökkent az adminisztratív besorolás következtében. Mezőkovácsháza közigazgatási, oktatási, egészségügyi intézményei, kiskereskedelmi létesítményei a környező településeket funkcionálisan kiszolgálják.

Mezőkovácsháza és a környező települések között, a Dél-Békési Kistérségi Többcélú Társulása tevékenysége révén ugyancsak erős kötődés alakult ki. Az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése a jövőben kiemelt cél.

Intézményesült településközi együttműködések

Dél-Békési
Kistérség
Többcélú Társulás

A Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulás a települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2004-ben jött létre Mezőkovácsháza központtal.

A Társulás a járási rendszer 2013. január 1. felállásával továbbra is működik. Tevékenysége alapvetően a területfejlesztés, egészségügyi és szociális ellátás területére terjed ki. A kistérségi tagtelepülések megegyeznek a járás településeivel.

A Társulásban résztvevő és járási települések:

- Almáskamarás
- Battonya
- Dombegyház
- Dombiratos
- Kaszaper
- Kevermes
- Kisdombegyház
- Kunágota
- Magyarbánhegyes
- Magyardombegyház
- Medgyesbodzás
- Medgyesegyháza
- Mezőhegyes
- Mezőkovácsháza
- Nagybánhegyes
- Nagykamárás
- Pusztatömlök
- Végegyháza

DAREH

Mezőkovácsháza tagja a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulásnak, amely 2006. márciusában alakult, jelenleg 93 tagot számlál. A tagtelepülések közös célja, hogy a Társulás területén található bezárt, megfelelő műszaki védelemmel nem rendelkező lakossági hulladéklerakókat rekultiválja, valamint korszerű hulladékgazdálkodási rendszer létrehozásával, az újrahasznosítást szolgáló szelektív hulladékgyűjtés és a komposztálás széleskörű elterjesztésével csökkentse a lerakóhelyekre kerülő hulladék mennyiségét.

Vízmű

A Városnak és a közeli Végegyháza községnek közös ivóvíz és szennyvízelvezetési rendszere van.

Projektszintű településközi együttműködések

Mezőkovácsháza városa kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való kooperációt. Ilyen jellegű együttműködésre számos példa mutatkozik a 2007-2013 közötti támogatási időszakból is a térségi szintű intézményi (pl: szociális) szolgáltatások biztosítása révén.

A projektszintű együttműködések jelentőségét emeli, hogy Mezőkovácsháza fejlesztései a járás többi települését is érintik a környező településekkel való napi kapcsolatok révén, hiszen a járás lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások egy jelentős részét. Természetesen mindez fordítva is igaz, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás többi települését is érinti.

Településközi együttműködések az ITS megvalósítása során

Mezőkovácsháza a település térségi szerepköréhez igazodva az ITS megvalósítása során is fenn kívánja tartani, lehetőség szerint erősíteni és szélesíteni a környező településekkel már jelenleg is meglévő, különböző tématerületeket felölelő intézményesült együttműködéseit. A fent említettek szerint továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködéseket.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtása során a tervezés során megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon keresztül a város továbbra is elvégzi, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata 2015 januárjában elkészítette integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS) társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi Tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A Partnerségi Terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.)
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.)

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő integrált településfejlesztési stratégia társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

- Partneri csoportok** A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:
- A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek
 - önkormányzatok
 - Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek
 - A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
 - A város önkormányzatának különböző ügyosztályai
 - Megyei önkormányzat
 - Gazdasági szektor képviselői
 - Társadalmi szervezetek
 - Intézmények (önkormányzati, állami intézmények)
 - Helyi társadalom, lakosság
- Szervezeti keretek** A partnerségi folyamat során a helyi önkormányzat és intézmények szakemberei, valamint a helyi meghatározó véleményformálók is érintettként jelentek meg. A tervezési folyamatot az irányító csoport koordinálta.
- Az irányító csoport (ICS) a település főbb vezető tisztségviselőiből, a település főbb fejlesztési irányainak kijelöléséért felelős személyeiből tevődik össze (Polgármester, alpolgármester, jegyző, aljegyző, főépítész). A városi tisztségviselők mellett fontos szerepe van a stratégiai irányok kijelölésében a kijelölt felelős tervezőnek, aki felelős az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozásáért, illetve feladata a dokumentumok kidolgozásába bevont további szakértők irányítása is.
- Az önkormányzati munkacsoport keretében (ÖMCS) önkormányzat irodái és csoportjai, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő cégek, intézmények vezetői aktív szerepet kapnak a vizsgálati munkarész és a tervezési folyamat későbbi munkafázisai, valamint a városi koordinátor személyén keresztül a belső projektmenedzsment (így partnerségi, koordinációs és egyéb adminisztrációs) feladatok vonatkozásában is.
- Megalapozó vizsgálati munkafázisban adat és információszolgáltatással, települési dokumentumok rendelkezésre bocsátásával, valamint esetlegesen szakértői interjúk keretében segítették a tervezői-szakértői csapat (Konzorcium) munkáját.
- A stratégia készítési fázisban szerepe a tagok szakterületét érintő javaslatok megfogalmazása, majd a készülő dokumentumok észrevételezése, véleményezése, tervezők felé történő visszacsatolása.
- A helyi egyeztető munkacsoport (HMCS) Mezőkovácsháza közéletének fontosabb szereplőiből, véleményformálóiból került összeállításra. Tagjai helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb közszolgáltatási, oktatási, kulturális, turisztikai, valamint a város irányításáért felelős intézmények vezetői, akik helyismeretükkel, sajátos nézőpontjukkal segítették a tervezői munkát.

Munkacsoport fontos résztvevői továbbá a helyi nyilvánosságot és magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személyek és szervezetek is. HMCS létszáma az operatív működés megtartása érdekében 13 fő. A HMCS a tervezés fontosabb fázisainál ülésezett, főleg a megalapozó vizsgálat eredményeinek értékelése, a jövőképpalkotás és a célok kialakítása, valamint a készülő ITS főbb tartalmi pontjainak észrevételezése, tervezők részére történő visszacsatolás során. Szerepe a partnerségi folyamatban: Véleményezés, javaslattevés, aktív részvétel az egyeztetéseken (munkacsoportok, konzultációk)

A jelen felülvizsgálat tárgyát képező, 2015. éven elfogadott ITS elkészítése során megvalósult partnerségi egyeztetések megvalósult lépései az alábbiak:

Megvalósult
egyeztetések

Időpont	Egyeztetés megnevezése	Érintett partneri kör	Célja / Tartalma
2015. 01. 20.	Projekt indító egyeztetés	ICS, városi koordinátor	Bemutkozás, a munka várható kereteinek, feltételeinek, ütemezésének egyeztetése Települési adatszolgáltatás keretében várt információk egyeztetése, Partnerségi terv elveinek, bevonandó szereplők körének, bevonás módjainak és eszközeinek egyeztetése; Rövid települési helyzetkép, városvezetői elvárások a készülő ITS-sel kapcsolatban; korábbi IVS, ATT értékelése, városrészi lehatárolások, szegregátumok
2015. 01. 28-	Munkacsoportok tagjainak felkérése	ICS, ÖMCS, HMCS	A Partnerségi Tervben rögzítettek alapján a munkacsoport tagok felkérése az ITS készítési munkában való részvételre
2015. 03. 10.	Munkacsoportok alakuló ülései	ICS, ÖMCS, HMCS	Munkacsoportok első ülése, rövid tájékoztatás az ITS készítés ütemezéséről, a munkacsoport szerepéről, feladatáról, várható üléseiről
2015. 01. – 2015. 03.31; majd azt követően 2015.05.26-ig is folyamatos	ÖMCS, HMCS adat és információszolgáltatása, szakmai segítség nyújtása a tervezők számára a megalapozó munkarészekhez	ICS, ÖMCS, HMCS	A jogszabály által előírt tartalmi követelmények teljesítése, a fejezetek mind teljesebb körű szakmai tartalmának kidolgozása érdekében helyi adat és információ szolgáltatás

Időpont	Egyeztetés megnevezése	Érintett partneri kör	Célja / Tartalma
2015. 04. 30.	I. Workshop - Megalapozó vizsgálat értékelése, fejlesztési célok megfogalmazása	ICS, ÖMCS, HMCS	Tervezői visszacsatolás a készülő ITS Megalapozó vizsgálati fázis eredményeiről (SWOT); városrészi elemzések; Egyeztetés második blokkjában: ITS Fejlesztési célrendszer
2015. 05. 20.	II. Workshop – Készülő ITS visszacsatolása a munkacsoportok felé személyesen is	ICS, ÖMCS, HMCS	Tervezői visszacsatolás a készülő ITS tartalmával kapcsolatban: Célrendszer, megvalósítást célzó beavatkozások, akcióterületi beavatkozások, Anti-szegregációs program, ütemezés, pénzügyi terv, monitoring
2015. 05. 20.	Lakossági fórum	Helyi lakosság	Készülő TFK és ITS célrendszerének, fontosabb elképzeléseinek bemutatása
2015.05.26.	Megalapozó vizsgálat és ITS társadalmasítása	Helyi lakosság	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott társadalmasítás megvalósítása – Megalapozó vizsgálat és ITS egyeztetési anyagának települési honlapra történő feltöltése véleményezés céljából
2015.05.26.	Államigazgatási egyeztetési eljárás kezdete	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott egyeztetés lebonyolítása - Megalapozó vizsgálat és ITS egyeztetési anyagának véleményeztetése
2015.06.18.	Államigazgatási egyeztetésre bocsájtott ITS visszacsatolása a munkacsoportok felé.	ICS, ÖMCS, HMCS	Tervezői visszacsatolás az államigazgatási egyeztetésre bocsájtott ITS tartalmával kapcsolatban.
2015.06.18.	Lakossági fórum	Helyi lakosság	Az államigazgatási egyeztetésre bocsájtott ITS fontosabb elképzeléseinek bemutatása

32. táblázat: Partnerségi egyeztetés megvalósult lépései

Vélemények
kezelése

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jeleneti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja az önkormányzat Műszaki Irodáján, az ITS készítését helyi szinten koordináló városi koordinátornál érhető el.

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történik, ugyanúgy a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Partnerség a
megvalósítás
során

Az ITS későbbi felülvizsgálata, illetve megvalósítása során – az intézményesült együttműködési formákon túl – mindenképpen folytatni szükséges a megkezdett partnerségi-konzultációs folyamatokat. Az egyes munkacsoportok bevonása az integrált településfejlesztési stratégia majdani felülvizsgálatának folyamatába kötelező, így hatékony működésüket rendszer szinten szükséges biztosítani. E tekintetben jó alapot szolgáltat a Partnerségi Terv, melynek továbbfejlesztése, aktualizálása szükséges az új feladat elemekkel.

A munkacsoportok ülésezési gyakorisága természetesen eltérhet a tervezési periódusban bemutatottól, hiszen az alapvető feladatkör is módosul. A munkacsoportokban közreműködők kiemelt feladata a program megvalósítás időszakában a szakmai- és társadalmi vélemények artikulálása, a monitoring folyamat nyomon követése. Ennek megfelelően a munkacsoportokat megfelelő gyakorisággal javasolt összehívni, hogy a tagok tájékoztatást kaphassanak az egyes programelemek lebonyolításával kapcsolatos aktuális kérdésekről, problémákról.

Felülvizsgálat

Az ITS 2017 évi felülvizsgálatát külső és belső tényezők változásai együttesen indokolták. A megalapozó dokumentáció esetében első sorban az eltelt időszak alatt végbement társadalmi-gazdasági folyamatok értékelése, a végbement fejlesztési tevékenységek és hatásaik ismertetése és az adatok frissítése volt elsődleges szempont.

A stratégia felülvizsgálata során (a megalapozó dokumentáció esetében ismertetettekén túlmenően) a fejlesztési programok elvárásaihoz igazodó új akcióterület kijelölése valamint a célrendszer és a kulcsprojektek felülvizsgálata volt az elsődleges cél.

A felülvizsgálati dokumentáció megőrizte az eredeti ITS szerkezetét és tematikáját, jellemzően kiegészítésekkel élt, ennek megfelelően az elkészítés folyamatát a 8.2 fejezetben kijelölt Stratégiai menedzsment, az adatszolgáltatást és ellenőrzést az operatív menedzsment (*Műszaki Iroda munkatársai*) látta el.

A felülvizsgálat során alkalmazott Partnerségi folyamat lépései az alábbiak:

Időpont	Egyeztetés megnevezése	Érintett partneri kör	Célja / Tartalma
.	Projekt indító egyeztetés	városvezetés, stratégiai és operatív menedzsment	Bemutatkozás, a munka várható kereteinek, feltételeinek, ütemezésének egyeztetése Települési adatszolgáltatás keretében várt információk egyeztetése, rövid települési helyzetkép az eltelt időszak főbb eseményeire fókuszálva, városvezetői elvárások ismertetése az ITS felülvizsgálatával kapcsolatban
.	operatív menedzsment adat és információszolgáltatása, szakmai segítség nyújtása a tervezők számára a felülvizsgálat elkészítéséhez	operatív menedzsment	A jogszabály által előírt tartalmi követelmények teljesítése, a fejezetek mind teljesebb körű szakmai tartalmának kidolgozása érdekében helyi adat és információ szolgáltatás
	I. Workshop	városvezetés, stratégiai és operatív menedzsment	Tervezői visszacsatolás a felülvizsgálat eredményeiről
	Elfogadott dokumentáció ismertetése	nyilvános	Képviselőtestület által elfogadott ITS települési honlapra történő feltöltése tájékoztatási célból

33. táblázat: Felülvizsgálat menete

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a stratégiai célokat és az azok elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. a jelenleg még pontosan nem ismertek a 2014-2020-as időszak pályázati feltételei), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

8.5.1 Az ITS intézkedéseivel kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége.

A 2007-2013 támogatási időszak egyik fontos tapasztalata, hogy a célok megvalósításának méréséhez szükséges adatok nem, vagy korlátozottan állnak a települések rendelkezésére, így a stratégia menedzselésének egyik fontos eszköze nem áll a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014-2020 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért a stratégiában megfogalmazott valamennyi célhoz **objektíven ellenőrizhető mutatókat, indikátorokat** rendelünk. A monitoring rendszer hatékony működésének alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet kialakítása.

Az indikátorok meghatározása az alábbi alapelvek mentén történt:

- legyen specifikus, azaz konkrétan az adott célhoz kapcsolódjon
- legyen objektíven mérhető, egyértelmű
- legyen hozzáférhető (beszerzése / előállítása reális költségigényű)
- adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára
- egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek
- az indikátoroknak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkozniuk és alkalmasnak kell lenniük az időbeli nyomon követésre

Az indikátorok definícióját az alábbi táblázat összegzi, amelyben egyben azok forrását (mérési módját és gyakoriságát) is meghatározásra kerül. Az indikátorok beszerzése (mérése, előállítása) az operatív menedzsment feladata.

Az eredményorientáltság erősítése a 2014–2020 közötti EU-s támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén.

Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- Eredményindikátorok: Ezen indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmaztuk, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul.
- Kimeneti (output) indikátorok: Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez, a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

Az indikátorok a középtávú célok elérését mérik, így eredmény jellegűek. Célértékük meghatározása a várhatóan bevonható források nagyságrendi becslése alapján történt meg, melyet a következő táblázatok mutatnak. Ezzel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a stratégia megvalósításához rendelkezésre álló forrás mennyisége, valamint pl. a támogatásokból elérhető források tematikus (ágazati) összetétele sem ismert, ezért az indikátorok célértékei elsősorban a település törekvéseit szeretnék kifejezni, valamint az ITS végrehajtásának értékelését hivatottak segíteni, nem pedig „vállalásként” értelmezendő értékek.

Fontos kihangsúlyozni azt is, hogy a jelenleg rendelkezésre álló anyagok és ismeretek alapján meglehetősen nehézkes az indikátorokhoz tartozó bázisértékek meghatározása és az alapján a célértékek pontosítása. Ezek pótlása, kiegészítése feltétlenül szükséges a későbbiek során az ITS monitorozása, első éves felülvizsgálata során, hiszen a monitoring és értékelési rendszer, így a bázis és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisban, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek.

Tematikus cél	Javasolt eredmény indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T2: Harmonikus kisvárosi környezet	Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T3: Fenntartható helyi közlekedési rendszer	Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya	% (cca. 5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T4: Integráló város	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő (cca. 500)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	A KMR és a kevésbé fejlett régiók közsféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége	% (cca. 5)	ÁFSZ statisztika, Munkaügyi Központ statisztika	évente
T6: Vendégmarasztaló város	Külföldi és belföldi turisták költése	eFt (cca. 80.000)	KSH, Tourinform	évente
T7: Hatékony, környezetbarát energetikai rendszerek	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 1,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

34. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Javasolt eredmény indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
V1. Központi városrész: Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja.	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 0,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
V2. Sport és szabadidő városrész: A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín.	Külföldi és belföldi turisták költése	eFt (cca. 75.000)	KSH, Tourinform	évente
V3. Keleti és Nyugati városrész: Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.	Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 0,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
V4. Ipari, gazdasági városrész: A helyi gazdaság katalizátora.	A KMR és a kevésbé fejlett régiók közsféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége	% (cca. 5)	ÁFSZ statisztika, Munkaügyi Központ statisztika	évente
V5. Reformátuskovácsháza városrész: Integráció az önálló arculat megőrzésével.	Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma	fő (cca. 50)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

35. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Javasolt output indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
Akcióterületek				
Városközpont akcióterület (AT1)	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ² (cca. 800)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ² (cca. 700)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése	kwh/év (cca. 3,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Turisztikai, Idegenforgalom- fejlesztési akcióterület (AT2)	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	fő (cca. 1000)	Önkormányzati adatszolgáltatás, Intézményi adatok, Tourinform	évente
Gazdaságfejlesztési akcióterület (AT3)	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha (cca. 3,0)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km (cca. 0,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Reformátuskovács háza alközpont akcióterület (AT4)	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ² (cca. 500)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ² (cca. 500)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Anti-szegregációs akcióterület	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	fő (cca.30)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Javasolt output indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
	A helyi társadalmi akciókban bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő (cca.300)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Hálózatos projektek				
Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás (H1)	A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése	kwh/év (cca. 3,0)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	PJ/év (cca. 1,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (H2)	Kialakított kerékpárosbarát településrészek száma	db (cca. 1)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km (cca. 5,0)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Viziközmű rendszer fejlesztése(H3)	Újonnan létesített, vagy felújított bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m (cca. 1000)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Zöldfelületek fejlesztése (H4)	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ² (cca. 1000)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Kegyeleti helyszínek fejlesztése (H5)	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ² (cca. 2000)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Akadálymentes környezet kialakítása (H6)	Akadálymentesített épületek számának növekedése	db (cca. 5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Javasolt output indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
Egyéb projektek				
Szelektív hulladékgyűjtés (E1)	Elkülönítetten gyűjtött települési hulladék aránya a teljes települési hulladék mennyiségéhez képest	% (cca. 25)	Önkormányzati adatszolgáltatás, Szolgáltató statisztikája	évente
Kistérségi kulturális programok szervezése (E2)	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő (cca. 10000)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Településmarketing tevékenység (E3)	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságának minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	fő (cca. 1000)	Önkormányzati adatszolgáltatás, Intézményi adatok, Tourinform	évente
Társadalmi kohézió és identitás erősítése, szemléletformálás (E4)	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő (cca. 500)	Projekt előrehaladási jelentések alapján	évente
Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása (E5)	Ld.: Anti-szegregációs Program			
Kiürülő lakóterületek rehabilitációja (E6)	Helyreállított lakóegységek városi területeken	db (cca. 7)	Projekt előrehaladási jelentések alapján	évente
Helyi vállalkozások fejlesztései (E7)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db (cca. 5)	Projekt előrehaladási jelentések alapján	évente

36. táblázat: A fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai

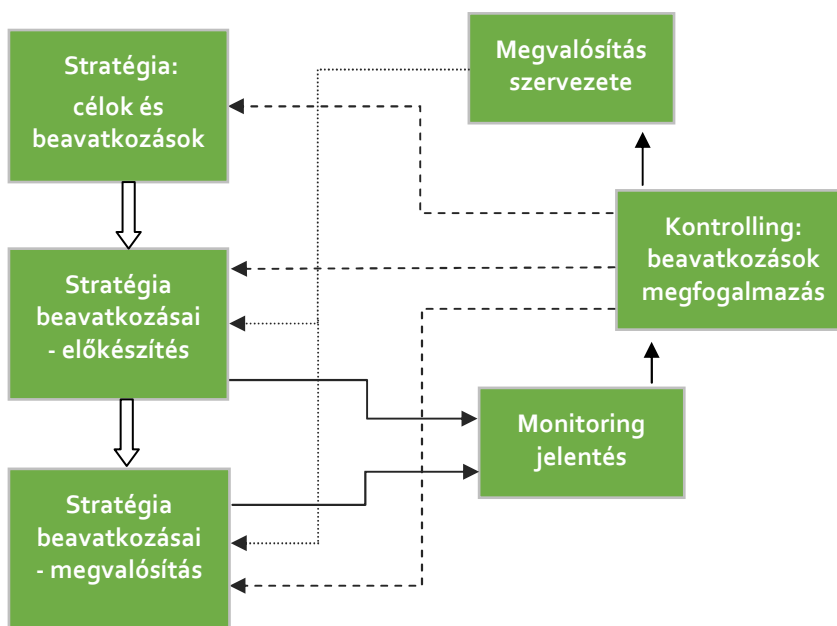
8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása *Forrás: saját szerkesztés*

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti a www.mezokovacshaza.hu elérhetőségű honlapján, ahol lehetőséget biztosít az észrevételek visszacsatolására is. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- Monitoring bizottság: negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:
 - Polgármester
 - A testületi bizottsági elnökök
 - Főépítész
 - A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
 - Egyéb civil szervezetek
 - Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Negyedéves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint – a monitoring bizottság javaslatai alapján – a jelentést az illetékes szakbizottságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
 - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
 - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
 - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
 - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
 - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.

- Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - A megvalósítás szervezeti keretei
 - A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
 - A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatosított intézkedések leírása és értékelése
 - A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
 - A megvalósításra fordított pénzügyi források
 - A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
 - A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
 - Melléklet: A negyedéves jelentések összefoglalása és értékelése
- Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető legobjektívebb módon megítélhetőek legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.

